

Kirkerådet
Postboks 799 - Sentrum
0106 OSLO

Dato: 23.01.2006

Vår ref: 05/1012-2 IW

Deres ref: 05/450-1 PED

Kirkelig Senter for Skapende og Utøvende Kunst i Oslo

Vi viser til brev fra Kirkerådet datert 13.12.2005 med ønske om tilbakemelding fra bispedømmene om aktuelle kandidater og spesialområder for etablering av regionale sentra innenfor et kunstfaglig kompetanse- og ressursnettverk. Vi viser også til vedlagte fellesnotat fra Kirkelig Kulturverksted og Norske Kirkeakademier, og fra Kirkelig fellesråd i Oslo, samt til høringsuttalelse fra Oslo bispedømmeråd til Kulturmeldingen datert 21.06.05

På denne bakgrunn vil Oslo bispedømmeråd, i samarbeid med Kirkelig Kulturverksted (KKV), Norske Kirkeakademier (NKA) og Kirkelig fellesråd i Oslo (KFiO), presentere planer for et *Kirkelig Senter for Skapende og Utøvende Kunst* i Oslo. Disse er et resultat av innledende samtaler mellom parterne.

1. Plattform for samarbeid

Som fremhevet i premissene fra Kirkemøtet, skal de ulike sentra planlegges i tilknytning til eksisterende fagmiljø og kompetanse, og stimulere til kunstneriske prosjekter både på profesjonell og amatørbasert basis.

I Oslo bispedømme vil det være svært mange potensielle aktører for et slikt samarbeid, både innenfor de kirkelige miljø, og i det øvrige kunst- og kulturliv. I et langsiktig perspektiv vil det være vesentlig at kirken kan trekke veksler på bredden av aktører, kunstarter og sjangere for å utnytte de spesielle mulighetene kulturlivet i Oslo gir. For å få til et senter som vil være operativt i løpet av kort tid, og som raskt kan arbeide dynamisk innenfor nettverket av mulige samarbeidsparter, vil det være avgjørende å etablere samarbeid med parter som allerede står sentralt i de aktuelle nettverk. I denne forbindelse peker NKA og KKV seg ut. De er aktører som i lang tid har spilt en sentral rolle i kontaktflatene mellom kirken og kulturen, som har opparbeidet kontakt og troverdighet i ulike miljø, og som også har stått sentralt i arbeidet med Kirkens kulturmelding. De er vesentlige i Oslo bispedømme, men representerer på hvert sitt vis en nasjonal ressurs som det strategisk sett ville være påfallende om vi ikke gjorde oss nytte av. Vi finner derfor at KKV og NKA vil være naturlige deler av en plattform for samarbeid om et senter i Oslo.

Som det fremgår av vedleggene fra KKV, NKA og KFiO, er det utarbeidet planer for lokalisering og utbygging av et senter primært knyttet til Jakob kirke, men med

utviklingsmuligheter i tilknytning til området Kirkeristen – Oslo domkirke. På sikt er det også aktuelt å se en utvikling i tilknytning til en ”barne- og ungdomskatedral” i Oslo. I utgangspunktet står KFiO som eier av den aktuelle bygningsmassen, men det foreligger planer om et samarbeid hvor Opplysningsvesenets Fond går inn og overtar og utvikler bygningsmassen knyttet til Jakob kirke og Kirkeristen. Etter møter med Oslo kommune, har vi grunn til å tro at også det vil være relevant å arbeide for at også de vil medvirke til utviklingen av et kirkelig kultursenter. Ut fra sitt engasjement, og ut fra den rolle de vil kunne ha i forhold til de ytre rammevilkår, finner vi det naturlig at også KFiO inngår i samarbeidsplattformen for et kirkelig kultursenter i Oslo. Som medeier i KKV kan også Kirkens Bymisjon være en aktuell samarbeidspartner.

Som forankringspunkt til den regionale kirken, vil Oslo bispedømmeråd være en naturlig del av en samarbeidsplattform. Samtidig er det forhold som også taler for en nasjonal kirkelig forankring av tiltaket. Både KKV og NKA har nasjonale nedslagsfelt for sin virksomhet, og utsiktene til samarbeid med nasjonale kunst- og kulturinstitusjoner, gjør at senteret lett vil få nasjonale fokus i sin virksomhet. Således er det ønskelig om også Kirkerådet inngår i samarbeidsplattformen.

2. Organisering

I sitt notat peker KKV/NKA på hensiktsmessigheten av å ha en ledelse som ikke er identisk med ledelsen av KKV og NKA. Tilsvarende peker de på at et sekretariat har en tilstrekkelig fri stilling også i forhold til de kirkelige strukturer. Det taler for en struktur hvor hovedaktørene i samarbeidet oppnevner hver sine representanter til et styre for virksomheten, og at denne i det daglige har en selvstendig ledelse.

Kirkemøtet har pekt på behovet av en nasjonal koordinering av de regionale sentrene. Dette må blant annet innebære en tett kontakt med nasjonale kulturinstitusjoner som Kulturhusnettverket, Rikskonsertene, Riksteateret, Riksantikvaren, Musikkhøgskolen, samt diverse kunst- og utdanningsinstitusjoner, i tillegg til NKA, KKV og Kirkerådet. Disse relasjonene vil uansett være vesentlige for et senter i Oslo, og de er langt på vei etablert gjennom samarbeidsstrukturen med NKA og KKV. For å unngå dobbeltarbeid og unødig bruk av det som etter alt å dømme vil være begrensede ressurser, mener vi det er sterke argumenter for at nasjonale koordineringsfunksjoner legges til senteret i Oslo.

En mulig styringsmodell kan således være at KKV, NKA, KFiO, Kirkerådet og Oslo bispedømmeråd og eventuelt Kirkens Bymisjon oppnevner hver sine representanter i et styre for virksomheten. På denne måten kan senteret etableres som et uavhengig sekretariat, som samtidig kan samvirke med de organisasjonsstrukturer / virksomheter som er representert i styret, og hvor KKV og NKA på en særskilt måte samvirker i den daglige virksomheten.

I tillegg til styret vil det være aktuelt å opprette en referansegruppe med representanter fra utvalgte kunst- og kulturinstitusjoner og kirkelige miljø / organer som en ressurs for virksomheten.

3. Virksomhet og profil

I tråd med intensjonene i Kirkemøtets behandling av Kulturmeldingen, vil et Kirkelig Senter for Skapende og Utøvende Kunst få en sentral oppgave med å utnytte potensialet for gjensidig utvikling som ligger i kontaktflaten mellom kirkelige og allmenne kulturuttrykk. Potensialet i de kirkelige fortellinger, symboler og kulturuttrykk skal

tydeliggjøres innenfor et større offentlig rom. Blant oppgavene med å formidle kirkelig kultur, bør kirkemusikken i bispedømmet nevnes spesielt. Men like vesentlig er å se de muligheter for fornyelse av kirkens arbeid med ord, tone og bilde som ligger i en sterkere interaksjon med allmenne kulturuttrykk og impulsene herfra. Som påpekt, må interaksjonen få sette preg både i arbeidet innenfor de fire satsingsområdene: trosopplæring, gudstjenestefornyelse, diakoni og ungdom, men også i det langsiktige arbeid med teologi og forkynnelse. I tråd med tidligere innspill til saken fra Oslo bispedømme, vil en satsing lang disse linjer bli et vesentlig bidrag til utviklingen av en folkekirke i Oslo som kan oppleves som *levende, nær og tilgjengelig* (jf strategidokument for Oslo bispedømme). Noen sentrale verdier i virksomheten kan også illustreres med stikkord fra kirkemøtets behandling; den kulturelle og kunstneriske aktivitet må *være inkluderende, skapes nedentfra og være fornyende*. For å fylle sin funksjon må virksomheten kjennetegnes som søkende og eksperimentell. Orienteringen mot samtidskunst bør derfor være vesentlig for senterets virksomhet.

Senteret bør også ha et særskilt ansvar for å skape rom og muligheter for en åpen dialog mellom kirken og de øvrige kunst- og kulturinstitusjoner, der ulike aktører kan være initiativtakere og komme med innspill.

Med dette som utgangspunkt vil det være et langsiktig mål å utvikle et senter som kan stimulere tiltak både innenfor områdene ordkunst, billedkunst, musikk, dans, drama, teater, film og arkitektur. Samtidig er det ønskelig å la senteret utvikle seg med utgangspunkt i den virksomhetsprofil vi finner blant aktørene i samarbeidsplattformen, og da særlig NKA og KKV (jf vedlagte notat). Følgende momenter vil legges til grunn:

- Senteret skal fungere som en inkluderende paraply over alle som arbeider innen kunstfeltet i kirken i Oslo.
- Det er ønskelig at senteret også kan koordinere funksjoner som Kirkemøtet påpeker nødvendigheten av på et nasjonalt nivå.
- Senteret bør være åpent – med en økumenisk innstilling, tillitskapende, fritt for kjepphester om hvordan ting kan gjøres, bestemte estetiske idealer, sjangere osv.
- Senteret skal ha et særlig ansvar for dialogen mellom kirken og de øvrige kunst- og kulturinstitusjoner, både nasjonalt og regionalt.

I et samvirke med NKA og KKV kan senteret mer konkret:

- Få ansvar for å skape dialog mellom kunstnere, kulturarbeidere og ledere, fagmiljø, frivillige i kirken gjennom kompetanse- og inspirasjonsbyggende seminarer, verksteder, kurs, konferanser, samarbeidstiltak etc. i regi av senteret.
- Arbeide for kirkelig nærvær på store nasjonale festivaler og lignende.
- Holde kontakt med ulike utdanningsinstitusjoner etc. for å skape økt kontakt mellom fagområder innen kirke og kulturvirksomhet.
- Stå for eller bidra til utgivelser av bøker etc.
- Bidra til internasjonal kontakt innenfor satsingsområdet
- Stå for produksjon, gjennomføring og formidling av større, utadvendte prosjekter, for eksempel i samarbeid med kulturhusnettverket, rikskonsertene, riksteateret, lokale menigheter.
- Med basis i sitt kontaktnett av artister, kunstnere og menigheter stå for utvikling av nytt, norsk repertoar innen områdene musikk, ordkunst og teater, i samarbeid med ulike enheter i kirken.
- Bidra i formidling av kulturnyheter og annet redaksjonelt stoff til media og

betalt markedsføring og promotere hendelser og prosjekter innen kirke- og kulturfeltet overfor det offentlige.

Videre kan senteret ha oppgaver knyttet til:

- Etablering og vedlikehold av et arkiv om aktuelle kunstnerer, artister, institusjoner etc. innenfor samarbeidsfeltet
- Kompetanseutvikling og faglig rådgivning overfor kirkelige organer og miljø.
- Skape nettverk for utvikling av informasjon og ideer om hva som skjer innen feltet kunst og kirke, ikke minst med tanke på kirkemusikalsk virksomhet.

Som del av en regional satsing, vil det være nærliggende at senteret i tillegg får en rolle knyttet til særskilte tiltak i:

- Domkirken
- Middelalderruinene i Gamlebyen
- Menigheter, kirkeakademier regionen, samisk kirkeliv (Asker, Bærum og Oslo)
- Barne og ungdomskatedral – tiltak innen den kulturelle skolesekken

Dersom senteret får nasjonale koordineringsoppgaver, blir det vesentlig å definere de nasjonale og regionale funksjonene i forhold til hverandre, slik at den nasjonale del av virksomheten fyller rollen overfor virksomheter / sentre i de øvrige regioner.

4. Lokalisering

Som det framgår av vedlagte presentasjon fra KFiO, foreligger det utarbeidete planer for lokalisering av senteret i tilknytning til Kulturkirken Jakob. Denne tjener som kjent ikke som menighetskirke lenger, men har rom og scene med mulighet for en rekke kulturaktiviteter. I samarbeid med Opplysningsvesenets Fond foreligger det planer for utvikling av et administrasjonsbygg på 700 m² i tilknytning til Kulturkirken Jakob. Planer og skisser fra KFiO følger vedlagt, og fremhever anleggets egnethet som nasjonalt ressurs- og kompetansesenter med studio, prøverom, møterom, kontorer, etc.

KFiO legger også frem planer for utvikling av området Domkirken / Kirkeristen (Basarhallene) i samarbeid med Opplysningsvesenets Fond, samt andre tiltak som for eksempel barne- og ungdomskatedral, og utnyttelse av middelalderområdet i Gamlebyen.

5. Konklusjon

Vi mener med dette å kunne presentere planer som har stor realisme, samtidig som mulighetene for å oppnå vesentlige resultater i den kirkelige kultursatsingen er store. Når det gjelder ytre fasiliteter er også planleggingen kommet langt. Et *Kirkelig Senter for Skapende og Utøvende Kunst* i Oslo vil fylle vesentlige oppgaver i Oslo-regionen, men også på nasjonalt plan. Vi har pekt KA og KKV's roller og forholdet til øvrige nasjonale kunst-, kultur- og undervisningsinstitusjoner som argumenter for å legge nasjonale koordineringsfunksjoner til Oslo. Det kan også være verd å nevne betydningen av å ha et nasjonalt senter med kommunikasjonsoppgaver i den byen i landet som fremstår som mest multikulturell og multireligiøs. De begrensede ressursene tatt i betraktning, mener vi distriktene samlet sett vil være best tjent at de nasjonale koordineringsfunksjoner legges til det planlagte senter i Oslo. Vi tillater oss med dette å

anbefale både et regionalt og nasjonalt senter lagt til Oslo.

Med vennlig hilsen

John Egil Rø e.f.
stiftsdirektør

Inge Westly
kirkefagsjef
Direkte innvalg: 23 30 11 71

Kopi:
Kirkelig fellesråd i Oslo
Kirkelig Kulturverksted
Norske Kirkeakademier

Vedlegg

Den norske Kirke Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 06.02.2006

Vår ref: 05/574-2 TFT

Deres ref:

Oppfølging av Kunsten å være kirke - kulturmelding for Den norske kirke

Vi viser til oppfordring om innspill til kunstfaglige kompetanse- og ressursnettverk og regionale sentre, jamfør "Kunsten å være kirke"

I Tunsberg har vi flere svært gode og ressurssterke kirkemusikkmiljøer:

- Bragernes kirke med det spennende og varierte kunst og kulturlivet. Adventfestivalen er i regionen etablert som et omfattende program desember, men denne kirken har også andre svært varierte tilbud hele året. Ikke "bare" innenfor musikk, men også et sted for andre kunstformer, slik som billedkunst og dans: Menigheten har også tøyd grenser ved kombinasjon av musikk og billedkunst, gjennom samarbeid med markerte samtidskunstnere, også de ganske kontroversielle. Kantorene i Bragernes har også inngått samarbeid med musikklinja på St. Hallvard skole, elever derfra brukes aktivt i gudstjenester i flere av kirkene i Drammen.

I denne sammenhengen vil vi imidlertid peke på det tunge fagkunnskapen og sentrale nettverks plasseringen Fagråd for kirkekunst innehar. Fagrådet har gjennom arbeidet sitt blitt svært godt kjent med problemstillinger knyttet til kirkekunst, særlig i form av billedkunst, også innbefattet kirketekstiler. I 2005 arrangerte Fagrådet i samarbeid med Kirkerådet ved Turid Lundby fagdag for bispedømmekontorene om kirketekstil. Fagrådets medlemmer brukes også aktivt som foredragsholdere både i og utenfor kirkelige sammenhenger.

Fagrådet er sammensatt av fire personer med ulike innfallsvinkler til kirkekunst, inventar og utstyr.

- Kristin Lindberg, sentral og utøvende billedkunstner. Representert bla på Kunstindustrimuseet, og i landets anerkjente utstillinger. God kontakt til Norsk Utsmykkingsfond og tillitsverv i kunstnerorganisasjonene. Har også laget kirketekstiler.
- Eli-Sofie Thorne: Bygningssjef i Fortidsminneforeningen. Særdeles godt kjent med kulturarven vår og tradisjonene, men åpen for samtidens kunst og kulturuttrykk.
- Ole-Jørgen Sagedal: Sokneprest i Nedre Eiker med tilleggutdanning bl.a innenfor ledelse av frivillige. Han ble engasjert og hadde ansvar for den store 1000 års markeringen på Borrehaugene samt flere utstillinger med kirkekunst.

- Tove Frøvoll Thoresen: Kunsthistoriker ansatt på bispedømmekontoret, særlig knyttet til kontakt med menighetene og kulturminnemyndighetene.

Disse fire personene kan alene ikke være et regionalt ressurscenter – dette er frivillige verv, medlemmene har annet arbeid. Fagrådet innehar imidlertid en unik kompetanse innenfor spesialområdet knyttet til billedkunst og tekstiler i kirkerommet. Den sentrale nettverks plasseringen er helt spesiell.

Geografisk holder fagrådet til i Tunsberg, nærmere bestemt bosatt i midtre og nedre del av Buskerud. Med dette utgangspunktet og noe ressurstilgang kan fagrådets kontaktnett utvides også: Innenfor konkret ”rekkevidde” ser vi at Vestfossen kunstillaboratorium har blitt et nasjonalt knutepunkt for samtidskunst. I dette nettverket hører også Fylkesmuseet for Buskerud/Galleri for Buskerud.

Bispedømmets eier også en egen kunstsamling på nær 50 bilder, som gjerne kunne vært bedre utnyttet, både Rembrandt og Dürer er representert, så vel som unge Atle Næsheim med utdrag av serien ”Barnelærdom” (2005).

Når det gjelder samarbeid med andre kunstarter viser vi til det frodige spekteret i de aktive musikkmiljøene i spenn fra både til aktivitetene i Bragernes kirke (se over), Folkemusikksenteret og det levende ten-sing og barnekormiljøet i dette distriktet. I tillegg til musikklinja er det også dans- og dramalinje på St. Hallvard skole – en ressurs det kunne vært fint å utnytte bedre. I den flerkulturelle sammenhengen er Drammen et svært utfordrende område.

Fagrådet ser manglende kartlegging/registrering av kunstnere som kan utføre kirkekunst, som et stort savn – dette kan være en konkret oppgave fagrådet kunne ha tatt fatt i. Vi tenker oss konkret på frikjøp av arbeidstid, gjerne i kombinasjon med en prosjektmedarbeider. Geografisk plassert i Nedre Buskerud, i tilknytning til menighetskontor eller kulturinstitusjon.

Fagråd for kirkekunst i Tunsberg innehar en særlig kompetanse innenfor billedkunst og kirketekstil og har et godt nettverk innenfor andre kunstmiljøer. Med noe ressurstilgang kan dette potensialet utnyttes på en bedre måte enn i dag.

Med vennlig hilsen

Stein Unneberg
Stiftsdirektør

e.f.

Tove Frøvoll Thoresen
leder administrasjon og forvaltning
Direkte innvalg: 33 35 43 21

Til kirkerådet

Kunsten å være kirke- Et regionalt ressurscenter for kirke, kunst og kultur i Kristiansand

1. Bakgrunn

Det vises til kirkerådets brev av 13.12.06. om oppfølging av kulturmeldingen for Den norske kirke, hvor det bes om tilbakemelding fra bispedømmene om det er miljøer som kan være aktuelle som regionale sentra kultur og utøvende kunst. Agder og Telemark bispedømme ved Agder og Telemark biskop og Domprosten i Kristiansand, har sammen med lokale aktører innen for kirke og kulturliv tatt initiativ til å få etablert et slikt senter i Kristiansand. Senteret vil ha utgangspunkt i det lokale kunst og kulturliv, bl.a. De Internasjonale Kirkefestspillene i Kristiansand, Agder Teater og Sørlandets Kunstmuseum. Planen er å etablere senteret i det nye kulturhuset i Kristiansand som nå er under planlegging og som vil være realisert i løpet av få år. Vi har mottatt meldinger fra politiske myndigheter både lokalt og regionalt som er meget positive til at et slikt senter kan etableres i Kristiansand.

For å skape en bredest mulig basis i dette arbeidet har vi tatt kontakt med en rekke institusjoner og personer i kulturlivet, og alle vi har vært i dialog med, stiller seg svært positive til et slikt samlende kontaktsenter.

2. En regional beskrivelse

Kristiansand og de omkringliggende kommuner har mange særtrekk som taler for en lokalisering av et regionalt ressurscenter for kirke, kunst og kultur. Historisk har byen i snart fire hundre år hatt mye kontakt sjøveien med Danmark, Nederland, Storbritannia og det øvrige Europa. Denne kontakten og impulsene fra sjøfolk og fiskere har blant annet ført til en blomstring av kirkelig mangfold i regionen fra 1800-tallet av. I dag tar det en drøy halvtime å komme til København og en drøy time å komme til Amsterdam. Sterke misjons- og skipsfartstradisjoner har også skapt mange kontaktpunkter med enda mer fjerntliggende strøk: Mange sørlandske skolebarn har vært like kjent i geografien på Madagaskar som i Norge.

Byen og omegn er i dag det mest kristne området i Norge, målt i kirkesøkning og oppslutning om den kristne trostradisjon. Området kjennetegnes også av mangfold i kristne tradisjoner, organisasjoner og kulturuttrykk. De kristne vekkestradisjonene er sterke, og brytes i dag med andre kristne livsstiler og trosformer. Samtidig har en betydelig innvandring fra 1970-tallet og framover ført til et religiøst mangfold også ut over protestantismen. Den katolske kirke har mange medlemmer, og muslimske og buddhistiske forsamlinger har vokst fram.

Kristiansand er stor nok til at det er grunnlag for mange kulturinstitusjoner og akademiske læresteder – høgskolen er i ferd med å bli Agder universitet. Samtidig er byen liten nok til at mange kjenner hverandre på tvers av institusjonell forankring. Det danner et godt grunnlag for samarbeid på tvers, og det er mange eksempler på felles

kulturelle løft foretatt av mennesker med ulik bakgrunn. De senere årene har vi sett tendenser til økt samarbeid på tvers av gamle skillelinjer. Et eksempel på dette er Quartfestivalens etablering av Club Domkirke.

Byen og omegn kjennetegnes av nærhet til sjøen og til fjellet. Global avspenning har fått spennende konsekvenser for fysisk byplanlegging. Store områder som forsvaret tidligere har båndlagt er blitt frigitt. Odderøya, fem minutters gange fra sentrum, skal brukes til offentlige formål, og kan gi gode rammer for både små og store kulturelle prosjekter. Et stort kulturhus er prosjektert og vedtatt med sjøvendt profil like i nærheten. Byen og omegn har gode fysiske rammer og mye innhold – og det er plass til mer!

Som redskap for å videreutvikle byen som et kulturelt kraftsenter har Krisiansand kommune etablert Cultiva - Kristiansand Kommunes Energiverksstiftelse

Stiftelsens formål er å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter ved etablering av kunst-, kultur- og kunnskapsinstitusjoner eller organisasjoner som bidrar til nyskaping, utvikling og kompetansebygging ved kreative miljøer i Kristiansand. Cultiva, forvalter 1440 millioner kroner. Realavkastningen brukes til utdeling.

3. Kulturinstitusjoner og nettverk

Kristiansand er en by med et rikt og mangfoldig kulturliv, der også de kirkelige bidrag er betydelige.

Byen og regionen har høy kunstfaglig kompetanse samlet blant annet ved høyskolene i Agder og Telemark, Gimlekollen medie høyskole, samt i en rekke kommunale kulturskoler og annet frivillig kulturarbeid.

Et regionalt senter i Kristiansand vil stå i en nær relasjon til en rekke eksisterende institusjoner og miljøer i byen og regionen, der mange av dem allerede i dag fungerer i et nettverk. I tillegg har byen og distriktene rundt en rekke store festivaler og stevner både i kirkelig og kulturell sammenheng.

Med dette som utgangspunkt ser en for seg et senter i Kristiansand med stor kirkelig og kulturfaglig bredde, men hvor musikk, bildende kunst/visuell kunst/arkitektur, drama/teater og ungdomskultur vil være tyngdepunktet. Innenfor de ulike hovedområdene finnes i dag følgende miljøer:

Musikk

- De Internasjonale Kirkefestspill
- Kristiansand Symfoniorkester
- Kristiansand Domkor
- Quartfestivalen
- Skjærgårdsfestivalen
- Organister/Kirkeorgelparken
- Folkemusikkmiljøer i alle tre fylker
- Frikirkelige musikkmiljø

Bildende kunst/Visuell kunst/Arkitektur

- Sørlandets Kunstmuseum
- Christiansand Kunstforening
- Sørlandets Kunstnersenter
- Kristiansand Grafiske Verksted - KGV/ Odderøya
- Barnefilmfestivalen
- Kortfilmfestivalen (Grimstad)
- Miljø for kirkekunst og tekstil (bl.a. Kjell Nupen, Else Marie Jacobsen, Borgny Svalastog, Anne Rasmussen, Terje Grøstad)
- Kirkearkitektur (bl.a. Arne Åmland/Arild Lauvland)

Drama/Teater/Litteratur

- Agder Teater
- Agder Teaters Internasjonale Figurteaterfestival
- Amatørteatermiljø i all tre fylker

Ungdomskultur

- I tillegg til ungdomskulturell virksomhet som er nevnt under punktene ovenfor, har Kristiansandsdistriktet og Sørlandet for øvrig et meget rikt kristent ungdomsarbeid. Dette vil også kunne være en viktig ressurs.
- I Agder og Telemark bispedømme har en også en betydelig kirkelig kulturelt arbeid blant psykisk utviklingshemmede. Vår kompetanse innen dette området er anerkjent både lokalt, nasjonalt og internasjonalt

4. Prosessen videre

For den videre planlegging av etablering av et slikt kirkelig ressurscenter for kultur og utøvende kunst i Kristiansand er det etablert en arbeidsgruppe som består av en representanter fra ulike fagmiljø:

Jan Oddvar Skisland (Ordfører/Kristiansand kommune),
Pål Repstad(Høgskolen i Agder),
Alex Scherpf (Agder Teater),
Frøydis Lind (De Internasjonale Kirkefestspill),
Tormod Stene Hansen (Agder og Telemark bispedømme)
Dag Nordbø (Kristiansand Domprosti)

I tillegg har følgende har støttet initiativet og vil delta som konsultative medlemmer/rådgivere :

Erlend Høyersteen (Sørlandet Kunstmuseum)
Øystein Eidsaa (Kristiansand symfoniorkester)
Dagny Aner Gevelt (Kulturdirektør/ Kristiansand kommune)

Arbeidsgruppen har sendt søknad om utredningsstøtte til byens kommunale kulturstiftelse, Cultiva, og mottok mandag 30. januar 2006 melding om tilskudd på kr 80.000 til det foreløpige utredningsarbeidet.

Det vil bli engasjert en prosjektleder med et aller første. Det tas også sikte på en bred idédugnad med deltakelse fra regionens profesjonelle og frivillige kulturtiltak.

Prosjektlederens viktigste oppgave vil i første rekke være, sammen med arbeidsgruppen, å utarbeide en prosjektplan for etableringen av senteret med skisse til finansiering og drift av dette. Vi ser i den forbindelse for oss at Cultiva være en betydelig bidragsyter i etableringsfasen.

Det arbeides med sikte på å etablere det regionale senteret i samlokalisering med en rekke av byens kulturinstitusjoner, med byens nye kulturhus som en naturlig lokalisering når det etter planen står ferdig i 2009.

5. Konklusjon

Denne kortfattede beskrivelsen viser at Kristiansand har et mangfoldig og rikt kulturliv forankret i miljøer av utøvende kunstnere, kulturinstitusjoner og utdanningsinstitusjoner. I tillegg har byen og Sørlandet for øvrig et mangfold i kristne tradisjoner, organisasjoner og kulturuttrykk. De Internasjonale Kirkefestspillene er videre et eksempel på et etablert samspill mellom kirke og kulturliv i byen. Kristiansand kommune viser gjennom etableringen av stiftelsen Cultiva og etableringen av et nytt kulturhus, vilje til en betydelig satsing på kulturlivet.

Vi vil derfor hevde at Kristiansand har de kvaliteter som bør være til stede for etablering av et regionalt kirkelig ressurscenter for kultur og utøvende kunst, og utpeker seg som et naturlig valg.

Med vennlig hilsen

Agder og Telemark bispedømme

Kristiansand domprosti

Tormod Stene Hansen
stiftsdirektør

Dag Nordbø
dompost

DEN NORSKE KIRKE

Stavanger bispedømmeråd

INNSPILL NR. 4: STAVANGER
BISPEDØMME

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 30.01.2006

Vår ref: 05/260-2 ASA

Deres ref: 05/450-1 PED

Oppfølging av Kunsten å være kirke - kulturmelding for Den norske kirke

Vi viser til deres henvendelse ”Oppfølging av Kunsten å være kirke – kulturmelding for Den norske kirke”. Det refereres der til at Kirkemøtet i sin behandling av kulturmeldingen har gått inn for etablering av regionale sentra og et kunstfaglig kompetanse- og ressursnettverk. I denne forbindelse er det en nå henvender seg til Stavanger bispedømme; primært med sikte på å skaffe oversikt over eksisterende miljøer som kan danne utgangspunkt for etablering av et regionalt senter.

Vi takker for henvendelsen, og vil for vårt bispedømmes vedkommende sterkt tilrå at en forsøker å arbeide videre med tanke på å etablere et slikt senter i Stavanger. Som vedlegg sender vi en oversikt over *noen* av de faktorene som til sammen bidrar til at vårt bispedømme nå er i en unik posisjon for etablering av et ressurscenter for kirke og kultur (”Vedlegg: Ressursfaktorer i Stavanger bispedømme”). Dessuten vedlegger vi til orientering som vedlegg også de kirkelige prosjektsøknader til ”Stavanger 2008 – Europeisk kulturhovedstad”. ”Stavanger 2008” er i seg selv en faktor som akkurat nå skaper veldig fokus på kulturliv og kulturell aktivitet i Stavanger-regionen, og vi tror dette også kan være med på å etablere en organisatorisk struktur som et kirke-kulturelt ressurscenter kan være en del av.

Vi vil i særlig grad framheve to kompetanseområder som peker seg ut som mulige satsingsområder for et ressurscenter i denne regionen:

a) Arkitektur og kirkekunst: Kirkebygg og kirkebruk

Kirkebygg

Siden 1970 har det blitt bygd 34 nye kirker i Stavanger bispedømme (11 av disse i løpet av de siste åtte år). Ytterligere 15 kirkebygg er under prosjektering/planlegging. Som et resultat av dette høye aktivitetsnivået har en her utviklet spisskompetanse på kirkebygging og kirkearkitektur, og vi er i tiltakende grad vitne til at arkitekt- og konsulentfirma lokalisert i vår region engasjeres ved kirkebygging også andre steder i landet. Ringvirkninger av den omfattende kirkebyggingen ser vi også ved at det i vår region nå er en rekke utøvende kunstnere (billedkunst og tekstil) som leverer utsmykning til kirkebygg over hele landet. Stavanger bispedømmeråd har de seinere år også investert betydelige ressurser i å utvikle kompetanse innen kirkebygging. Vi viser her til årsmeldinger fra KKD kirkekonsulent som flere ganger har konstatert at Stavanger bispedømme er det

eneste bispedømmet som har tilfredsstillende kompetanse og kvalitet i arbeidet med kirkebygging¹. Stavanger bispedømme stiller egen kirkebyggingskonsulent til disposisjon for kirkebyggende menigheter både i vårt bispedømme og i mange andre deler av landet.

Kirkebruk

Mange eldre kirkebygg i vårt bispedømme er i svært aktiv bruk. Mange av disse huser menigheter som preges av påfallende vitalitet og nyskapende gudstjenesteliv. Noen menigheter hos oss har gjort spennende erfaringer med ombygging/ominnredning av eldre kirkebygg for å møte dagens behov. Andre menigheter har på kreativt vis visst å utnytte de bygningsmessige kvalitetene og den utsmykningen som har vært arvet fra tidligere generasjoner og maktet å integrere dette i et ”moderne” menighets- og gudstjenesteliv.

Vår region har altså en kompetanse innenfor kirkebygging, –arkitektur og –utsmykning som allerede fungerer som ressurs på nasjonalt nivå. Etablering av regionalt senter for kirke og kultur kan bidra til koordinering og videreutvikling av slik kompetanse. Vi tror det i denne sammenheng også kan utvikles et miljø eller forum for erfaringsutveksling og kvalitetssikring innenfor temaet ”ny bruk av gamle kirker”. Behov for utvikling av et slikt miljø kommer eksempelvis til uttrykk i NOU 2005:8 – Likeverd og tilgjengelighet. Her heter det bl.a. at

flertallet foreslår i tillegg en særlig regel om universell utforming av bygg, anlegg og opparbeidede uteområder som er rettet mot allmennheten. Plikten til universell utforming vil gjelde for nye bygg mv. fra 1.januar 2009 og for eksisterende bygg mv. fra 2019.

Planarbeid

Stavanger bispedømme er i samarbeid med KA pilotbispedømme i utviklingen av en fullstendig dataregistrering av alle kirkebygg med tilhørende anbefalte rehabiliterings- og vedlikeholdsplaner. Videre er det etter vår vurdering også nødvendig å utvikle tjenlige manualer for arbeid med nye kirkeprosjekt og utvikling av eksisterende kirkebygg. Slike manualer trengs for å sikre god kvalitet og høy refleksjon i møte med disse utfordringene. Gjennom et ressurscenter vil Stavanger bispedømme ha mulighet for å utvikle slike ressurser for hele vår kirke.

b) Kirkemusikk, -dans og -drama

Globalt sang- og salmesenter²

I tilknytning til Misjonshøgskolen forsøker en nå å etablere et globalt sang- og salmesenter (”Senter for verdensmusikk”), i første omgang for en treårsperiode. Vi ser for oss at dette ytterligere bør kunne utvikles til et ”liturgisk tekstverksted” der det kan utvikles kompetanse innenfor flere av gudstjenestens ulike tekstgenrer.

Kirkemusikkmiljøet i Stavanger bispedømme

Stavanger bispedømme har en bedre dekning av fulltids kantor-stillinger enn noe annet bispedømme.

¹ Fra kirkekonsulentens årsmelding for 2004: ”I den nye kirkeloven skal biskopen godkjenne inventar og utstyr. Forholdene er meget forskjellige i de ulike bispedømmene når det gjelder erfaring med bygging av nye kirker. I Stavanger har man gode rutiner. 30 % av kirkebyggingen foregår der etter 1996/97. I andre bispedømmer er man omtrent uten erfaring. Man kjenner ikke veiledningsmaterialet eller godkjenningskravene godt nok.”

² Se vedlegg 2: ”Stavanger 2008, søknad nr. 17

Kirkekorbevegelsen står generelt sterkt i denne regionen³. Men i særlig grad vil vi nevne korbevegelsen tilknyttet Stavanger Domkirke. Her deltar sangkor ved nesten alle høymesser gjennom hele året. Menighetsrådet har valgt å organisere korarbeidet i et eget aksjeselskap (Domkirken Musikk AS), som omfatter sju kor for barn, ungdom og voksne med 250 sangere fra hele Sør-Rogaland. Domkirken Musikk AS står også ansvarlig for en omfattende konsertvirksomhet (både kor- og instrumentalkonserter).

Vår region har allerede en god kompetanse på kordireksjon som brukes av eksempelvis Ung Kirkesang og Kirkesangforbundet ikke bare lokalt/regionalt, men også på landsplan.

Kirkemusikerutdanning

Kirkemusikerutdanningen ved Universitetet i Stavanger⁴ har betydd mye for regionen opp gjennom årene, men er nå ikke virksom. Det er et tap for regionen – og for kirken – at det for tiden ikke utdannes kirkemusikere i Stavanger, men det er nå utarbeidet nye fagplaner som vil gi dette utdanningsløpet et mye breiere rekrutteringsgrunnlag. Og vi er overbevist om at det musikkfaglige miljøet som er bevart ved Universitetets Avdeling for Kunstfag vil være både motivert for og kompetent til raskt å gjenetablere kirkemusikerutdanning, eventuelt i et tett samarbeid med andre aktører i regionen. Og erfaringsmessig vet vi at vi i vår region rekrutterer unge med en bred og mangfoldig erfaringsbakgrunn til kirkemusikkstudier. Det foreligger studieplaner for slikt studium ved Universitetet i Stavanger som nettopp tar hensyn til dette mangfoldet. Dermed vil slikt utdanningsløp i Stavanger bli viktig ikke bare for denne regionen, men for hele landet. Et ”Kirkelig senter for musikalsk ledelse” kunne ved å videreføre det beste ved den tradisjonelle kirkemusikerutdanningen utvikle et helt nytt utdanningstilbud som kirken utvilsomt trenger i møte med nye utfordringer i en ny tid.

Orgelpark

Orgelparken i distriktet er rik og mangfoldig. Stavanger Domkirke har tre orgler; det *eldste* er fra 1992 og er et av de største instrumentene i Norge som er bygd på barokke prinsipper. Nærliggende St. Petri kirke har et svært anerkjent instrument fra 70-tallet. Ikke langt unna ligger St. Johannes’ kirke som i løpet av 2007 kommer til å få nytt orgel – basert på eldre pipeverk fra Domkirken og St.Johannes’ kirke. Dette vil få en symfonisk-romantisk karakter. Også kirkene i Haugesund og Karmøy særdeles gode instrumenter, og det er derfor ikke til å undres over at den årlige ”Norsk Orgelfestival” alternerer mellom Stavanger og Haugesund/Karmøy.

Klokkespill

Klokkespillet i Stavanger Domkirke er det eldste klokkespillet som er i bruk i Norge. Det har vært kontinuerlig i bruk siden 1922, og ble sist restaurert og utbygd i 1998. Da ble det også utbygd til fullt klaviatur. Det er nå et av de aller største klokkespill i Norden, og sentralt plassert i hjertet av byen er det velegnet til konserter. De seinere år har en her også fått et øvingsklaviatur, noe som gjør ”klokkeloftet” i Stavanger Domkirke til et helt unikt sted for undervisning. I Stavanger finnes nå utøvere som har kompetanse i form av utdanning fra klokkenistlinjen ved Løgumkloster Kirkemusikskole.

³ Norges Kirkesangforbund opplyser at 13 % av deres medlemmer (500 sangere) tilhører Stavanger bispedømme. Tilsvarende opplyser Ung Kirkesang at 12 % av deres medlemmer (912 sangere) tilhører Stavanger bispedømme.

⁴ Jfr. Vedlegg 1, pkt.a

Sounds from the Cathedral

Stavanger Symfoniorkester har mottatt støtte fra Norsk Kulturråd til etablering av kirkemusikk-ensemblet "Sounds from the Cathedral". Ensemblet, som planlegges å være operativt fra januar 2007, vil bestå av ca. 20 unge profesjonelle instrumentalister rekruttert fra hele Europa. Deres primær oppgave vil være å utgjøre et gudstjenesteensemble som hver måned vil delta ved høymesser i Stavanger Domkirke, i regionen og i utveksling med kirker i Europa. Videre vil en også framføre kantater og orkestermesser. I nordisk sammenheng er det – i alle fall i vår tid – unikt at en på permanent basis i tilknytning til én kirke får anledning til regelmessig å ha en orkesterbesetning tilknyttet gudstjenestelivet. Dette ensemblet vil på en god måte videreføre den tradisjonen som allerede er skapt ved Capella Svithuniensis, som også består utelukkende av profesjonelle musikere.

Kirkemusikkforlag

Cantando Musikkforlag i Stavanger har gjennom 20 års drift utviklet seg til å bli Norges største utgiver av kirkemusikk. Forlaget har vokst fram i et vitalt miljø av dyktige kirkemusikere, og listefører nå mer enn 5000 titler.

Stavanger 2008: Kirkemusikalsk storsatsing

For øvrig viser vi til de mange kirkemusikalske prosjekter som planlegges gjennomført i forbindelse med at Stavanger i 2008 vil være europeisk kulturhovedstad.⁵

Pasjonspillene i Stavanger Domkirke

Pasjonspillene i Stavanger Domkirke⁶ har lagt grunnlag for et bredt samarbeid mellom forskjellige fag og ulike institusjoner. Resultatet har blitt en oppsetning (hvert fjerde år) der profesjonelle og amatører innenfor både musikk, dans og drama møtes til et unikt samarbeid i kirkens rom.

Moderne uttrykk: musikk – dans - drama

I mange menigheter og miljøer i vårt distrikt har en sett at nye musikkformer har blomstret og fått plass og rom i kirken⁷. Videre ser vi også at flere av de "nyere" menighetene som er etablert i regionen (for eksempel IMI Kirken i Stavanger og ByMenigheten i Sandnes) legger stor vekt på dans og drama i sine gudstjenester og i sin forskning. Her er det allerede utviklet en kompetanse som kan komme større deler av kirken til gode. Samtidig vises det her til behov for at det i kirkelig regi kan skapes et sted for kreativ utvikling, erfaringsutveksling og kvalitetssikring. Avdeling for kunsthøgskolen ved Universitetet i Stavanger er her allerede etablert som en viktig kompetansebase (bl.a. gjennom arbeidet med pasjonspillene).

Samarbeid med teatrene

Både pasjonspillene og andre erfaringer som har vært gjort viser at forholdene hos oss ligger svært godt til rette for samarbeid mellom kirken og teateret (Rogaland Teater og Haugesund Teater). Det er etablert et godt samarbeidsklima, og det er vårt inntrykk at alle parter har et aktivt ønske om videreutvikle dette.

⁵ Dette er nærmere beskrevet i vedlegg 1, pkt e. Vi viser også til Vedlegg 2: "Stavanger 2008". Her gis utførlige beskrivelser av 18 prosjekter som planlegges gjennomført i kirkelig regi i forbindelse med at Stavanger vil være europeisk kulturhovedstad. En vil se at de aller fleste prosjektene har tydelig relevans når det gjelder kirkemusikk, -dans og drama.

⁶ Jfr. Vedlegg 1, pkt. b

⁷ Dette er nærmere beskrevet i søknaden "Stavanger Gospel Port 2008" i Vedlegg 2.

Konklusjon: videre samarbeid

På bakgrunn av disse faktorene vil vi altså foreslå at et regionalt senter for kirke og kultur etableres i Stavanger. Vi tror vår region allerede har kompetanse og kvaliteter innenfor områdene ”Arkitektur og kirkekunst” og ”Kirkemusikk/-dans/-drama” som kan komme større deler av vårt land og vår kirke til gode.

Stavanger biskop og bispedømmeråd har i kontaktmøte med politisk ledelse i Rogaland fylke og Stavanger kommune orientert om mulighetene for å ønske om å etablere et ressurs- og kompetansesenter for kultur i vår region. Både fylkeskommunen og Stavanger kommune gir sin uforbeholdne støtte til en slik etablering. For Stavanger bispedømme vil det være grunnleggende at også de politiske myndigheter viser vilje og evne til å stå sammen med kirken i en så viktig sak som dette.

Med vennlig hilsen

Åge Bognø e.f.
Stiftsdirektør

Asbjørn Salthe
rådgiver

Vedlegg: 1) Ressursfaktorer i Stavanger-området
2) Stavanger 2008. Prosjektsøknader fra Stavanger bispedømmeråd og Stavanger kirkelige fellesråd

Vedlegg 1: Ressursfaktorer i Stavanger bispedømme

a) Universitetet i Stavanger

Universitetet i Stavanger ble etablert i 2005 ved at Høgskolen i Stavanger ble gitt universitetsstatus. Universitetet i Stavanger er altså – selv om det er nytt – allerede en vel-etablert institusjon i regionen. Det akademiske miljøet ved og rundt et universitet er i seg selv en berikelse for kulturlivet i regionen. For vårt vedkommende vil vi imidlertid i særlig grad peke på Stavanger-universitetets ”Avdeling for kunsthøgskolen”.

- *Dramalinjen* ved Avdeling for kunsthøgskolen har allerede markert seg sterkt som en aktiv og kompetent aktør for kirkekulturell virksomhet. I særlig grad vil vi her peke på pasjonsspillene i Stavanger Domkirke (se nedenfor). Uten initiativ og deltakelse fra lærere og studenter ved dramalinjen ved universitetets Avdeling for kunsthøgskolen ville pasjonsspillene i Stavanger Domkirke aldri ha blitt initiert – eller realisert.
- *Kirkemusikkseksjonen* ved universitetets Avdeling for kunsthøgskolen ble dessverre nedlagt i fjor etter mange års drift; først som en seksjon ved Rogaland Musikkonservatorium, seinere under Høgskolen i Stavanger. Det er et tap for regionen – og ikke minst for kirken – at det ikke lenger utdannes kirkemusikere i Stavanger. Vi er imidlertid overbevist om at det musikkfaglige miljøet som er bevart ved Universitetet vil være både motivert for og kompetent til raskt å gjenetablere kirkemusikerutdanning, eventuelt i et tett samarbeid med andre aktører i regionen. Et ”Kirkelig senter for musikalsk ledelse” kunne ved å videreføre det beste ved den tradisjonelle kirkemusikerutdanningen utvikle et helt nytt utdanningstilbud som kirken utvilsomt trenger i møte med nye utfordringer i vår tid. Det er uttrykt stor politisk vilje til å få denne utdanningen på plass igjen. Dette er helt avgjørende for framtidig rekruttering av musikere til vår kirke.

Mulig synergi med regionalt senter for kirke og kultur:

- a) Videreutvikle kompetanse på kirkespill/drama i kirken*
- b) Etablering av ”Kirkelig senter for musikalsk ledelse”*

b) Pasjonsspillene i Stavanger Domkirke

Pasjonsspillene er allerede nevnt. Disse har blitt satt opp og arrangert i Stavanger Domkirke i 2000 og i 2004. Her har lærere og studenter ved dramalinjen ved universitetets Avdeling for kunsthøgskolen sammen med ressurser fra Rogaland Teater, Domkirkens musikkmiljø, Steinerskolen, MDD-linjer ved videregående skoler o a. gått sammen om et arrangement som har blitt unikt. I 2004 deltok 800 skuespillere, musikere, sangere o.a.; de aller fleste studenter eller amatører. Pasjonsspillet ble framført i og omkring en for anledningen ominnredet Stavanger Domkirke ved 16 forestillinger for til sammen 30.000 tilskuere. I 2004 hadde dette en kostnadsramme på ca. 2,5 millioner kroner. Pasjonsspillet i Stavanger Domkirke blir nå en tradisjon, og ny oppsetning planlegges for 2008. Da vil dette inngå som en av hjørnesteinene i markeringen av Stavanger som europeisk kulturhovedstad. For nærmere informasjon om pasjonsspillene i Stavanger Domkirke, se www.pasjon.no.

Som en videreføring av tradisjonen som etableres med pasjonsspill legges det nå også vekt på å markere ukene før påske som en ”Pasjonsuker” *hvert år* i Stavanger Domkirke. De årene det ikke er pasjonsspill vil det i stedet legges opp til et variert program; for innværende år planlegges det i denne forbindelse elleve ulike arrangementer (bl.a. Bach’s ”Magnificat” og ”Matteuspasjon”, Fauré’s ”Requiem”, Pergolesis ”Stabat Mater” samt bl.a. salmekveld og folketonekveld).

Mulig synergier med regionalt senter for kirke og kultur:

- a) Videreutvikle kompetanse på kirkespill/drama i kirken
- b) Bygge videre på de erfaringer som allerede er gjort med kirken som et møtested mellom p.d.e.s. kunstfaglige institusjoner/profesjonelle utøvere (teater/scenografi/skuespill-lere, musikere, dans/koreografi) og amatører/frivillighetsbevegelsen (studenter, korsangere, amatørskuespillere osv.)

c) Misjonshøgskolen og Senter for interkulturell kommunikasjon

Misjonshøgskolen (MHS) har en lang historie i Stavanger, men er en institusjon hvor det skjer stadig nyskaping, ikke minst fordi det her kontinuerlig finner sted møter mellom ulike kulturer. MHS er det teologiske fakultet i landet vårt hvor det legges sterkest vekt på kulturstudier og er vårt eneste teologiske fakultet som har et professorat i kulturkunnskap. Skolens bibliotek utgjør sammen med Misjonsmuséet og NMS' arkiver en betydelig ressurs-samling ikke minst med tanke på studier av den kristne kirkes møte med afrikansk og asiatiske kulturer. I tilknytning til MHS har en også etablert Senter for interkulturell kommunikasjon (SIK). SIK har som mål å være ledende i Norge når det gjelder å skaffe til veie, bearbeide og videreformidle forskningsbasert kunnskap om det globale kulturelle mangfoldet og interkulturelle møter.

I tilknytning til MHS planlegges det nå etablering av et globalt sang- og salmesenter.⁸

Mulig synergier med regionalt senter for kirke og kultur:

- a) MHS/SIK's kompetanse på tverrkulturell kommunikasjon kan videreutvikles med også norsk/lokal kirkevirkelighet for øye
- b) "Internasjonalt sang- og salmesenter" kan etableres som et hymnologisk ressurs-senter for Den norske kirke

d) Stavanger Domkirke og andre "kulturkirker" i regionen

Stavanger Domkirke er i nasjonal sammenheng et helt unikt kirkebygg: den er vår eldste domkirke og den eneste som har vært i kontinuerlig bruk siden middelalderen. I tillegg til å være et monument over middelalderens romanske byggestil framstår den med sin rike 1600-tallsutsmykning også som en storslått samling av barokk kirkekunst med Andrew Smiths overveldende prekestol som selve mesterstykket. – Imidlertid vil vi i denne sammenheng fortrinnsvis framheve den *virksomheten* som finner sted i Stavanger Domkirke. Dette er en av de kirkene i landet vårt som har størst oppslutning om gudstjenestelivet. Dette skyldes bl.a. at menigheten målbevisst har satt en høy kvalitativ standard på det gudstjenestelige liv og de kulturelle uttrykk med bred deltakelse av både ansatte og frivillige. I særlig grad vil vi nevne korene, som deltar ved nesten alle høymesser gjennom hele året. Menighetsrådet har valgt å organisere korarbeidet i et eget aksjeselskap (Domkirken Musikk AS), som omfatter sju kor for barn, ungdom og voksne med 250 sangere fra hele Sør-Rogaland. Domkirken Musikk AS står også ansvarlig for en omfattende konsertvirksomhet (både kor- og instrumentalkonserter). Videre skal også nevnes at Stavanger Domkirke er det foretrukne lokale også for andre som ønsker å arrangere kirkekonserter og musikkfestivaler i Stavanger (International Chamber Music Festival Stavanger, Norsk Orgelfestival, Stavanger Symfoniorkester, Stavanger Symfonikor, o.a.). Til kirkemusikalsk virksomhet er det i dag knyttet 3,5 årsverk til Stavanger Domkirke (utøvende og administrativt personell)

⁸ Jfr. vedlegget "Stavanger 2008", søknad nr. 17

Stavanger Domkirke er imidlertid ikke den eneste kirken i regionen som ønsker å framstå som "kulturkirke".

- *St. Petri kirke* (1866) ligger ikke langt fra Domkirken. Denne kirken gjennomgår for tiden en omfattende rehabilitering (kalkulert til 57 mill.). Rehabiliteringen er bl.a. begrunnet med behovet for en "bredere" kulturkirke som både kan "avlaste" Domkirken og supplere denne (St.Petri kirke har 900 sitteplasser. Virksomheten i St. Petri kirke har de seinere år utviklet en tydelig diakonal profil; dette har også vist seg å bli retningsgivende for den kulturelle profilen som her har utviklet seg og som en ønsker skal kunne fortsette (med bl.a. jazzkonserter og andre moderne musikkformer)
- *Skåre kirke* (1858) i Haugesund er også en kirke som i tiltakende grad har blitt profilert som "kulturkirke". Denne er Haugesunds eldste kirkebygg, en særpreget oktagon fra. Etter at Skåre menighet for få år siden tok i bruk et nytt kirkebygg (Udland kirke), som i praksis har vist seg å bli menighetens "hovedkirke", har Skåre kirke blitt desto mer tilgjengelig for mangfoldig kulturell virksomhet – bl.a. i forbindelse med den årlige filmfestivalen og SildaJazz-festivalen⁹.
- *Bakkebø kirke* (1960) i Eigersund ble opprinnelig bygd for å betjene en stor institusjon for psykisk utviklingshemmede. I forbindelse med HVPU-reformen ble institusjonen nedbygd, og kirken ble stilt til disposisjon for Eigersund menighet. Nå er den "suppleringskirke" for Eigersund menighet, og den har på grunn av gode akustiske forhold bl.a. vist seg å fungere godt for framføring av ulike musikalske stilarter.
- *Frøyland/Orstad*. Menigheten på Frøyland/Orstad (opprettet som eget sokn fra 1. januar 2006; omfatter deler av både Klepp og Time kommuner) har i flere år holdt til på forsamlingshus og har utviklet en profil som har vært tilpasset dette. En har bl.a. "normalisert" bruken av moderne AV-midler og ungdomskulturens uttrykksformer. Når en nå planlegger reising av kirkebygg vil dette som har blitt denne menighetens profil bli "bygget inn i kirkebygget" ved tilrettelegging av podium/scene, lys/lyd-anlegg, og et uteanlegg som inviterer barn og unge til mangfoldig utfoldelse.

Mulig synergier med regionalt senter for kirke og kultur:

- a) *Stavanger Domkirke og virksomheten i denne kirken gjør at den allerede er et senter for kirke og kultur som har store ringvirkninger i regionen.*
- a) *De øvrige kirkene som er nevnt viser at det i regionen er et potensiale både med tilgjengelige bygninger og menigheter som aktivt ønsker å arbeide aktivt nyskapende med ulike kulturelle uttrykksmåter – i kirkens rom.*

e) Europeisk kulturhovedstad: Stavanger 2008

I 2008 er Stavanger-regionen Europeisk kulturhovedstad. Med klimaks i 2008 skal kulturen blomstre i regionen - til glede for innbyggere i Rogaland, resten av Norge og besøkende fra hele verden. Men også i tiden før skal befolkningen og tilreisende begeistres og nysgjerrigheten pirres. Barn og unge er primærmålgruppe, men alle typer mennesker - åpne for nye impulser - skal engasjeres av prosjekter innen et bredt spekter av kunstformer og uttrykk

Avgjørelsen om hvilke prosjekter som skal få støtte til å inngå i "kulturbyåret" treffes allerede i februar 2006. Stavanger bispedømmeråd og Stavanger kirkelige fellesråd er allerede antatt som samarbeidspartnere for "Stavanger 2008", og har levert søknad om støttet til atten prosjekter. De kulturprosjektene som blir igangsatt i kirkelig regi vil alle

⁹ Jfr vedlegg 2, søknad nr. 16

ha et tidsperspektiv som går ut over ”hovedstadsåret” 2008. Derfor representerer disse prosjektene et vesentlig aktivum for en sterk kultursatsing med utgangpunkt i denne regionen. Prosjektene forutsetter også et godt grunnlagsarbeid med å sikre kvalitet og kompetanse, noe et ressurscenter vil kunne bidra til på en god måte.

From: "Taranroed, Helge" <helge.taranroed@kirken.no>
To: "Dehlin, Per" <per.dehlin@kirken.no>
Date: Fri, 3 Feb 2006 08:23:37 +0100
Subject:
Kyrkjerådet!

Viser til brev dagesett 13.12.05, der bispedømekontoret vert invitert til å kome med framlegg om regionale senter for kyrkje og kultur.

Vi har etterkvart rikeleg med erfaring på dette i Bjørgvin.
Til saman har vi fått innspel på 5 aktuelle stader/miljø (sjå vedlegg):

- Barnas katedral (Nykirken i Bergen)
- Korskirken i Bergen (Bymisjonen og Bergen kirkefestspill)
- Fana kyrkje og Fana amfi (Kulturstad 2000 i Bergen kommune).
- Valestrand kulturkyrkje i Sveio
- Moster Amfi på Bømlo

I samtale med Dehlin i Kyrkjerådet 1.2.06, gav eg uttrykk for at det er vanskeleg for bispedømekontoret å gje ei form for prioritering av desse innspela. Det må vere bispedømerådet si oppgåve å handsame dette politisk. Slik vi forstår brevet frå Kyrkjerådet, er meininga i denne omgang å få fram gode kandidatar for regionale sentra i bispedømet. Innspela dokumenterer at fleire stader er aktive på kyrkje og kultur i Bjørgvin bispedøme.

Vi har brei erfaring i Bjørgvin å skape møtestader i kyrkja for barn der dei møter ulike former for kunst og kulturuttrykk.

Barneåret, Barnas Katedral, orgelundervisning for barn i Bergen er døme på dette. Likeeins arrangement knytt til kulturkyrkja i Valestrand.

I tillegg har vi god kontakt med Griegakademiet, m.t.p. endå meir systematisk arbeid med rekruttering av unge til kyrkjemusikalsk arbeid.

Bjørgvin er landets største bispedøme, og har landets nest største by. Det vil vere heilt unaturleg om ikkje eitt av dei første regionale sentra vart opna i vårt bispedøme. Utan å ha drøfta dette i bispedømerådet, vil underteikna meine at eit regionalt senter i Bjørgvin, vil kunne ha eit særleg fokus på kultur og kunstformidling for barn. Fleire av dei stadane som er nemnde ovanfor, kan vere delaktig i eit forgreina regionalt senter for kunst og kultur.

med venleg helsing

*Helge Taranrød e.f.
Stiftsdirektør Bjørgvin bispedøme*

KIRKENS BYMISJON I BERGEN,Kong Oscarsgate 5
5017 BergenTelefon 55 21 50 80
Faks 55 21 50 81
Mob 91 71 32 17
e-post theis@skbb.no

1.november 2005

Fortrolig

Kirke- og kultursenter
Korskirken
Prosjektbeskrivelse**Bakgrunn**

Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Bergen (SKBB) disponerer i dag Korskirken. Åpen Kirke Korskirken og Kafe Magdalena utgjør Bymisjonssenteret i Bergen.

Visjonen for Åpen kirke og Kafe Magdalena sier noe om mål og ønsker innenfor fem områder. Kirke og kultursenteret skal være sted for

- gudstjeneste og forkynnelse
- omsorg og kristen nestekjærlighet
- fellesskap
- sjelesorg
- kultur.

Kirkens Bymisjon ønsker nå å styrke og utvikle Korskirken som kulturkirke.

Motivasjon og referanse for dette er:

- SKBBs egen visjonsformulering
- Kirkemeldingen i Bergen "Å tegne himmelen for mennesker"
- Kirkens kulturmelding "Kunsten å være kirke".
- SKKBs egne erfaringer med moderne kulturarrangement som "Korn", "Tango for tro", "Somliga går i trasiga skor", "Se meg – reis meg" m.m. Disse arrangementene har gitt SKBB bekreftelse på at organisasjonen har en god intern kultur-kompetanse og godt nettverk inn mot kulturarbeidere i Bergen.

Målsetting for kultursatsingen

SKBB vil at Kirke og kultursenteret i Vågsbunnen skal gi rom for et mangfold av kunst- og kulturuttrykk som møter mennesker med et annerledes språk og med et nytt blikk slik at det kan berike menneskets søken etter livstolkning og livserfaring.

Gjennom musikk, dans, kunst, teater og tekster ønsker SKBB å artikulere evangeliet på kanaler som er underbrukt. SKBB ønsker å gi tvilen en retning og funderingene et innhold. Kirkekulturen skal være med å kultivere samfunnet.

SKBB ansetter en kulturkordinator i 35% stilling fra januar 2006.

Arbeidsmåte og organisering

SKBB lager en samlet oversikt over arrangement med tilhørende økonomisk oversikt over utgifter og inntekter. Første året er 2006. Oversikten danner utgangspunkt for å kunne lage en kulturkalender for hvert år.

Oversikten skal vise:

- Faste aktiviteter og program på Bymisjonscenteret med Korskirken.
- Tradisjonelle årvisse arrangement.
- Nye eller ønskede arrangement

Prosjektet legges direkte under driftsstyret for Bymisjonscenteret.

Driftsstyret oppnevner en styringsgruppe for Kirke og kultursenteret.

I løpet av første halvår 2006 utarbeider prosjektkoordinator en 3-årig strategi- og virksomhetsplan for kultursatsingen. Innbefattet i dette er en grundig kartlegging av mulige støtteordninger for kulturarrangementer.

Koordinator for prosjektet rapporterer til virksomhetsleder for Bymisjonscenteret.

Økonomi

Fra 2007 er målsettingen at Kirke- og kultursenteret skal være selvfinansierende inkludert overhead til Bymisjonscenteret og lønnskostnader for koordinator.

I 2006 tilfører SKBB 150.000 kr som oppstartstilskudd. Dette beløpet tilsvarer en pengegave til SKBB som giveren ønsker skal gå til formålet.

Fremdrift

2005

30.november : HS behandler innstilling fra driftsstyret for Bymisjonscenteret
Desember : Ansettelse av prosjektkoordinator 35% stilling

2006

Januar-april : Prosess og utarbeidelse av utkast til strategi- og virksomhetsplan for prosjektet.
Studiebesøk
Utarbeidelse av kulturkalender for 2006
Sende søknader for viktige arrangement 2006
Mai - des : HS godkjenner strategi og virksomhetsplan for Kirke- og kultursenteret.
Kontinuerlig arbeid. Kulturkalender
Budsjettarbeid 2007

2007

Kontinuerlig arbeid. Kulturkalender
Budsjettarbeid 2008

Bergen 1.11.05

Lj Th/KK

Til
Bjørgvin bispedømmekontor
ved stiftsdirektør
Pb 1960 Nordnes
5817 Bergen

26.1.06

REGIONALT KIRKELIG KOMPETANSESENTER FOR KUNST

Vi viser til brev om oppfølging av "*Kunsten å være kirke*", sendt fra Kirkerådet til bispedømmene samnt KM 7/05. Kirkens Bymisjon i Bergen har ønsket å skape et kirke- og kultursenter i Vågsbunnen i Bergen knyttet til Korskirken og Kafe Magdalena og har visjonen utformet slik:

"Kirkens Bymisjon i Bergen drømmer om at Korskirken og Kafe Magdalena i Kong Oscarsgate 5 skal fremstå som et kirke- og kultursenter i Vågsbunnen der et mangfold av kunst- og kulturuttrykk møter mennesker i et annerledes språk og med et nytt blikk slik at det kan berike mennesket i sin søken etter livstolkning og livserfaring."

Skal et regionalt kirkelig ressurs og kompetansesenter for skapende og utøvende kunst legges til Bergen, vil Kirkens Bymisjon i Bergen framholde at Korskirken bør ses på som en del av dette. I lys av utredningen "*Kunsten å være kirke*" har vi laget et omfattende notat om hva vi har og hva vi kan legge til rette for videre. Som diakonal stiftelse vil vi understreke, som KM 7/05 uttrykker det, at kultur og kunst må være inkluderende, skapes nedenfra og må være fornyende. Vi håper at det vedlagte notatet kan vise at vi har reflektert faglig over møtet mellom kirke, kunst og kultur. Et slikt senter det Korskirken er en viktig del kan knyttes til eksisterende fagmiljø i byen og bispedømmet. Når vi har to kantorer knyttet til Bymisjonssenteret og Korskirken, Kristen Øgaard og Vidar Eldholm Olsen, representerer de ganske ulike *musikalske* tradisjoner og har tilsammen et unikt kontaktnett. Vi har fått signal fra Kirkelig Kulturverksted og Kirkeakademiene i Oslo at de kan være interessert i et samarbeid med Kirkens Bymisjon i Bergen. Det vil være naturlig for oss å kunne samarbeide med ulike aktører innen musikklivet i Bergen, for eksempel Festspillene og Nattjazz. På andre felt som *ordkunst, dans og drama* vil Den Nationale Scene, Carte Blanche og andre aktører som er nevnt i notatet. Ved *film og visuell kunst* er det også mange potensielle samarbeidspartnere: Bergen kino, BIF, Bergen kunsthall, Amalie Skrams hus m.fl.

Kirkens Bymisjon ønsker å skape en kirke som berører menneskers liv – og spesiell omtake for de hjemløse, både fysisk, sosialt og religiøst hjemløse. Da er et av målene for et Bymisjonssenter som også er et kirke- og kultursenter å legge til rette for livsutfoldelse og skapende opplevelse. Da kan vi ha en dobbel strategi: Kirken må fornye seg utover – åpne seg mot verden og kirken må fordype seg innover – gå til sine egne skatter. I begge fornyingsprosessene handler det om å praktisere "*kunsten å være kirke*".

Med hilsen

Leif Jarle Theis
Daglig leder

Knut Kaldestad
Bymisjonsprest / Prosjektleder

Vedlegg: Notat - "*kunsten å være kirke*" og Prosjektbeskrivelse "*Kirke og kultursenter*"

”Kunsten å være kirke”

Et refleksjonsnotat om Bymisjonscenteret i Bergen som KIRKE OG KULTURSENTER

Av Knut Kaldestad, bymisjonsprest/virksomhetsleder

I. EN KULTURVISJON – Kultur som verdier og som kunstuttrykk

Kirkens Bymisjon i Bergen har ønsket å skape et kirke- og kultursenter i Vågsbunnen i Bergen knyttet til Korskirken og Kafe Magdalena i Kong Oscarsgate 5. Hovedelementene i senteret skal være **gudstjeneste, diakoni, fellesskap, sjelesorg og kultur**. Ut fra et variert og forutsigbart gudstjenestetilbud i Åpen Kirke kan det vokse fram et kirkesenter der frivillige og ansatte diakonimedarbeidere utøver omsorg og kristen nestekjærlighet overfor mennesker som trenger støtte. Slik kan Kirkens Bymisjon i Bergen realisere drømmen et møtested med et inkluderende fellesskap for folk flest - en "Sjømannskirke" midt i byen - der trivsel og hygge skal sitte i veggene og bevisstheten om den mulige veien fra kaffebordet til alterbordet skal leve på senteret som stedets vannmerke – der mennesker som søker sjelesorg alltid kan møte en diakonimedarbeider som har tid til å lytte og være tilstede.

Kulturvisjonen er utformet slik:

*Kirkens Bymisjon i Bergen drømmer om at Korskirken og eiendommen Kong Oscarsgate 5 skal fremstå som et kirke- og kultursenter i Vågsbunnen der et mangfold av **kunst- og kulturuttrykk** møter mennesker i et annerledes språk og med et nytt blikk slik at det kan berike mennesket i sin søken etter livstolkning og livserfaring.*

Det er skrevet mange hyllemeter med litteratur om hva *kultur* er og vi kommer ikke med noen endegyldig definisjon her. Men i kulturmeldingen som Kirke og kulturdepartementet la fram i 2003 (St.meld. nr. 48) velger man å bruke kulturbegrepet på to nivåer, om kultur som ”verdier” og om kultur som ”kulturaktiviteter og kunstuttrykk”:

”I vid forstand dekkjer det verdier, normer, kunnskapar, symbol og ytringsformer som er felles for ei gruppe menneske eller eit bestemt samfunn. I smalare forstand vert omgrepet brukt om dei forskjellige aktivitetane innanfor kulturlivet og kulturpolitikken når desse vert forstått som ein avgrensa samfunnsfaktor.”

I Kirkens Bymisjon i Bergen (KBB) ønsker vi å se disse to nivåene sammen.

1. Vi ønsker på den ene siden å *fremme verdier og normer, symboler og ytringsformer som realiserer Bymisjonens grunnleggende oppgave*: ”å være tilstede med handling i nestekjærlighet og forkynnelse av evangeliet i en moderne by, så langt fremme, nede og inne at mennesker som ellers ikke står kirken nær, får del i Gudsrikets krefter: frelse, helse og håp.” (Verdidokumentet)

2. Vi ønsker på den andre siden å *fremme aktiviteter innenfor kulturlivet som realiserer visjonen i kulturmeldingen fra Den norske kirke ”Kunsten å være kirke”* (Verbum 2005) og ”Å tegne himmelen for mennesker. Kirkemelding for Bergen” (Bergen Kirkelige Fellestråd, 2001).

Dette dokumentet er et forsøk på å *se disse to sidene sammen*. Ut fra visjonen til Bymisjonssenteret vil vekslingen mellom gudstjenesten og den diakonale tjenesten være det primære og danne rammen om alle kunst- og kulturuttrykk.

I Kirkemeldingen for Bergen er det viktige ansatser for Kirkens Bymisjons arbeid: Det blir lagt vekt på at kirken skal være en hjelp for utsatte grupper i samfunnet og ta de svakes parti. BKF vil støtte et Bymisjonssenter der kirkens sosiale, åndelige og kulturelle oppdrag ses i sammenheng. (Å tegne himmelen s. 110-122).

I ”*Kunsten å være kirke*” tales det om mange ”pilarer” i kirkens kultursatsing (s. 43ff): Kirken og kulturen ses i lys av både skapelsen og inkarnasjonen: Skapelsen innebærer at vi er ”medskapere” – mennesket er skapt i Guds bilde og skapende og kreative evner er grunnleggende trekk ved det å være menneske. Inkarnasjon innebærer at ”Gud er avbildbar”: når Ordet ble menneske, betyr det at Den Unevnelige formet et bilde av seg selv iblant oss. Videre blir det pekt på at Jesu lignelser om Guds rike og Bibelens mange iscenesettelser og fortellinger inspirere til kunst og kultur. Kunsten har en

slags "åpenbaringskarakter" og kan gi ny innsikt. Og kunsten kan ha profetisk betydning – avsløre løgn og blendverk. Kristendommen er paradoksenes religion – Gud har helt siden skapelsen vist vilje til å opphøye det skapte, og slik kan teologien være i slekt med kunsten, som ofte rommer tvetydigheter og paradokser. Både kirken og kunsten kan fortolke livet og opptre som motkultur. I denne ramma kan også gudstjenesten kalles "kunst" og "drama" om liv og død.

På denne bakgrunnen spør vi i Kirkens Bymisjon i Bergen hva vi har og hva vi ønsker. En allmenn drøfting av "kultursatsing" kan bli noe abstrakt. For at dette kan bli litt mer konkret og gi mulighet til en tydelige skisse av bruk av ulike kulturuttrykk, følger vi kapitteloverskriftene i "*Kunsten å være kirke*": musikk, ordkunst, drama, dans, film, visuell kunst og arkitektur. Denne beskrivelsen er ikke ment som et fullstendig bilde av status og utfordringer. Men det kan være en skisse for hva som er prøvd og hva som skjer på Bymisjonssenteret - og hva som i fremtiden kan være konkretiseringer av Bymisjonens kulturvisjon.

II. STATUS OG UTFORDRINGER.

A. MUSIKK ("*Kunsten å være kirke*" s. 73ff)

Om vi først skal uttrykke hva vi har på Bymisjonssenteret med Korskirken, vil vi nevne kirkemusikalsk halvtime hver onsdag (ca. 50 i året!) og sommerkonserter, arrangert av organist Kristen Øgaard (lørdagene juni – aug.) – samt andre konserter og musikkandakter, ofte i høytidene. Collegium Musicum øver i Korskirken og har ofte sine konserter med kalssiske verk fra kirkemusikken i samme kirke.

Så har Kirkens Bymisjon i Bergen flere ganger arrangert "kulturmesser" med ulike musikk-uttrykk: "Tango for tro" (2002), "Korn" (2003), "Somliga går i trasiga skor" (v. TV-aksjonen 2004), adventskonserter som "Lille Messias" (2004) og "Se meg! Reis meg!" (150 års jubileum, 2005). Det er lang tradisjon i Korskirken med ulike adventskonserter med det en kunne kalle "folkelig kirkemusikk" – i 2004 samarbeidet Kirkens Bymisjon i Bergen med m.a. Arbeidersangforeningen, mannskoret Fremad, Fana Unge Strykere, Bergen kulturskole, Tretnes brass/Kvammakoret og Hordaland Poliidistrikt. I løpet av året innvilger kirkebruksutvalget at Korskirken leies ut til ulike konsertarrangører.

På Kafe Magdalena har en kommet i gang med kulturtime på torsdager – der ulike stilarter får plass (gitarjam, klassisk piano m.m.m). På kveldsåpent har ulike musikere og kor ansvar for det musikalske på fredagsmessen, m.a. Kor Inter og Maria Vocalis, som øver på Bymisjonssenteret. Og i Adventstiden har det vært arrangert Artistdugnad med en mengde artister fra Bergen og "omland", tilrettelagt av gatepresten og Voksne herrers orkester, med gode inntekter til "Lys i mørke".

Så er det flere utfordringer knyttet til musikklivet på Bymisjonssenteret:

"Bergens unike orgelpark må ivaretas gjennom kvalitetsbevisst forvaltning" (*Å tegne him.* s. 124ff. cf s 77f). Albert Hollenbach bygde nytt orgel til Korskirken i 1892 og dette orgelet er det største Hollenbach-orgelet som eksisterer. Derfor er "Korskirkeorgelets venner" stiftet i 2005 for å ivareta interesser knyttet til orgelet i Korskirken, dets historie og særpreg – ved å arbeide for regelmessig bruk av instrumentet og å arbeide for at orgelet blir skikkelig ivaretatt, slik at det til enhver tid fremtrer som et fullverdig musikkinstrument.

I kirkemeldingen for Bergen er ambisjonene høye, med mål om å gjøre Bergen til "Norges kirkemusikalske sentrum", og det er tale om å fremme et "mangfold av kunstuttrykk" ved samarbeid med ulike kunst, drama og musikkmiljøer i Bergen, slik at kultur kan "overrisle tørre sjeler" (*Å tegne him.* s. 122, 136,142). Hvorvidt dette er realistiske ønsker og mål, kan det være ulike meninger om. Men om Bergen skal være et kirkemusikalske sentrum i Norge, da må Korskirken være en vesentlig del av dette. Sagt med andre ord: Korskirkens plass i det kirkelige kulturbildet i Bergen sentrum må avklares, m.a. i samarbeid mellom KBB og BKF.

På Bymisjonssenteret vil musikklivet være preget både av tradisjon og fornyelse. Fornyelsen kan komme i mange former, m.a. ved "Sanger fra vest", keltisk sang ved personalsamlinger og andre arrangementer, Påskefestivalen og mulige samarbeidstiltak som f.eks. Festspillene og Nattjazz

(jazzmesse?). En ide kan være å ha en musikal som "Maria Magdalena" sunget av Marianne Juvik Sæbø på Bymisjonssenter med en kafe med navnet Kafe Magdalena. En annen ide kan være at Kirkens Bymisjon arrangerer spesiellagde konserter for turister i sommersesongen – gjerne i samarbeid med cruiseselskapene – noe som kan gi gode inntekter til Bymisjonssenteret. Og kan musikk for barn og unge (Ada og V13) få en plass her?

B. ORDKUNST

I "*Kunsten å være kirke*" står det om ordkunst (s.85ff) og det blir hevdet at "evangeliet er ... hemningsløst kulturbejanende" (s. 67). Hva har vi av det som blir nevnt i kulturmeldingen på Bymisjonssenteret? Jo, vi har mange samlinger det Ordet leses og forkynnes med plass for både både "bibelspråk", "salmer", "liturgiske tekster" og "preken". Her nevner vi det i stikkord: Bibelspråket blir brukt ved tekstlesing på middagsbønner (ca. 200 samlinge hvert år), hverdagsmesser (ca. 50) og fredagsmesser (ca. 30), Jobs-tekster har blitt framført tidligere – og kanskje en kan lage "tekstleserkurs" for å kvalitetssikre dette. Salmer er "kristen brukskunst" som har en naturlig plass ved alle liturgiske samlinger i året – og kanskje vi kan legge til rette for noen salmekvelder (Arve Brunvoll – Kristen Øgaard). Liturgiske tekster har blitt formet og omformet (og Kirkens Bymisjon har betydd en hel del for liturgisk fornyelse i Norge). Og en preken kan kalles et "offentlig kulturuttrykk" – som også har behov for fornyelse, i fredagsmessene har dette skjedd ved samtaleandakter de siste årene.

På Bymisjonssenteret kan en peke på ulike utfordringer: En kan formidle noe av både den klassiske litteratur og samtidslitteraturen, som speiler menneskelivet i sin bredde – og i støttr3 grad en mange tror, er preget av bibelsk språk og kristne tema (Boken *Bibelen i Norge; Det Norske Bibelselskap 1991* akn leses m.a. som en skisse av norsk litteratur-historie fra Kongsspegelen og Snorre til Dag Solstad og Edvard Hoem.) En kan i utviklingen av "ordkunst" søke større nærhet til forfattere og kulturliv forøvrig, gjerne gjennom Bjørgvin Kirkeakademi (der forfatteren Bjørn Sortland sitter i styret). En kan med "*Kunsten å være kirke*" (s. 88) og Karin Moe i Klassekampen tale om "Religions tilbakekomst" i norsk litteratur. – På den bakgrunn kan en f.eks. gjøre som på "Tvilskonferansen" i Bergen – å invitere en forfatter som Gunnar Staalesen til Kafe Magdalena for at han kunne å fortelle om tro og tvil i sine bøker (Cf. *Verbum*-bøker med forfatteres møter med bibelske tekster). Bergen Kirkespill vil høsten 2005 ha to forestillinger: en fremføring med noen av Jesu lignelser om himmelriket - rammet inn av meditativ musikk for orgel og cello – og *Draumkvedet* lest av en skuespiller med musikk framført av Otto Chr. Odland. Dette er gode eksempel på sammenknytning av ordkunst og musikk.

I Bergen også er "Kraftverk" et viktig nettverk der ordkunst får stor plass – ledet av Berit Barekstem og i kontakt med mange fra Amalie Skrams-miljøet - og de leter etter arenaer for formidling: Kan Bymisjonssenteret være en av dem? Kan andre uttrykk for "lydkunst" (som på Måren-samlingen) finne uttrykk her?

C. DRAMA OG DANS ("*Kunsten å være kirke*" s.97ff.115ff)

I kirken formidler en "the greatest story ever told", men svært mye er ugjort og utforsket på området drama og dans i kirkelig sammenheng. Når både Studentmenigheten, Bergen Kristelige Studentlag, KFUK/M, KRIK og Korsvei har sine gudstjenester og samlinger på Bymisjonssenteret, kan Bymisjonen gjennom disse organisasjonene finne kontakter som kan være til hjelp for en bedre totalformidling av den bibelske skapertro og det kristne evangeliet.

Tidligere har Svein Tindberg vært i Korskirken og fortalt om sin forteller-teater-formidling av "Evangeliet etter Markus" og "Apostlenes gjerninger". Rine Skanes har framført "Mirjams fortelling" om Jesus fødsel her, og det kan vurderes om hennes fortellings-trilogi (med Maria Magdalenas fortelling) om Jesu liv kan få plass på Bymisjonssenteret. Korskirken er en unik middelalder-kirke i vår sammenheng med en "scene" på ca. 9x11 m, med lange midtganger og galleri og prekestol – alt dette gir store muligheter for drama og dans i kirkehuset. - Bymisjonen engasjerte DNS-skuespillere med deler av stykket "Hovmod står for fall" i forestillingen "Somliga går i trasiga skor." Framover kan det være mange utfordringer, m.a. å skape fruktbar kontakt mellom kirke og scene (cf intervju med Svein Tindberg og Ola B. Johannessen, ("*Kunsten ... kirke*" s.113f)

På Bymisjonscenteret kan det legges til rette for "brukernært drama" – slik gateprest har drøftet med Morten Lorentzen og Helge Jordal. Tradisjon fra Bergen Kirkespill og kontakt med Solveig Fylling/Kristin Heien Børnes ("Korn" med sorg og håp) med ballet og dans kan videreutvikles. "Tango for tro" brukte dans som uttrykk for Peter tre nei og Peters tre ja. Tøyenkirken har prøvd seg med liturgisk dans ved innbæring av nattverdelementer. Dokkenikkene har hatt "Dans Frans" i "Barnas katedral" i Nykirken og barn og konformanter har laget dans i forbindelse med Martin Lønnebos "Kristuskransen". Ten Sing og mange andre ungdomsgrupper har tatt i bruk dans og drama – og det kan tenkes forbindelse mellom danseensemblet Carte Blanche og kirkene i Bergen. "Kunsten å være kirke" nevner forestillinger som "Salomos høysang", "Kroppens dokumenter" og "Sakrament og sandpapir" – og antyder kontakt mellom Døves menighet og andre kirker. Inger Lise Rypdal har en forestilling om bibelens kvinneskikkelser, "Kvinnen ved brønnen" – et forteller-teater som kunne passe godt i Korskirken – og samarbeid med Riksteateret kan kanskje vurderes. Ten Sing-bevegelsen og mange andre kristene ungdomsorganisasjoner har brukt dana og drama mye, og vil kunne gi impulser og ideer til bruk inne Kirkens Bymisjon.

I Lund domkirke har en - etter inspirasjon fra Sigtuna - hatt "liturgisk drama" fra 1960-tallet. I 2005 framførte en "Jag er den jag er" – ved å kombinere musikk, tekstlesing (2 Mos 3), nattverd gudstjeneste og dramatisering av Jon Fosses "Sov du vesle barnet mitt". I dette tilfelle spurte en om nattverdets rolle i det – "spiller" en nattverd, slik det har vært hevdet ved "performance-kunst" i København? Der har vi vært mer tydelige ved "kultur-messer" i Korskirken.

D. FILM ("Kunsten å være kirke" s.122ff)

Bymisjonscenteret kan trolig være arena for bruk av film i større grad enn det har vært til nå. Bjørgvin Kirkeakademi har hatt filmkveld med m.a. "Salmer fra annen etage" på Kafe Magdalena. Og det bør legges til rette for flere slike, både i regi av Bymisjonen og Kirkeakademiet. Det finnes mange filmer med ulike eksistensielle tema – og en hel del filmer kan aktualisere bibelske og kristne tema. Filmer som f.eks. "Så som i himmelen" kan være godt grunnlag for livstolkning og samtale. Filmer som har mottatt Andreasprisen kan være aktuelle, Kristen Filmstjeneste har ulike typer film og video som kan vurderes og nettstedet "Damaris" tolker mange filmer med eksistensielle og kristne tema. Når V 13 lager filmer, kan noe av dette vises på Bymisjonscenteret? Som i alt annet vi gjør, bør vi stille spørsmålet: Hva er Bymisjons-stempelet på dette? Hvorfor gjør vi dette? For hvem?

E. VISUELL KUNST ("Kunsten å være kirke" s.130 ff)

Kirken i Norge forvalter en 1000 års kulturtradisjon – og boken "Bibelen i Norge" viser hvordan bibelske motiver har preget billedkunsten i landet vårt i tusen år (s. 169ff., s.251). - I Korskirken er det tre altertavler fra tre epoker. Hva uttrykker de? Hvordan legger vi til rette for at mennesker som kommer til Korskirken kan oppdage det? Korskirken menighet hadde kunstutstilling i kirken frem til 2001 og i 2005 arrangerte Bymisjonen utstilling med rumenske glassikoner. I fastetiden og påsken har vi hatt Ranheimseteres 14 passjonsbilder med bibeltekster og bønnetekster i Korskirken.

Det har både vært malevirksomhet og flere utstillinger i Kafe Magdalena av gjesters selvproduserte bilder. Bymisjonens gjester og brukere i ulike avdelinger i Bergen har fått sine foto fra KBB stilt ut i august 2005.

Også her har vi utfordringer: Vi kan få flere aktive i malings aktiviteten. Vi kan vurdere samarbeid med Amalie Skrams hus og arrangere "maleskole". Vi kan hente inn erfaringer fra m.a. Krypten i Oslo Domkirke og Olsvik kirke, som flere år har arrangert kunstutstillinger. Vi kan vurdere økonomien i slike utstillinger, slik at de kan generere midler til Bymisjonscenteret, ikke være en utgiftspost.

F. ARKITEKTUR ("Kunsten å være kirke" s.56. 59.144ff)

Det har vært sagt: "Kirken er til for å gi rom for feiringen av livets seier over døden." Kirkearkitekturen kan gjøre mysteriet synlig og tydelig. En som ofte har besøkt Åpen Kirke og støtter

kulturlivet i Bymisjonen, sa: Korskirken er en kirke som stråler. Åpen Kirke Korskirken er en viktig del Bymisjonscenteret. Da kan vi ta inn det som står i kirkens kulturmelding at ”myten om de tomme kirker” stemmer dårlig med offentlig statistikk. Den norske kirke har besøkstall på ca. 10- 12 mill. mennesker pr år (og til sammenligning er publikumsrekorden i tippeliga: ca. 1,2 mill. – og det hadde vært interessant å hatt tall for f.eks. teater og opera). Korskirken er en middelalderkirke med unik bygning med eldste deler fra 1100-tallet og kirkekunst av historisk og kulturell verdi (cf. Tegne.. him s. 141). Det kommer mange innom Åpen kirke, turister og byens borgere, tilsammen ca. 40.000 besøkende pr. år.

Bymisjonen bør som forvalter av Åpen kirke lytte til erfaringer i andre åpne kirker, f.eks, Oslo Domkirke. Vi bør foreta en del avklaringer i tilknytning til arkitektonisk og teologisk tenking om kirkerommet (cf. Per Lønnings og Arne E. Sæters bøker om kirkebygg) – f.eks. hvordan vi skal tenke om høyalter i østskip og nattverduddeling i sentrum av Korskirken. -Evt. nyetablering/ominnredning må skje i kontakt med BKF, Bjørgvin biskop – og evt. Riksantikvaren (A.E.Sæter *Kirken som bygg og bilde* s.244)

Vi har en del stasjoner for bønn, steiner og lystenning nå – bør vi utvide med flere ”sanselige stasjoner”? Kan vi ha stoppesteder for Kristuskransen som i Lund domkirke? Vi har en fin brosjyre om Korskirken og Kafe Magdalena samt opptrykte ark om Korskirkens historie og inventar. Bør disse fornyes?

Når vi ønsker et Bymisjonscenter med ”vakre værelser” og gode byrom, må vi kunne tenke stort. Hva vil vi med ”Klosterhagen” mellom Korskirken og Kafe Magdalena? Hva betyr det at en stor del av Korskirkeveiten tilhører kirken? Hvordan kan Bymisjonscenteret være en base for og tilknytning til det gatenære arbeidet i Bymisjonen?

III. VEIEN VIDERE - VISJON VURDERINGER VEIVALG

A. VISJON

Dette notatet refererte i kap. 1 *visjonen* for Bymisjonscenteret i Bergen. Hele notatet er et uttrykk for at Kirkens Bymisjon i Bergen holde fast på visjonen:

- *Kirkens Bymisjon i Bergen ønsker fortsatt at Korskirken og Kafe Magdalena skal fremstå som et kirke- og kultursenter i Vågsbunnen - og at dette skjer i rammen av gudstjenesteliv og diakonal tjeneste og at dette er forankret i Bymisjons-kulturen med verdier og normer, symboler og ytringsformer som realiserer Bymisjonens grunnleggende oppgave.*
- *Kirkens Bymisjon i Bergen ønsker fortsatt at Bymisjonscenteret skal romme et mangfold av kunst- og kulturuttrykk – og vi har prøvd å skissere både status og ønsker i kap. 2*
- *Kirkens Bymisjon i Bergen ønsker fortsatt at mangfoldet av kunst- og kulturuttrykk på Bymisjonssenteret skal møte mennesker i et annerledes språk og med et nytt blikk slik at det kan berike mennesket i sin søken etter livstolkning og livserfaring – og dette må videreutvikles og konkretiseres i de kommende år. Kirkens Bymisjon i Bergen ønsker både å se på tradisjonen som kirken og vi som organisasjon forvalter, vi ønsker å være åpen for en fornyelse av kunst- og kulturuttrykk på Bymisjonssenteret – og vi ønsker at alt vi gjør på Bymisjonssenteret skal være preget at mennesker møtes med respekt.*

På denne bakgrunnen vil vi sette opp noen punkt til vurderinger og noen til veivalg

B. VURDERINGER

Som en bakgrunn for de konkrete vurderingsspørsmål gir Kirkens Bymisjon i Bergen sin tilslutning til kirkemeldingen i Bergen, der det står at kirkene i Bergen skal framstå som levende kulturhus der Guds nærvær formidles gjennom forkynnelse av evangeliet og gjennom kunst og kultur. Kultur er ikke et entydig begrep, men kirkens målsetting kan nedfelles i dette: ”til menneskers oppbyggelse og Guds ære” (Å tegne him. s. 134.143) ”Kultur” i betydning ”verdier og normer, symboler og ytringsformer” som realiserer Bymisjonens grunnleggende oppgave er noe som stadig skal videreutvikles i KBB og ”kunst- og kulturuttrykk” er den femte av søylene i visjonen for Bymisjonssenteret.

Slik vi har framstilt det i kap 2, vil vi i KBB hevde at vi er et godt stykke på vei med å forme et kirke- og kultursenter som er i berøring med mye av det som er uttegnet i ”*Kunsten å være kirke*”. På

Bymisjonscenteret er det etter vår vurdering et rikt kulturliv allerede med et mangfold av kunst- og kulturuttrykk innen musikk og ordkunst, visuell kunst og arkitektur. Vi ser også at det er mye gjort på disse feltene og ikke minst på film, dans og drama. - Etter besøk fra "Kulturskolen" fra Kirkens Bymisjon i Oslo våren 2004, satte vi opp noen ideer og impulser vi kunne vurdere. De har tiltak vi kan tilpasse og omplante til Bymisjonscenteret: Syng deg glad, levende musikk ved gjesteartister og glade amatører, maling, kunstutstilling/salg, personal- og gjestekor (med Maria Vocalis), tankestreker, ønskediktet, fortellingssamløinger, turer til utstillinger og byrom (Kirkens Bymisjon: Fløyen – Varaldsøy m.m.), nabofest, kirkeakademi, dialog/debatt og markering av bursdager.

De gav oss også ordet "KULTURKALENDER" – og vi fant ut at vi allerede hadde det, her i stikkordsskisse:

- * *VINTER* – *Lys i mørke*, Krybbevandring Adventsverksted, konserter, juleselskap, julekafe
- * *VÅR* *No livnar det...* Faste og påske: Pasjonsbilder KN-samarbeid Påskeverksted Skjærtorsdag-gjestebud Korsvandring Langfredag 17. mai-fest
- * *SOMMER* *Sommer i Bergen* Gategudstjenester, uteserveirin, grillfester, St.Hansfeiring
- * *HØST* *En varmere høst* Frivilliges Festlige Fagdag, Temasamlinger, Basar

C. VEIVALG

Når "kultur" betyr "dyrking" og har med at noe "vokser fram" og "gro" å gjøre, kan vi spørre:

- Hva ønsker vi skal "dyrkes" på Bymisjonscenteret?
- Hva kan "vokse fram" som kan berike mennesker som kommer dit?
- Hvor fort skal det "gro"?

Disse spørsmålene kan stille oss på noen *veivalg* – og det er viktig at *staben og driftsstyret vurderer disse grundig* – slik at vi kan utvikle en kulturstrategi for kirken (Tegne him. s. 136)

Hva slags kultur – for hvem?

Når en spør *hva vi ønsker skal "dyrkes"* på Bymisjonscenteret og hva som kan "vokse fram", er det ikke så enkelt å svare enkelt på hva som er en endegyldig "definisjon" av "kirkelig kultur" eller "hva vil det si å være kulturåpen i Bergen i 2005". Men vi har kanskje gitt en ramme for en drøfting av dette med dette notatet. Vi har sagt noe om hvilken ramme og hensikt ulike kulturuttrykk skal ha i Kirkens bymisjon i Bergen, bl.a.: at den skal være i tråd med og uttrykke Bymisjonens grunnverdier og "kultur" med kjærlighet, faglighet og frivillighet, og at kultur og kunst "skal møte mennesker i et annerledes språk og med et nytt blikk slik at det kan berike mennesket i sin søken etter livstolkning og livserfaring."

Til *veivalg* av *målgruppe* - for hvem skal en formidle kunst og kultur, må svaret være at vi må favne bredt – som ellers på Bymisjonscenteret, for "folk flest", byens borgere og gjester, de som er "innenfor" eller "veltilpassede" i samfunn og kirke, men ikke minst de som ikke finner seg til rette i den sosiale "mainstream" og som er i kirkene randsoner.

Ut fra framstillingen i kap 2, vil vi i KBB ta sikte på å forsette utformingen av et kirke- og kultursenter og videreutvikle *mangfoldet* av kunst- og kulturuttrykk, slik det også blir uttrykt i visjonen, både innen musikk, ordkunst og visuell kunst, men også med arkitektoniske uttrykk, film, dans og drama. Dette kan skje i et samspill mellom profesjonelle og amatører – med "faglighet", "frivillighet" og "kjærlighet" til medmennesker (i den forstand er alle kalt til å være "amatører"). Når Bymisjonen har andre avdelinger som Ada med Empo og V13, kan vi ha gode forutsetninger til å ta flerkulturelle impulser og ungdommens instrumenter på alvor (Tegne him. s. 129).

Dette kan også kreve noen ideologisk avklaring for "kirkelig kultur". Det har vært sagt at denne står mellom "fossilisering" og "kommersialisering" – og kan enten være ensidig tilbakskuende og bevarende eller bli fristet til å gå inn i kommersiell underholdningskultur. Slik kan det bli klart at kirken og Kirkens Bymisjon i Bergen vil utbre evangeliet, som er godt nytt, og forvalter det som ikke er til salg ("Kunsten ... kirke" s.10)

Framdrift og ambisjon.

Til spørsmål om framdrift - hvor fort dette kulturarbeidet skal "gro" – er det viktig å se dette i helheten for Bymisjonscenterets arbeid.

Når det som en del av kultursatsingen har vært tale om å gjøre Korskirken til en egen "kulturkirke" må vi klargjøre hva som menes med det. Korskirken kan neppe framstå som Kulturkirken Jakob, der det nå i hovedsak er forestillinger, konserter og "kulturverksted", mens Korskirken har en gudstjenestepuls hver dag og framstår som et åpent gudshus for byens borgere og gjester. Ut fra erfaringer på Bymisjonssenteret i Oslo med Tøyenkirken kan vi si at tanker om en kultursatsing kan bli for ambisiøs og under visse vilkår komme i spenning til Bymisjonens hovedoppgaver, der Bymisjonens gjester kan føle seg "fortrengt" av konsertarrangører med rigging av avasert lyd- og lyd-utstyr. Som vi har pekt på har Korskirken som kirkerom store muligheter. Men når kirken er en middelalderkirke og når en har valgt å gjøre Korskirken til åpen og diakonal kirke, setter dette også noen begrensninger.

Vi ser for oss en *framdrift i faser*:

- En *konsolidering* der vi ser hva vi har av kultur og kunst-uttrykk på Bymisjonssenteret, samordner dette og ser helheten
- En *handlingsplan* der vi ser på de første årene framover, ser på konkrete prosjekter og fastlegger mål og økonomi. Her må også en revidering av ukeytme og årssyklus på Bymisjonssenteret komme inn. Dette kan kalles en *kulturkalender*.
- En mulig *utvidelse av kultursatsingen* kan kanskje skje gradvis. Vi har derfor ansatt en prosjektkoordinator i 35% stilling fra 1.2.2006, med ansvar for noen enkeltarrangement, å utforme en kulturkalender og legge langsiktige plener.
- For å få retning på en utvidet kultursatsing, kan en kanskje invitere til allsidige "kulturverksted" i Bergen og slik se hvordan en kan øke samarbeidet med kulturinstitusjoner og produksjonsmiljø i Bergen – gjerne i samvirke med kulturutvalget i BKF (*Tegne him. s. 124*).
- Skal Bymisjonssenteret være et "ressurscenter" for diakoni og kultur – og det blir kalt et "kirke og kultursenter" i kirkemeldingen for Bergen, må det fastholdes at Kirkens Bymisjon er etablert av menighetene i Bergen – og at den lokale kirke fortsatt samarbeider med Bymisjonen om stillinger og ressurser (*Tegne him. s. 120*)
- Bymisjonssenteret med Korskirken og Kafe Magdalena - "to hus tett i tett" – kan sammen med andre kirker og lokaler utgjøre et "kulturcluster" i Vågsbunnen.
- Skal et regionalt kirkelig ressurs og kompetansesenter for skapende og utøvende kunst legges til Bergen, vil Kirkens Bymisjon i Bergen framholde at Korskirken bør ses på som en del av dette. I lys av utredningen "Kunsten å være kirke" har vi laget et omfattende notat om hva vi har og hva vi kan legge til rette for videre. Vi håper at dette notatet kan vise at vi har reflektert faglig over møtet mellom kirke, kunst og kultur. Et slikt senter kan knyttes til eksisterende fagmiljø i i byen og bispedømmet. Når vi har to kantorer knyttet til Bymisjonssenteret og Korskirken, Kristen Øgaard og Vidar Eldholm Olsen, representerer de ganske ulike musikalske tradisjoner og har tilsammen et unikt kontaktnett. Vi har fått signal fra Kirkelig Kulturverksted og Kirkeakademiene i Oslo at de kan være interessert i et samarbeid med Kirkens Bymisjon i Bergen. Det vil være naturlig for oss å kunne samarbeide med ulike aktører innen musikklivet i Bergen, for eksempel Festspillene og Nattjazz. På andre felt som ordkunst, dans og drama vil Den Nationale Scene, Carte Blanche og andre aktører som er nevnt i notatet. Ved film og visuell kunst er det også mange potensielle samarbeidspartnere: Bergen kino, BIF, Bergen kunsthall, Amalie Skrams hus m.fl.

Kirkens Bymisjon ønsker å skape en kirke som berører menneskers liv – og spesiell omtake for de hjemløse, både fysisk, sosialt og religiøst hjemløse. (*Tegne him. s. 145, 153*). Da er et av målene for et Bymisjonssenter som også er et kirke- og kultursenter å legge til rette for livsutfoldelse og skapende opplevelse. Da kan vi ha en dobbel strategi:

- *Kirken må fornye seg utover – åpne seg mot verden.*
- *Kirken må fordype seg innover – gå til sine egne skatter.*

I begge fornyingsprosessene handler det om å praktisere "kunsten å være kirke".

DEN NORSKE KYRKJA

KYRKJEVERJA I SVEIO

Telefon 53 74 84 20
Telefax 53 74 84 21
Org. Nr. 976 994 574

5550 Sveio, den 31.1.2006

Arkiv
Jnr.

Bjørgvin Bispedømmekontor
V/ stiftdirektør Helge Taranrød
Postboks 1960
5817 BERGEN

VALESTRAND KULTURKYRKJE SOM REGIONALT SENTER FOR KYRKJE, KUNST OG KULTUR

Innleiing

Valestrand kulturkyrkje vert med dette fremja som regionalt senter for kyrkje, kunst og kultur. Dette er i tråd med resultatet frå handsaminga av Den norske kyrkja si eiga kulturmelding under kyrkjemøtet sist haust. Viser og til brev frå Kyrkjerådet til Bjørgvin bispedømmekontor.

Valestrand kulturkyrkje

Valestrand kyrkje vart formelt etablert som kulturkyrkje 1.januar 2004
Kyrkja som kulturberar i vår tid vert ei viktig utfordring for den norske kyrkja.
Valestrand kulturkyrkje er den første kulturkyrkja i landet som ligg ute i distriktet.
Den har ei spennande oppgåve ved å sei noko om kva ei slik kyrkje skal romme.
Kulturkyrkja skal halde fram som ei vanleg soknekyrkje med gudstenester, vigsel og gravferd
Denne kombinasjonen er ei utfordring.

Tilskot ombygging og drift nødvendig

Norsk kulturråd har bevilga kr 300.000 som delsum for ombygginga som må til i samband med at kyrkja skal nyttast til svært ulike kulturarrangement. I tillegg har kyrkja motteke over kr 100.000 frå næringslivet og andre instansar både lokalt og sentralt.

Framtidige tilskot må gje rom for både investeringar og drift.

Fartein Valen sitt landskap

Valestrand kulturkyrkje er ein del av Fartein Valen sitt landskap, ilag med Valen kapell og kolerakyrkjegarden i Leirvåg. Arbeidet ut frå komponistheimen har eit utviklings samarbeid med "Museet for musikk og visuell kunst", det nest største kunstmuseet i landet, som er etablert frå 1.1.2006.

Kapellet (bygd 1707) med kort avstand til kyrkja, er særleg eigna til konsertar med folketonar. I tilknytning til komponistheimen er det planlagt å byggja eit "Kunstnarhus". Her er det søkt midlar frå kulturby Stavanger 2008. Kunstnarhuset skal i hovudsak nyttast for at etablerte komponistar frå heile verda skal få bu og arbeida her. Det skal i tillegg kunne nyttast til aktivitetar retta mot barn og unge. Her legg ein vekt på å stimulera elevane sine skapande evner i samspel med andre.

Kompetansenettverk

Valestrand kulturkyrkje som regionalt kyrkjeleg kompetanse senter tar sikte på å byggja opp eit kompetansenettverk med hjelp av det samarbeidet som alt er etablert i høvet til ulike institusjonar og fagmiljø, som mellom anna Grieg-akademiet ved UiB og Høgskulen Stord / Haugesund.

Det er og planar om å vidareutvikla samarbeidet med universiteta både i Bergen og Stavanger.

Norske kirkeakademier og folkeakademiene

Valestrand kulturkyrkje er i dag medlem av *Norske kyrkjeakademier* og vil etablere eit samarbeid med folkeakademienedenne organisasjonen, som ein av dei største paraply organisasjonane innan det frivillige kulturlivet.

Ulike tiltak

Valestrand kulturkyrkje har gjeve rom for ulike tiltak i samarbeid med andre. Eit eksempel er seminar med "Intuitiv skaping" for 7.klassingar i kommunen skal gjennomførast for tredje år på rad i 2006. Komponisten Magnar Åm, bildekunstnaren Bernhard Østebø og mimeartisten Ellis del Sol leier dette seminaret. Dette har sitt utspring frå tildeling av Fartein Valen-stipend til Magnar Åm i 2003 og 100-års jubileet for Fartein Valen sin heim. Seminaret er og ein del av samarbeidet med Høgskulen Stord/Haugesund.

Samspel profesjonelle og amatørar

I vår regionen ha me lang tradisjon og god erfaring med at profesjonelle og amatørar arbeidar i lag.

Det er i dag stor og variert kompetanse hjå kyrkjemusikarane. Dette gjer det mogeleg med eit variert kyrkjemusikalsk arbeid. Kontaktflata er stor i musikkmiljøet, og det vert lagt vekt på å dra inn lokale utøvarar, også frå det frivillige musikklivet, i konsertar og gudstenester.

Fartein Valen-arbeidet

Fartein Valen-festivalen gjer at dei fremste musikarane i landet kjem til Valestrand kulturkyrkje.

I mange år er det arbeidd med gudstenestene, der musikken er eit viktig strategisk og innhaldsmessig verkemiddel for gudstenesteopplevinga. Det vert kvart år sendt gudsteneste i NRK P1 under Fartein Valen-festivalen.

Lokale prosjekt og regionalt samarbeid

Eit mål for arbeidet med kulturkyrkja er å stimulere til lokale kunstnariske prosjekter. Til hausten har me planer om å avvikla kyrkja sine kulturdagar med konsertar, foredrag og konferanse i Valestrand kulturkyrkje. Ein ynskjer med dette å etablera regionalt samarbeid om slike arrangement. Her skal kulturkyrkja vera pådrivar.

Born/unge og internasjonalisering

Ein annan viktig pilar i Valestrand kulturkyrkje er born og unge og internasjonalisering i lag med våre nye landsmenn som ein viktig ressurs i regionen.

I samband med ein del arrangement er det kafé i våpenhuset. Kulturkyrkjekafeen vart opna den 30.september 2004. Me har fått til eit samarbeid med Introhuset i Førde.

Introhuset er kvalifiseringssenter for framandspråklege i Sveio. Dei driv kafe og sal av internasjonal mat.

Geografisk plassering viktig

Valestrand kulturkyrkje ligg i søre del av Sunnhordland midt mellom Stavanger og Bergen. Dette gjer det naturleg med eit kompetansesenter nettopp her. Regionen er i dag ein kulturell kraftregion med mellom anna nokre av landet sine fremste designarar, forfattarar, utøvarar av samtidskunst med meir. Regionen er kjent for eit rikhuldig og variert festivaltilbod, *Sildajazzen* og *Den norske filmfestivalen* er dei mest kjende.

Regionen er ein viktig bastion og bindeledd for sitt rike tilbod for nye generasjonar.

Ei utnytting av dei faglege ressursane me rår over eller har kontakt med vil gjere eit slikt senter sterkt og levedyktig.

Etablert arbeid

Det er verdt å understreka at arbeidet i kulturkyrkja allereie har kome godt i gang. Eit tilskot frå *Kyrkjerådet* og status som regionalt senter vil føra oss eit viktig steg vidare. Me har i dag ein stor framdrift i prosessen med å utvikla eit viktig senter for samspelet mellom kyrkje – kunst- og kultur. *Valestrand kulturkyrkje* har som mål å verta eit spydspissmiljø som gjennom operativ verksemd bygger opp ein erfaringsbasert kompetanse som kan koma heile kyrkja og det allmenne kulturlivet til gode.

Vedlagt ligg prospekt for Valstrand kulturkyrkje datert mai 2005 og prospekt for eit regionalt kyrkjeleg ressurs og kompetansesenter for kyrkje, kunst og kultur.

Vidare legg me med diverse skriv, notat, søknader som viser ein del av det arbeidet me har fått til.

Me er i ein prosess der både kartlegging av aktuelle samarbeidspartnarar og utvikling av nye aktuelle prosjekt for eit regionalt kyrkjeleg senter må vidareførast og prøvast ut.

Me vonar at Bjørgvin bispedøme ser oss som aktuelle som eit regionalt senter i bispedømet.

Eva Birkeland
Kyrkjeverje i Sveio

Ole Jørgen Furdal
Prosjektleder Valenarbeidet

PROSPEKT

VALESTRAND

KULTURKYRKJE

Sveio, juni 2005

SAMANDRAG.....	03
BAKGRUNN.....	04
MÅLSETJING.....	04
VISJON.....	04
KYRKJA SOM KULTURBERAR I LOKALSAMFUNNET.....	05
KYRKJA SI KULTURMELDING.....	05
LOKALISERING.....	06
KYRKJEBYGGET.....	06
UTBETRINGER.....	07
ORGANISATORISK OPPBYGGING.....	08
ØKONOMI.....	08
GENERELL BRUK.....	09
AKTUELLE SAMARBEIDSPARTNARAR.....	10
SAMARBEID MED VALEN -ARBEIDET.....	11
VALEN KAPELL.....	12
KOLERAKYRKJEGARDEN I LEIRVÅG.....	12
KYRKJEKAFÉ.....	13
AKTIVITETAR	13
RINGVERKNADAR.....	14
MARKNADSFØRING.....	14

SAMANDRAG

Kyrkja som kulturberar i vår tid vert ei viktig utfordring for den norske kyrkja. Valestrand kulturkyrkje er den første kulturkyrkja i landet som ligg ute i distriktet. Den har ei spennande oppgåve ved å sei noko om kva ei slik kyrkje skal romme. Kulturkyrkja skal halde fram som ei vanleg soknekyrkje med gudstenester, vigsel og gravferd.

Kyrkja står sterkt i vår region og Valestrand kulturkyrkje skal vera ei kulturkyrkje for heile regionen. I samarbeid med Valen-arbeidet skal kyrkja vera med og styrkja samarbeidet mellom kyrkja og kulturen. Kyrkja skal utvikla eit vidt program innan kunst og kultur. Her vert det viktig at ein legg vinn på kvalitet og volum. I val av program vil kulturkyrkja verta ein møteplass der tradisjon og nytenking møtest.

Det vart vedteke av sokneråd og fellesråd at kyrkja fekk status som kulturkyrkje frå 1.januar 2004. I løpet av denne tida har kulturkyrkja vore ei stor ”vitamininnsprøyting” for den lokale kyrkja og for bygda Valestrand. Kulturkyrkja har óg markert seg i regionen. Programmet for 2004 har vore variert, og kulturkyrkja har marknadsført kyrkja og kommunen på ein positiv måte.

Det største løftet i 2004 var ide-dugnaden i august. Det var ein konferanse om vekst for kyrkja og kulturen ved innovasjon. Her samla me deltakarar med ulike bakgrunn frå heile regionen.

Å gje kunstnarleg uttrykk for tvil og tru, protest og tillit, bøn og klage, tilbeding og lovsong, vil og vera viktig for arbeidet.

Tilknyttinga til Fartein Valen –arbeidet har vist oss eit spanande spenningsfelt mellom tradisjonell kristendomsoppfatning og kunstnerisk banebrytande arbeid. Noko som og kjenneteiknar Fartein Valen, er rommet han gjev for det humanistiske i si kristendomsforståing. Skaparkrafta i mennesket vil difor verte vektlagt og dei mellommenneskelege relasjonane vil vera viktige i oppbygginga av eit kulturprogram.. ”Alt som er sant, alt som er gjævt, alt som er rett, alt som er reint, alt som er verdt å elska og akta, all god gjerning og alt som rosverdig er, legg vinn på det!” (Fil. 4,8)

Dette er ein inspirasjon også for kyrkjeleg kulturarbeid i vår tid . Me vil arbeida for at ulike former for kunst og kultur både kan utviklast og ha rom i kyrkja.

Sjølve kyrkjebygget er ein viktig kulturskatt. Kulturkyrkja må leggje til rette for at den arven våre norske kyrkjer representerer, vert formidla til alle aldersgrupper. Kyrkjerommet må tilpassast ein tidsmessig bruk, med respekt for dei bygningsmessige og historiske kvalitetane.

BAKGRUNN

Bygda Valestrand er ein viktig kulturplass, her har ulike kunstnarar funne inspirasjon, og det er heimlassen til Fartein Valen, som er ein av dei viktigaste komponistane landet vårt har hatt. Fartein Valen - Kulturlandskap Valevåg omfattar Fartein Valen-heimen, Valestrand kulturkyrkje, Valen kapell og Kolerakyrkjegarden i Leirvåg.

Vidare finn ein garden Einstabøvoll og forfattaren Einar Økland har og sin plass i bygda Valestrand

Valestrand kyrkje har i fleire år vore nytta i samband med Fartein Valen-arbeidet, og no ynskjer me å vidareutvikla dette samarbeidet opp mot kulturkyrkja. Det har blitt svært godt motteke både i sokneråd, fellesråd, stab og den administrative- og politiske leiinga i Sveio kommune.

Fartein Valen hadde eit vidt kultursyn: musikk, blomar, målarkunst, poesi, språk, teologi og litteratur er noko av det han var opptatt av. Kulturkyrkja vil leggja til rette for at alle desse formene skal ha rom i arbeidet.

MÅLSETJING

Gudstenestelivet i kyrkjelyden ligg som inspirasjonskjelde for arbeidet.

Målet med kulturkyrkja er å styrkja forståinga av kyrkja som kulturberar i samfunnet.

Kyrkja skal utvikla eit program innan kunst og kultur for å få dette fram. Ein vil leggja vinn på kvalitet, der tradisjon og nytenking ligg til grunn for programvalet. I den samanheng er eit nært samarbeid med Fartein Valen-arbeidet særst interessant.

VISJON

Visjonen med å gjera Valestrand kyrkje til kulturkyrkje er:

- Å få fleire til å gå til Valestrand kyrkje
- Å få kyrkjelyden til å "blomstre"
- Å få større fokus på musikken, utsmykkinga og heile det kyrkjelege rom
- Å ta vare på tradisjon og samstundes ha rom for nytenking
- Å ha Fartein Valen som ein identitetsberar for arbeidet
- Å ta vare på sjølve bygget Valestrand kyrkje som ein viktig kulturskatt
- Å marknadsføra Valestrand kulturkyrkje som ein viktig aktør innan turisme og reiseliv
- Å ta aktivt del i samfunnsdebatt og aktuelle spørsmål i tida.

KYRKJA SOM KULTURBERAR I LOKALSAMFUNNET

Kyrkja har alltid vore ein viktig del av samfunnet og for folk sine liv. Ho er ein grunnleggjande del av vår kulturarv, og ho er knytt til viktige merkedagar i våre liv: dåp, konfirmasjon, vigsel, gravferd. Å gje ord og tonar til ulike situasjonar som støtte for einskildpersonar, både i glede og sorg, er ein viktig del av kyrkja sitt arbeid.

Det er mange lokale aktørar som har vore med i ulike arrangement og gudstenester i kyrkjene. Sveio kommune har som visjon at her skal det vera godt å leva. Kyrkja og kulturlivet elles har ei viktig oppgåve i denne samanheng. Det krevst imidlertid ressursar og eit profesjonelt apparat for at kulturlivet skal kunna blomstra slik det skal. Kvalitetskrava er store fordi referanserammene er vidare no enn for få år tilbake. Ein får på den andre sida mykje att for slike investeringar, ikkje minst på dei områda som er viktigast for menneskeleg livskvalitet. Arbeidet i kulturkyrkja vil handla om tilhøvet mellom trua, livet og kunsten; område som er vesentlege for menneskeleg livskvalitet og trivsel.

KYRKJA SI KULTURMELDING

Kyrkjerådet gav *Norske kirkeakademier* oppdraget å laga kyrkja si eiga kulturmelding. Mandatet som Kyrkjerådet gav, er tredelt:

- Å utvikle en teologisk refleksjon rundt kirkens kulturoppdrag og uttrykksformer
- Å kartlegge kirkelig-kunstnerisk virksomhet
- Å legge fram en strategi for en fremtidig kirkelig kultursatsning

Valestrand kulturkyrkje arrangerer i lag med Kyrkjerådet konferansen "Kunsten å vera kyrkje" – om kyrkje, kunst og kultur. Denne skal ta for seg ulike utfordringar i kulturmeldinga.

Kulturmeldinga og konferansen vert viktige for oss. Kulturmeldinga vert såleis med på å forankra kulturkyrkja i kyrkja sine eigne målsettingar.

Del 4 i meldinga -Vegval - inneheld eit punkt om regionale fagsentra.

Her står det mellom anna:

Kartleggingen av nåsituasjonen viser behov for utvikling av spesialkompetanse innen de enkelte kunstområdenes kirkelige tilknytning, f.eks. tekstilkunst, visuell kunst, film, scenekunst, dans, musikk, ordkunst. Samtidig viser kartleggingen at det innen noen av disse områdene eksisterer miljøer som er kommet langt i slik spesialisering.

Det er viktig at det innenfor kirken finnes spydspissmiljøer som gjennom operativ virksomhet bygger opp en erfaringsbasert kompetanse som kan komme hele kirken og det allmenne kulturlivet til gode.

Utvalget går derfor inn for at Kirkemøtet gir Kirkerådet mandat til, etter tilråding fra Kirkens senter for utøvende og skapende kunst, å gi 3–5 eksisterende fagmiljøer status som regionale sentra innen definerte kunstområder.

I samtaler med Kyrkjerådet har me fått tilbakemelding om at det kan verta aktuelt at Valestrand kulturkyrkje kan bli eitt av desse regionale fagsentra.

LOKALISERING

Valestrand kulturkyrkje ligg i bygda Valestrand i Sveio kommune. Stamvegen Stavanger – Bergen går gjennom bygda, og det er like langt til dei to byane.

Kyrkjeleg inndeling i vår nærregion omfattar: Sunnhordland, Karmsund og Nordre Ryfylke prosti. Kyrkja i regionen har i dag eit utstrekt samarbeid på fleire felt.

KYRKJEBYGGET

Valestrand kyrkje er ei ordinær kvitmalt trekyrkje frå 1872. Kyrkja vart vigsla i 1873 Arkitekt var O.Wangberg. Kyrkja har eit lite galleri bak. Her finn vi Fartein Valen sitt minneorgel, bygd av det nederlandske firmaet Gebr von Vulpen i 1987.

Kyrkja hadde totalt 480 sitjeplassar i 1873. Fleire endringar gjer at i dag har kyrkja plass til 400 personar.

Altartavla vart bygd i 1873. Motivet er ”Herre frels meg” Matt. 14.30
Preikestolen og døypefonten er og frå 1873, medan kyrkjeklokkene, laga av Henrich Grötche, er frå 1810.

Kyrkja vart pussa opp innvendig til 100-årsjubileet i 1973. Arbeidet var prosjektert av arkitekt Lodvar P.Hesseberg
Det vart sett opp glasmaleri i skipet.

Kulturkyrkja i lag med Fartein Valen-heimen, Valen kapell og kolerakyrkjegraden i Leirvåg, er på Samarbeidsrådet for Sunnhordland si liste over godkjente regionale kulturanlegg.

UTBETRINGER:

I løpet av 2004 og 2005 har Sveio felleusråd og Valestrand sokneråd finansiert ein del utbetringar for å leggja til rette for at kyrkja betre kan nyttast som kulturkyrkje.

Dette er gjort på ein måte som tek i vare kyrkjelyden sine kjensler for inngrep i kyrkjerommet. Både fleksibilitet og ivaretaking av dei estetiske verdiane i rommet er viktig. Soknerådet har gått inn for å fjerna benker framme i skipet for å gi rom for større kor, orkester, dans, drama og oppsett av scene. Benkene er delt i to og sett opp sidevegs, noko som frigjer plass. Dei kan og takast heilt vekk.

Bakarst i skipet er det teke vekk 2-3 benker på kvar side, som skal byttast ut med stolar. I denne delen av rommet vert det sett opp bord og stolar når det er kafé i kyrkja i samband med gudstenester og andre arrangement. Plassen bak i kyrkja vert og nytta til utstillingar.

Våpenhuset er pussa opp. Her er måla med same lyse fargar som inne i skipet, og det er lagt nytt golv. Her er sett opp ein glasmonter for utstilling av gamle og nye biblar og andre bøker. Det er lagt til rette for sal av ulike produkt og kyrkjekafé.

Det er montert blendingsgardiner som er naudsynt for å arrangera ulike forestillingar, samt workshop med ulike kunstnarar.

Det må investerast i scenegolv og korttrappar. Dette må vera eit fleksibelt system, som og lett kan stuast vekk.

Omnane under dei benkene som vert tekne vekk, må erstattast med nye, frittstående omnar. Det vert og naudsynt med andre mindre tiltak framme i koret.

Av større investeringar kjem lyd- og lysanlegg.

Lydanlegget skal i tillegg til å ha høg kvalitet innehalda tre funksjonar:

- 1 Lyd under gudstenester.
- 2 Tene som PA-anlegg ved konsertar av ulikt slag.
- 3 Lydopptak som dokumentasjon, eller som del av ein produksjon.

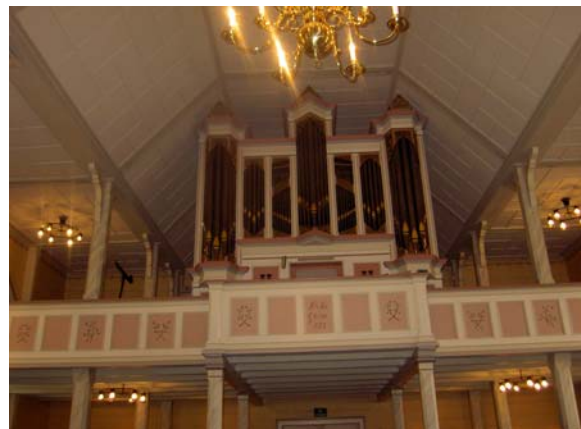
Ein video-prosjektor skal og kunne koplast til anlegget.

Flygel i samband med konsertar og eit kisteorgel framme i kyrkja til akkompagnement av instrument og kor er og sett opp på investeringsplanen. Kisteorgelet skal kunne flyttast til Valen kapell som ikkje har noko fullverdig instrument.

Flygelet vil og bli nytta i dei framtidige lokala i tilknytning til Fartein Valen-heimen – Kunstnarhus i Fartein Valen sitt landskap.

Orgelet som vart sett inn i 1987 er berre bygd som eit byggetrinn I. Orgelet fungerer godt til vanleg gudstenestebruk.

Intensjonen var jamvel at dette skulle vera eit konsertinstrument. Det har klanglege kvalitetar som gjer det eigna til det .I ei kulturkyrkje ville det vera verdfullt med eit instrument som går ut over det nødvendige. For å kunne fylla funksjon som fullverdig konsertinstrument i vår samanheng, må det byggjast ut. Det repertoaret me ynskjer å framføra krev ei slik løysing.

ORGANISATORISK OPPBYGGING

Det offisielle namnet på kyrkja er framleis **Valestrand kyrkje**.

Sokneråd og fellestråd har vedteke at denne kyrkja skal vera ei kulturkyrkje. Dette prospektet vil prøva å gi innhald til den nemninga.

Valestrand kyrkje skal halde fram som kyrkje for kyrkjelyden. Den vanlege drifta vert difor som nedfelt i kyrkjelova.

Me nyttar "Valestrand kulturkyrkje" som namn på kyrkja i dei samanhengar der aktivitet og program er knytt til dette prosjektet. (evt – går ut over vanleg aktivitet)

Det som vil vera viktig, vert å få til samarbeid om drift og finansiering med ulike aktørar i tillegg til stat og kommune, som har det økonomiske ansvaret etter lova.

Den daglege drift av aktivitetar som ikkje er nedfelt i kyrkjelova, må utførast av ei prosjektgruppe, med løna dagleg leiar.

Sveio fellestråd har oppretta ei styringsgruppe som er samansett av:

Reidar Ådnanes	- Sokneprest
Laila Helvik	- Valestrand sokneråd
Eirik Apeland	- Sveio formannskap
Bernhard J. Heggelund	- Sveio Næringssservice BA.
Ole Jørgen Furdal	- Kantor Sveio fellestråd
Eva Birkeland	- Kyrkjeverje

På sikt ser ein for seg løna fagkonsulent og dagleg leiar.

ØKONOMI

Sjølv om Valestrand kyrkje skal halda fram som lokalkyrkje for Valestrand kyrkjelyd, og er omfatta av kyrkjelova, der hovudansvaret for kulturkyrkja sin økonomi ligg hos Sveio kommune, vert det likevel svært viktig at kulturkyrkja får tilført økonomiske midlar både til drift og investeringar frå andre. Kulturkyrkja bør få stønad både frå fylket og staten.

Næringslivet vil og bli ein viktig part for finansieringa av kulturkyrkja, dette må utviklast ved eit samarbeid med næringskonsulenten og Sveio næringssservice.

Prosjektmidlar:

- Kulturkyrkja vil søkja SNU og Sveio kommune om prosjektmidlar til 40% stilling for vidare utvikling av prosjektet, og særleg med vurdering om framtidig regionalt ressurscenter.
- Kulturkyrkja søker kommunen, fylket og kulturrådet om midlar til ombygginga av kyrkja til kulturkyrkje.
- Kulturkyrkja søkja staten om tilskott som den første kulturkyrkja i distriktet. Kulturkyrkja Jacob i Oslo får ein stor sum frå staten via kulturbudsjettet.
- I 2005 har kulturkyrkje motteke støtte frå kyrkjerådet til konferansen "Kunsten å vera kyrkje"
- I 2005 har kulturkyrkja motteke eit større beløp frå Sparebanken Vest
- Dei tre skulekorpsa i kommunen vil gi ein støttekonsert til kulturkyrkja i oktober 2005

Tilskott til einskildtiltak:

Kulturkyrkja vil søkja om støtte frå ulike hald til ulike arrangement. Både i 2004 og 2005 har kulturkyrkja motteke sponsormidlar frå næringslivet og støtte frå Norsk kulturråd.

Som medlem av kyrkjeakademiene, kan me søkja om tilskot til ulike arrangement.

Sveio kommune bør stå som garantist for einskildtiltak.

GENERELL BRUK

Gjennomføring av gudstenester, vigsel og gravferd skal halda fram som før.

I dei seinare åra har det vore ei gudsteneste i samband med Fartein Valen-festivalen i april, det er viktig at dette held fram.

I samband med planlegging av gudstenester bør det leggjast til rette for minst ei musikk gudsteneste i året, i tillegg til den som er i samband med Fartein Valen-festivalen.

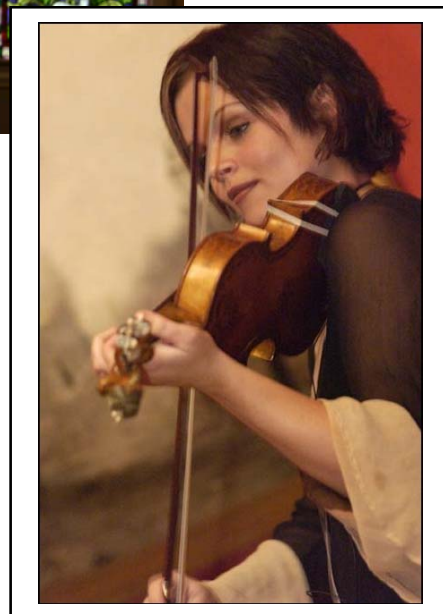
I kulturkyrkja skal der arrangerast konsertar, utstillingar, seminar og undervisning, samt ulike kulturkveldar.

Ei målsetjing er at sjølve kyrkjebygget vert sett på som ein viktig kulturskatt. Kulturkyrkja må legge til rette for at den arven våre norske kyrkjer og inventar representerer, vert formidla til alle aldersgrupper.

Kulturkyrkja bør / kan få ein viktig plass i Sveio si satsing på turisme.

Besøk av Sveio sin eigen
forfattar, Einar Økland,
under Ide-dugnaden i august
2004.

Annbjørg Lien heldt konsert i
august 2004

AKTUELLE SAMARBEIDSPARTNARAR

For at arbeidet med Valestrand kulturkyrkje skal ha tilstrekkeleg omfang og kvalitet, er det viktig med gode og ulike samarbeidspartnarar. Det er viktig at kulturkyrkja utviklar eit arbeid med nye former eller grupper.

Så langt, juni 2005, har kulturkyrkja etablert samarbeid med desse:

- Fartein Valen-arbeidet
- Kyrkjemusikalsk verksemd i Sveio
- Sveio næringssservice
- NIKU, Norsk institutt for kulturminneforskning
- Kyrkjerådet
- Regionalt kyrkjeleg kulturforum hadde sitt første møte i januar 2005
- Introhuset- kvalifiseringscenter for framandspråklege i Sveio

Valestrand kulturkyrkje er medlem av:

- Norske kirkeakdemier

Kulturkyrkja vil anten sjølv eller felles med dei andre kulturinteressene i Sveio eller via kyrkjeleg kulturforum søkja om medlemskap i Forum for kultur og næring
Kulturkyrkja vil og søkje medlemskap i Norske folkeakademier.

Kulturkyrkja ser desse som svært aktuelle samarbeidspartnarar anten for generell drift eller einskildarrangement:

HSH – høyskulen Stord-Haugesund

Høgskulen i Stavanger

Dei andre kulturkyrkjene i Norge *

KA- Kyrkja sin arbeidsgjevarorganisasjon

Karmøy Folkehøgskule

Kyrkjelege instansar på bispedøme og prostiplan

* Pr. oktober 2004 er det ei kulturkyrkje i Oslo og det er planlagt i Bergen og Stavanger.

Panelsamtale under Ide-dugnaden I august 2004.

Frå venstre: Generalsekretær i Norske kyrkjeakademier, Margunn Sandal, Kyrkjekonsulent i departementet, Arne Sæther, Ordførar Jorunn Skåden, Dagleg leiar for kyrkjeleg kulturverkstad og Kulturkyrkja Jacob, Erik Hillestad og kantor Ole Jørgen Furdal.

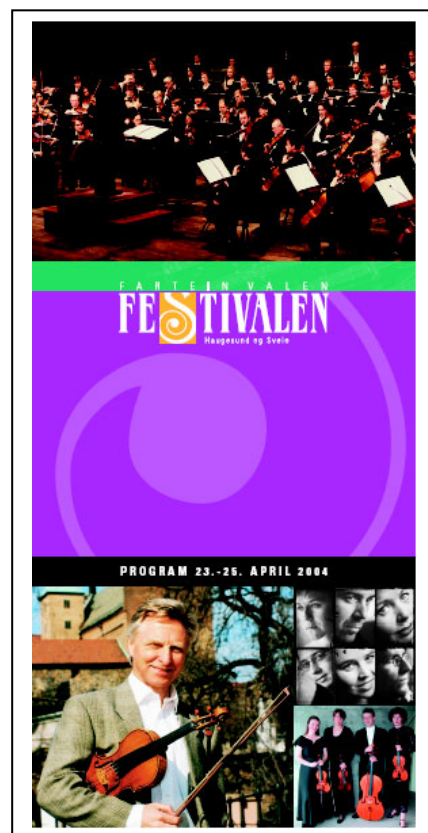
SAMARBEID MED VALEN-ARBEIDET

Heimen til komponisten ligg berre nokre få kilometer frå Valestrand kulturkyrkje.

Valestrand kyrkje har i fleire år vorte nytta i samband med Fartein Valen-arbeidet og tanken på å vidareutvikla denne til ei kulturkyrkje vil vere til nytte for begge parter.

I fleire år har det vore musikk-gudsteneste i samband med Fartein Valen-festivalen i kyrkja, det har og vore konsertar i kyrkja, Valen kapell, kolerakyrkjegarden og Valenheimen. Frå våren 2005 vil Kulturlandskap Valevåg få ein styrka posisjon under festivalen.

Forfattaren Kolbein Espeset har skrivne boka ”Eitt liv – mange soger”, som handlar om far til komponisten, misjonæren Arne Valen, sitt liv. Tilknytninga til misjonshistoria er og viktig å dra nytte av. Boka er til sals i våpenhuset. Valen-arbeidet omfattar fire bygg / stader: Valenheimen, Valen kapell, Valestrand kyrkje og kyrkjegarden i Leirvåg. Desse arenaene er ein viktig del av Kulturlandskap Valevåg. Det kan i framtida vera naturleg å leggja vinn på eit interkulturelt arbeid av ulik art. Eit slikt arbeid kan ha kontakt med Madagaskar eller det kan ha eit sikte på eit meir prinsipielt grunnlag, å ha arrangement som bidrar til større mellom-menneskeleg forståing (t.d. relasjonar innvandrarar – lokalbefolkning) Fartein Valen-arbeidet har etablert eit stort nettverk med ulike kunstnarar og fagpersonar, dessutan institusjonar som Misjonshøgskulen i Stavanger, Høgskulen Stord-Haugesund, komponistheimane i Hordaland, for å nemna dei viktigaste bidragsytarane. Dessutan kan den fagkompetansen styret for Fartein Valen-stiftelsen representerer om ynskjeleg trekkjast inn i arbeidet.

Valenheimen med bysten av komponisten I forgrunnen

Frå forestillinga “Roser og kaktus”

VALEN KAPELL

Valen har truleg vore kyrkjestad frå før 1350, og noverande kapell frå 1707 ertatta ei gamal stavkyrkje som stod på staden.

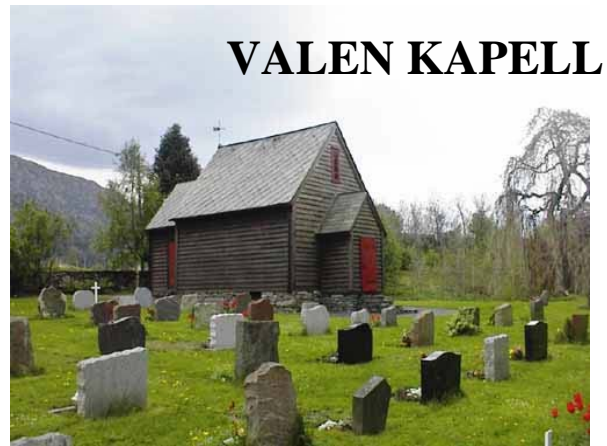
Opp gjennom historia har kapellet vore flytta fleire gonger og hatt ulike eigarar. Etter at Kong Fredrik den 4. selde kyrkja i 1723, skifta ho eigar ei rekkje gonger, før soknet kjøpte kyrkja si i 1830. I 1872 vart ho erstatta av ei ny og større kyrkje på Ulveraker, Valestrand kulturkyrkje.

Kapellet vart då rive og bygd opp att som skule i Ørevik. I 1938 fekk Ørevik krins ny skule, og i 1940 vart gamleskulen riven og ført opp att som kapell i Valen. Nyvigslinga fann stad 31.juli 1949.

Den verdskjende komponisten Fartein Valen

(1887 – 1952) ligg gravlagt i den nordvestre hjørne av gravplassen ved kapellet.

På gravplassen finn ein grava hans saman med gravene til foreldra, misjonsprest Arne Valen og kona Olea Dorthea. Minnesteinen over han er reist av den norske komponistforeining med eit relieff av bilethoggaren Ottar Espeland.

KOLERAKYRKJEGRADEN I LEIRVÅG

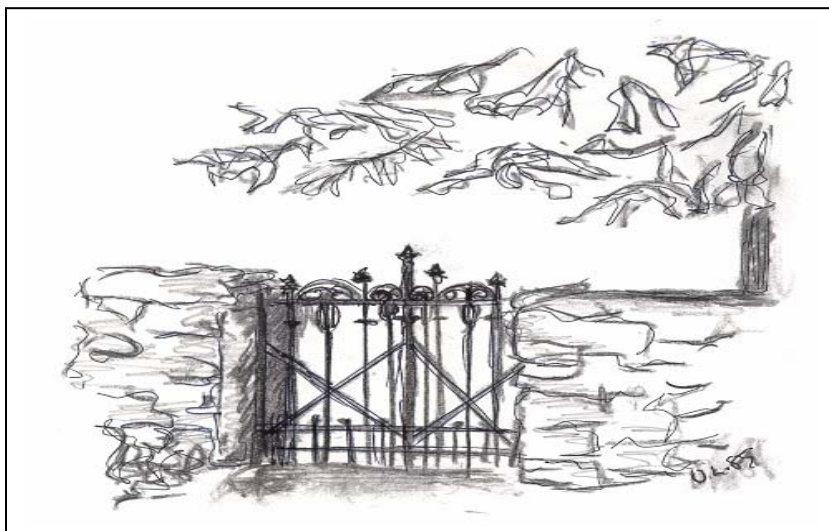
Landet vårt vart råka av fleire koleraepedemiar på 1800-talet, og dei som døydde av denne sjukdommen skulle gravleggjast på særskilt kyrkjegard. Dette grunna faren for smitte.

I dag finn ein slike kyrkjegardar stort sett berre i Sunnhordland. I Sveio har vi 2 kolerakyrkjegardar, ein på Mølstre og ein i Leirvåg.

Kyrkjegarden i Leirvåg er fint teken vare på. Den ligg fint til nede ved sjøen, der det ofte om sommaren vert arrangert ulike kyrkje- og kultur arrangement.

Kyrkjegarden er kjent gjennom komponisten Fartein Valen, som har laga komposisjonen ”Kirkegarden mot havet” med inspirasjon frå Leirvåg. Komponisten Fartein Valen er gravlagt på Valen kyrkjegard.

I samband med Fartein Valen-jubileet i 1987 vart det laga eige frimerke av porten inn til kyrkjegarden i Leirvåg.

Porten inn til kyrkjegarden i Leirvåg
Teikna av Unni Lauvås i 1989.

KULTURKYRKJEKAFÉ

I samband med ein del arrangement vil det bli kafé i våpenhuset. Kulturkyrkjekafeen vart opna den 30.september 2004.Me har fått til eit samarbeid med Introhuset i Førde. Introhuset er kvalifiseringscenter for framandspråklege i Sveio. Dei driv kafe og sal av internasjonal mat.

Under Ide-dugnaden i august 2004 vert det servert mat frå Kosovo og Tjetjenia.

AKTIVITETAR

KVART ÅR

Kulturkyrkja bør ha nokre aktivitetar som er faste frå år til år. Eksempel vil vera: work shop, musikk gudsteneste og konsert(ar) under Fartein Valen festivalen, kulturkveldar, ein kjend artist, musikk gudstenester, konferanse om kyrkje og kultur, arrangement i samarbeid med Valenheimen, formidlinga av sjølve kyrkjebygget som ein kulturskatt, open kyrkje for turistar.

SÆRSKILDE AKTIVITETAR

Det vil vera mange ulike aktivitetar som kan leggjast til kulturkyrkja. Som ein plass der tradisjon og nytenking skal ha rom, vil dette utfordre kyrkja på å ta i bruk nye uttrykk og gi rom for mange aktørar. Kyrkja må ha som mål at det kvart år vert arbeida med ein eller annan form for nytenking. Dette må skje både med at kyrkja sjølv aktivt arbeider fram/ legg til rette for nye uttrykk og aktørar.

RINGVERKNADER

Kulturkyrkja må klart sjåast på som eit aktivt verkemiddel i utviklinga av Sveio kommune.

Den skal leggja til rette for at:

- innbyggjarane i Sveio og omliggande kommunar skal ha tilgang til et bredt spekter av kulturopplevingar av høg kvalitet.
- utøvarar skal ha ein arena for å skape og formidle ulike kunstinntrykk.
- Sveio blir synleggjort også utanfor egne grenser.
- Innbyggjarane i kommunane utviklar fellesskap og samkjensle.

Kulturkyrkja er også ein aktør i næringsutviklingsarbeidet av fleire grunnar:

- Kulturkyrkja i lag med Fartein Valen-arbeidet vil ha trong for egne stillingsressursar; som dagleg og fagleg leiing, samt vaktmeister både for kyrkja og heimen.
- Her vil bli naudsynt med servering/ sal av mat i samband med mange ulike aktivitetar..
- Kunstnarar vil få kulturkyrkja som arbeidsstad for små og større oppdrag.
- Kulturkyrkja vil leggja til rette for samarbeid med deler av næringslivet der ein samarbeider om personaltiltak og tilbod til bedriftene sine kundegrupper.
- Kulturkyrkja fremjar Sveio som reisemål og styrkjer difor reiselivsnæringa i kommunen.
- Under Ide-dugnaden i august kom det fram forslag om samarbeid med høgskulen om linje for instrumentmakarar.
- Kulturkyrkjekafeen, som allereie er sett i gang, og positivt motteken.

MARKNADSFØRING

Valestrand kulturkyrkje vil vera eit viktig element i Sveio kommune si merkevarebygging. Kulturkyrkja har allereie fått ein god del omtale i media. Både lokalpresse som Vestavind, Haugesunds Avis og Sunnhordland har hatt fleire reportasjar om kyrkja og dei ulike arrangementa. Det har og lukkast å få inn stoff i Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad, Dagen og Vårt Land. Kyrkja har fått sendetid i TV Haugaland og lokalradioen P1, distriktssendinga.

Kulturkyrkja vil arbeida vidare for at pressa skal skriva om oss.

Me har ulike produkt for sal i våpenhuset som:

- Boka "Eitt liv – mange soger" av Kolbein Espeset
- Hefte om Valenheimen
- Hefte om Valen kapell
- T-skjorter
- Kunstplakat av Valenheimen
- Prospektkort (Må lagast)
- Hefte om Valestrand kulturkyrkje (Må lagast)
- CDar

Dato: 31.01.2006

Vår ref.: GW/HS

Deres ref.:

Deres dato:

Regionalt senter for barnekultur

Viser til brev fra kirkerådet om oppfølging av kulturmeldingen for Den norske kirke og Bergen domkirke menighets høringsuttalelse. Vi mener det er vesentlig at kirkens kulturelle arbeid blant barn får et ekstra fokus. Det gjelder både kultur/kunst produsert *av og med* barn i samarbeid med kunstnere/musikere, og det gjelder kunst/kultur som *henvender seg til* barn. Vi tror dette arbeidet bør omfatte alle kunststartene. Vi ønsker å bli et regionalt resurssenter for barnekultur, knyttet opp til vårt arbeid i Barnas katedral – Nykirken.

1. Eksisterende arbeid knyttet til Barnas katedral:

I Bergen domkirke menighet har vi arbeidet med Barnas katedral i over tre år. I møte med barna har det vært viktig for oss å bruke ulike kunstformer; teater, billedkunst, fortellinger, musikk og tekstilkunst. Arbeidet vi har bygget opp har en sterk lokal forankring i Bergen sentrum. Samtidig har vi også hatt et større regionalt nedslagsfelt. Arbeidet i Barnas katedral er et samvirke mellom skolebarn, profesjonelle kunstnere og kirkens egne ansatte

a. Teater

Bruk av profesjonelle teaterfolk

- Stykkene som spilles i Barnas katedral er produsert og fremført av profesjonelle, i samarbeid med ansatte og frivillige i menigheten.
- Vi har en egen teatergruppe for barn/unge i Barnas katedral. Teatergruppen ledes av en profesjonell skuespiller som er ansatt av menigheten i en deltidsstilling.

b. Kunst

Utformingen av kirkekunsten i Barnas katedral

- Vi har samarbeidet med profesjonelle kunstnere for å utforme gode prosjekter og oppgaver som barna / skoleklassene har gjennomført.
- Vi har lagt vekt på kvalitet og brukt skikkelige materialer som barna kan jobbe med.
- Vi har bevisst latt kunstoppdragene ha et gjennomreflektert innhold. Glasmalerier med bibelsk og kirkehistorisk motiv. Inngangsportaler i kirken med skapelsesmotiv. Ikoner med engler og bibelske motiv. Bilder knyttet til dydene etc.

c. Tekstilkunst

I samarbeid med profesjonell tekstilkunstner har vi nå laget to nye Messehageler som brukes i Barnas katedral. Kunstneren har samarbeidet med barn og skoleklasser om utforming av symboler. Symboler er senere blitt overført til tekstiler og sydd sammen til Messehageler.

d. Rekruttering av kirkemusikere.

Vi har merket oss at kulturmeldingen legger opp til en bevist satsing på rekruttering av kirkemusikere. Vi er meget positiv til en slik satsing. Samtidig tror vi det vil være viktig at de store byene satser på å lage egne miljø for barn som vil arbeide med kirkemusikk. Det er ikke alle organister som egner seg for dette arbeidet. I Bergen har vi arbeidet med en egen orgelklubb for barn og dette har fungert godt. I byer og sentre bør det legges til rette for slike tiltak der barn kan møte hverandre, få god undervisning av dyktige organister og sammen utvikle et godt miljø!

e. Samarbeidspartnere

Barnas katedral har siden starten knyttet til seg et nettverk av ressurspersoner og institusjoner

1. Dukkenikkerne: teatergruppe som har spesialisert seg på figurteater og scenografi.
2. Den kulturelle skolesekken har til nå støttet alle prosjektene som Barnas katedral har gjennomført.
3. Anne Helene Søyseth: Dramatiker og teaterinstruktør. Delaktig i produksjon og gjennomføring av prosjektet, Dans, Frans!
4. Regnbuen barneorkester; symfoniorkester for barn og unge fra hele regionen
5. Amund Dahlen, organist i Birkeland og ansvarlig for orgelklubb og Hørkelpørkel
6. Barnas hus, Bergen kommune
7. Ida Helland Hansen, kunstner: bilde og tekstil
8. Borghild Unneland, tekstilkunstner
9. Gabrielle Barth: skuespiller og ansatt som teaterinstruktør
10. Maria Dvosjak; skuespiller og ansvarlig for forestillingen "Engelen sa!"
- 11: Vestlandske teatersenter; samarbeid om forestillingen Hørkel Pørkel.

2. Fremtidig kirkelig ressurs og kompetansesenter for barnekultur

Vi tror det er viktig å utvikle gode ressurs og kompetansesentra. I møte med barn ønsker vi at det utvikles et kompetansesenter som arbeider med alle kunstformene. Vi har gode erfaringer med arbeidet i Barnas katedral og ønsker å videreutvikle dette arbeidet til et regionalt kompetansesenter i samarbeid med Bjørgvin bispedømme. Barnas katedral kan da fremstå som en Kulturkirke for barn, og som både arbeider med barnekultur i Bergen, tilbyr kurs og produserer forestillinger/diverse tilbud som kan brukes lokalt i andre kirkelige sammenhenger.

a. Fremtidige samarbeidsparter

Vår erfaring er at dette arbeidet allerede er kommet langt. Vi har erfaring fra at kulturinstitusjoner i utgangpunktet er meget positive til et samarbeid med kirkelige aktører. I Bergen er det kulturelle miljøet omfattende og det vil i fremtiden være naturlig for oss å søke samarbeid med en rekke kulturaktører i Bergen og ellers i regionen.

Håkon Stornes
Barne- og ungdomsprest

Gudmund Waaler
Ledende sokneprest

Kirkespillene i Bergen
Torbjørn Wilhelmsen
Lille Markevei 13
5005 Bergen

tlf 55 23 98 90
mob 906 55 913
post@wikos.no

INNSPILL 5D: KIRKESPILLENE I BERGEN

Bergen 31.januar 2006

Bjørgvin bispedøme
Postboks 1960
5817 BERGEN

St.Sunniva Kirkelige Kultursenter i Bjørgvin

Jeg viser til vedtak i Kirkemøtet i november om etablering av regionale kirkelige kultursenter i Norge. Jeg er kjent med initiativet som Kirkens Bymisjon i Bergen har vist i saken.

Kirkespillene i Bergen har gjennom mange år under Dag Fluges ledelse, vist muligheter for å kombinere nye og gamle kirkelige kulturuttrykk i møte med nåtiden. Kirkespillene i Bergen har som ambisjon å være en kirkelig kulturfestival som gir troen innhold og tvilen en retning. Kirkespillene 2005 hadde Himmelen som tema (se vedlagte program). Det er vår oppfatning at kultur er "underbrukt" i kirkelig sammenheng. Kulturarbeid skal på den ene side virke kultiverende på tilhøreren, samtidig som den skal tale inn i – og positivt utfordre en postmoderne samfunnskontekst. I en tid med mer påtakelig pluralisme, blir dette stadig mer utfordrende. Det vil kreve mye mer av kirken enn tidligere, samtidig som kirken har lov til å stille krav til det sekulære samfunn (j.fr. Jürgen Habermas, 2005).

Kunstnerisk, kulturelt og kommunikasjonsmessig kan det være en idé å ta et steg tilbake før en orienterer seg på retningen fremover. Ved å etablere et St.Sunniva Kirkelige Kultursenter i Bjørgvin, tar en et grep som åpner for svært spennende muligheter.

- ❑ Navnet aktualiserer vår lokale kirkehistoriske herkomst og forankrer den i en utrolig spennende historie som rommer et vell av menneskelige aspekter.
- ❑ Skaper et senter som gir positiv overbygning for hele bispedømmet og som derved kan åpne for organisasjonsmessig konfigurering som ivaretar både et sentrum og det som i dag må sies å være periferi.
- ❑ Vi kan synliggjøre bånd til kirkekultur i hele Nordsjøbassenget, og selvsagt særlig Irland. Stadig flere tar til orde for en gjenkjennelighet i vest-norsk og keltisk spiritualitet. I tråd med Hordaland fylkeskommune sin utenriks kulturpolitikk, vil et St.Sunniva Kultursenter passe svært godt inn.
- ❑ Verdimessig rommer St.Sunniva-historien (eller legenden) trekk som er svært adekvate i vår samtid: En klar avstandtagen til voldsbruk – men sterk fokus på fred, nøysomhet, omsorg, kultivering. Dette er verdien som vil være kjent også for The Iona Community (j.fr. George McLeod –grunnleggeren av den moderne Iona Community, reformert prest som var militærnekter under den 2.verdenskrig) som nå endelig synes å bli aktuell på våre breddegrader.

Listen kan forlenges. Det som er viktig er at et St.Sunniva Kultursenter i Bjørgvin vil kunne være en ideell overbygning for kirkens kulturarbeid i Bjørgvin bispedømme.

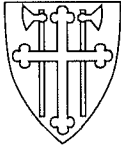
Det har ikke vært mye informasjon å få fatt i om Kirkerådets vedtak, og det har derfor heller ikke vært mulig på frivillig basis å legge et omfattende arbeid ned i en prosjektbeskrivelse.

Jeg vil likevel utfordre Bjørgvin bispedømmeråd til å vurdere mitt innspill som utgangspunkt for et prosjekt som kan videreutvikle vårt lokale kirkelige kulturgods til beste for de som lar seg utfordre av det vi mener og tror på som bærekraftige verdier, i en tid hvor tvilen, frykten og likegyldigheten gjødsles av masseprodusert overflatekultur beregnet på storskala konsum. Vi vil gjerne bistå med å utdype denne konseptuelle skissen

Med vennlig hilsen

Torbjørn Wilhelmsen
Prosjektleder
Kirkespillene i Bergen

Kopi: Knut Kaldestad, Kirkens Bymisjon i Bergen

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømeråd

INNspill 6: MØRE BISPEDØMME

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0151 OSLO

Dato: 30.01.2006

Vår ref: 05/411-3 MH

Dykkar ref:

Uttale om oppfølging av **Kunsten å være kirke - Regionale sentra**

Møre bispedømme og Møre og Romsdal fylke ved kulturavdeling har eit spennande samarbeid. Våren/hausten 2005 var vi saman med Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival om å planleggje og gjennomføre den årlege fylkeskulturkonferansen. Tema var "Kunsten å være Kirke". Her møttest kyrkjeleg tilsette og kulturarbeidarar frå kommunane i fylket. Gjennom foredrag og samtalar utforska vi korleis vi saman kan skape kulturuttrykk.

Til "Kulturtorget" i 2005 inviterte Møre og Romsdal fylke, Møre bispedømme og Molde domkirke alle kyrkjemusikarane i Møre til seminar og drøftingar om korleis kyrkjemusikarane kan lage produksjonar for "Den kulturelle skolesekken". No i januar 2006 vert m.a. "Haugtussa" framført i Molde domkirke.

Bispedømmet og kulturavdelinga i fylket er i kontinuerlege samtalar og drøftar "produksjonar" der kyrkja si kulturformidling og den allmenne kulturen møtest.

Vi meiner at det samarbeidet som er utvikla i vår region mellom bispedømmet, Møre og Romsdal fylke, Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival og Molde domkirke er banebrytande og heilt i samsvar med grunntanken i "Kunsten å være kirke". Kommunane har og vist stor interesse.

I høyringsuttalen "Kunsten å være kyrkje" frå Møre biskop og Møre bispedømeråd vert det fokusert på Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival sitt ønske om å etablere "Kirkens senter for kulturformidling til barn og unge". Samstundes held vi fram Molde domkirke med sine store ressursar på det kyrkjemusikalske og liturgiske område som eit aktuelt regionalt senter.

For å skape tyngde, mangfald og bredde i satsinga ønskjer vi no å skape eitt regionalt senter av desse. Det vil omfatte kulturformidling over eit breitt spekter både til born, unge og vaksne. Det beste fundamentet for satsing regionalt er eit slikt samarbeid.

Vi vil og nemne det kyrkjekulturelle miljøet i Ålesund der Borgund kyrkjeakademi og kulturkyrkja Nørve er i ferd med å skape eit interessant kulturmiljø.

Møre og Romsdal fylke gir uttrykk for at dei fullt ut vil støtte satsing på eit regionalt senter i Møre.

Vi ser med glede fram til vidare kontakt og arbeidet med "Kunsten å være kirke" – lokalt, regionalt og nasjonalt.

Med helsing

Jan-Egil Korseberg
stiftsdirektør

Marit Hasselgård
rådgjevar
direkte innval 71250674

DEN NORSKE KIRKE
Molde domkirke

Møre bispedøme

Julsundvegen 13
6412 MOLDE

REGIONALE KULTURSENTRA FOR DEN NORSKE KIRKE

Kulturmeldingen "Kunsten å være kirke" inviterte til høring omkring aktuelle regionale kultursentra for oppfølging av kirkens kultursatsing. Denne saken har flere sider som også er avspeilet i Møre biskop/bispedømmeråd sitt høringssvar til kulturmeldinga. Molde domkirke melder sin klare interesse for aktuelle kultursentra, og søker med dette om å komme i betraktning for tildeling av ressurser for å viderebygge et slikt miljø praktisk-administrativt og faglig.

I denne sammenheng vil vi spesielt få nevne:

- I Møre bispedømme har Kristiansund bygd opp et interessant miljø rundt KKKK-Festivalen. Den spennende satsingen på barn og ungdom er prisverdig. Festivalen har fått betydelig oppmerksomhet, ikke minst nasjonalt.
- I Molde domkirke ønsker vi å jobbe sammen med Kristiansund for å styrke kirkens kulturskapende betydning i regionen som helhet og i menighetene våre. Kirken har alltid vært kulturskapende i seg selv. Våre symboler og ytringsformer innenfor form og farge, arkitektur og bilder, musikk og bevegelse er bærende elementer i den kristne kulturformidling. I tråd med dette er kirkens formidling både i ord, musikk, kirketekstiler og gudstjenesteform i stadig utvikling. Den norske kirke er i gang med en storstilt reform av vårt gudstjenesteliv. Det er en krevende og langsom prosess. Som en av fire forsøksmenigheter for gudstjenestespørsmål i Møre er domkirkens arbeid og våre erfaringer etterspurt.
- I Molde domkirke har det i flere år vært satset bevisst på relasjonsbygging til flere kunst- og kulturmiljø i byen. Det har menigheten og domkirkens omfattende kulturarbeid stor glede av. Det er stor oppslutning om Molde domkirkes gudstjenesteliv, konserter og kulturarrangement av mange slag. For tiden er det samtaler om å slå sammen Molde kirkeakademi og domkirkens musikkutvalg for å styrke og utvikle begge. Ellers vil vi kort nevne:
 - Musikk i Molde Domkirke disponerer sammen med Fræna Kirkelige Fellesråd en stor og viktig samling LP-plater, CD-plater, teologisk litteratur og orgellitteratur etter Johan J.Gjendem. Dette sies å være Norges betydeligste privatsamling av faglitteratur for norske kantorer og organister. Denne samlingen er planlagt som et eget ressurscenter i Molde domkirke.
 - Domkirken er en av hovedscenene for Molde Internasjonale Jazzfestival og samarbeidet med festivalen er stadig i utvikling. Under årets festival vil det være kirkelige arrangement hver dag i festivaluken. NRK overfører for tredje år på rad årets jazzmesse.
 - Vi har hatt mange "møtepunkt" og felles arrangement med Teatret Vårt i Molde, bl.a. temakveld i fastetiden 2005.

ADRESSE	TELEFON	TELEFON EKSPEDISJON	TELEFAKS	ORGANISASJONSNR.
Molde domkirke	71 11 14 60	71 11 14 60	71 11 10 12	976 996 798
Kirkebakken 2	E-POST	55	WEB	BANKKONTO
6413 MOLDE	molde.domkirke@molde.kommune.no		www.molde.kirken.no	9650 06 92585

Kirkerådet mars 2006

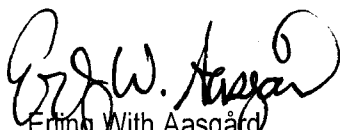
- Vi har samarbeidet med Bjørnson-festivalen om faglige seminar i Molde og i gudstjenestefeiring på Nesset prestegård.
- Jan -05 samarbeidet Molde domkirke med Møre og Romsdal Fylkes Kulturavd om et seminar for alle fylkets/bispedømmets organister. Seminaret var betalt av Møre og Romsdal Fylke, i regi av "Den kulturelle skolesekken".
- Samarbeidet med Musikkens Venner i Molde er positivt og resulterer i flere spesielle konserter.
- Kulturavd. i Møre og Romsdal Fylke støtter domkirkens kirkemusikalske virksomhet med ca.kr.60.000 pr.år, og Molde kommune gir tilsvarende støtte på kr.104.000
- Molde kirkeakademi har en lang og levende historie som møtested for samtale og samarbeid mellom kirken og kulturlivet. Kirkeakademiet representerer et vesentlig innslag i menigheten og i byen.
- Domkirken er aktiv i planlegging og gjennomføring av byfestens egen kulturuke i juni hvert år.
- Molde har også egen ungdomsmenighet og ungdomskafe – SubUrban – i et samarbeid mellom domkirken og Bolsøy menigheter. Her det åpen kafe 2-3 kvelder i uken og gudstjenester tre søndager i måneden. Musikk og kulturuttrykk er på de unges premiss og de skaper selv mye av form og innhold i sine samlinger, ledet av prest og ungdomsleder. SubUrban er også en viktig scene for ungdomskonserter av mange slag, og målsettingen er å samle flere ungdommer også fra menigheter og bygdelag rundt Molde.
- Det er kontakt med ledelsen ved Molde kino for samarbeid ved visse anledninger.
- Molde domkirkes faste "Kirkefestuke" i mars har innhold og kvalitet som vi mener kan måles det meste i vår kirkelige sammenheng.
- Korene i Molde domkirke utgjør en 40 år gammel korskole, Schola Cantorum, der bl.a. 50-70 barn og unge øver hver uke.
- I forbindelse med presentasjonen av Borgny Svalastogs nye bispekåper til Møre har det nylig vært seminar/utstilling med bilder av Svalastog, presentert av Prof. Gunnar Danbolt. Molde kirkeakademi var initiativtaker til dette spesielle møte mellom kirkerommet og bildende kunst. Andre bildende kunstnere i nærmiljøet har benyttet både domkirken og kapellet på Nedre Gravlund til spesielle utstillinger.

Den gjennomsnittlige gudstjenestedeltakelse i Molde domkirke søndag formiddag var 300 personer i 2005, i 2004 var det registrert 268 personer og i 2003 var gjennomsnittstallet for søndagens høymesse 297 personer.

De siste årene er det hvert år blitt holdt 35-45 kirkekonserter i domkirken, med et samlet fremmøte på 8-11000 personer pr. år De mange sangere og instrumentalister som er engasjert ved forskjellige gudstjenester og konsertanledninger, under kyndig veiledning av våre to domkantorer, gir viktige kulturimpulser til hele regionen.

I Møre biskop/bispedømmeråd sitt hørings svar til "Kunsten å være kirke" nevnes spesielt behovet for å satse mer på domkirkene som ressurs og inspirasjonssentra for kirkelig kunst og kultur. Vi tror at det i Møre er viktig at denne satsingen bygger på et samarbeid med den innsats og erfaring som finnes i Kristiansund. Molde domkirkes fagkompetanse og relasjonsbygging til andre kulturinstitusjoner kan gi betydelig verdi og vekstpotensial til et regionalkirkelig kultursenter i Møre.

Molde domkirke, 25. januar 2005

Erling With Aasgård
Domkantore I

Kari Sandvik
Leder Molde menighetsråd

Øystein Bjørndal
Domprost

PROSJEKTBSKRIVELSE

Etablering av KIRKENS SENTER FOR KULTURFORMIDLING TIL BARN OG UNGE

Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival vil, i samarbeid med Møre bispedømme og Møre og Romsdal fylke opprette et senter for formidling av kunst og kultur til barn og unge. Senteret tar sikte på å være en produksjons- og kompetanseressurs for Den kulturelle skolesekken og Den norske kirkes trosopplæring, både i regionen og nasjonalt.

Bakgrunn

Kirken har vært et sted hvor mennesker i generasjoner har kunnet utfolde sine skapende evner. Det er reflektert i stor arkitektur - i bygg som spenner fra middelalder til samtid, i visuell kunst – utsmykking, kunsthåndverk og tekstiler, i dans og drama, i poesi – salmer og liturgiske tekster, og sist, men ikke minst, i en rik kirkemusikkskatt.

Gjennom historien og inn i vår egen tid har norske lokalmiljøer investert det fineste og beste de hadde i kirkene sine. I dag er kirkens store kunstsatt en kilde å øse av, ikke minst for kommende generasjoner.

- Stortingsmelding nr. 38 (2002-2003) – Den kulturelle skolesekken (DKS)

Fra Lærerplanen for grunnskolen (L97) siterer meldingen: *"Opplæringen må gi rom for elevenes skapende trang, og samtidig vekke deres glede ved andres ytelser. Gjennom bilde og form, tone og ord må de stimuleres til å utfolde fantasi og oppleve kunst."*

Under kapitlet Den norske kirke og andre trossamfunn sier meldingen bl.a.:

"Læreplanene legg i faget kristendom, religions- og livssynskunnskap difor vekt på det estetiske uttrykket i undervisningsplanene, noko som gjev faget mange høve til å nytte kunstuttrykk i opplæringa"

Meldingen peker også på : *"Det rike kulturmateriale, arkitektur, biletkunst, trearbeid, tekstilkunst og liturgisk utstyr som mange av kyrkjene inneheld, er kjelder til kunnskap, lokal identitet og oppleving"*. Og vidare: *"Livet i kyrkjene, musikken, liturgiane og tekstane vil og vera kjelder til profesjonell formidling av kunst for elevar"*.

Meldingen nevner også kirkemusikerne som potensiell ressurs i forbindelse med formidling av musikk.

Den kulturelle skolesekken har inspirert både kulturinstitusjoner som teatre, orkestre og museer, og freelancekunstnere til å produsere forestillinger (opplevelser) for Den kulturelle skolesekken. Som en av landets største kulturbærere har Den norske kirke hittil ikke tatt den utfordringen og benyttet den store muligheten til å nå barn og unge med sine kunstuttrykk som det unike formidlingsnett DKS utgjør, byr på.

- Stortingsmelding nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid

I denne meldingen pekes det innledningsvis på at regjeringen ser en styrking av trosopplæringen som en del av den oppgaven å holde ved like og utvikle Den norske kirke som en levende folkekirke og føre videre den kristne kulturarven. *"Denne arven kjem til uttrykk i vårt språk, i vår litteratur, i musikken og biletkunsten. Han er både renning og innslag i vår kultur"*.

Fra hovedpunktene i reformen siteres: *"Departementet meiner ein auke av bemanninga i kyrkja i åra framover no i første rekkje må vere innretta mot dåpsopplæringa ----"*. I forbindelse med gjennomføringen pekes det på at informasjonen og samarbeidet med foreldre/foresatte må utvikles i et omfang som ikke har vært prøvd ut før.

Nye og utvidede opplæringstilbud stiller krav om utvikling av pedagogiske opplegg, tilpasset de ulike alderstrinn.

Under kap. 5.1. Økonomiske konsekvenser konstateres det at behovet for å utvikle opplæringsmateriell og pedagogiske opplegg til bruk i menighetene vil være stort. Her konstateres det også at tiltak som kan stimulere rekrutteringen til kirkelige stillinger, skal ha høy prioritet.

Med hensyn til utviklingsarbeidet nevner meldingen det lokale ansvaret, men at bispedømmene skal ha en sentral rolle ved tildeling av økonomiske midler og ved å gi menighetene faglig og praktisk hjelp.

Av de 250 mill. kroner som er forutsatt bevilget til gjennomføringen av reformen, skal det meste gå som tilskudd til menighetene. Ellers skal midler gå til sentrale utviklingstiltak og til å styrke kompetansen og kapasiteten på regionalt og nasjonalt nivå i kirken.

- Kirkemøtet 2004

I dokumentet om Den norske kirkes identitet og oppdrag som ble vedtatt på Kirkemøtet i 2004, heter det bl.a.: *"Kirken vil la seg utfordre av ulike kunst- og kulturuttrykk, og er beredt til å fornye sine trosuttrykk i møte med samtidens kultur"*.

Ut fra de momenter som her er nevnt, tar Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival sikte på å etablere et senter for kunst- og kulturformidling til barn og unge – KIRKENS SENTER FOR KULTURFORMIDLING TIL BARN OG UNGE

→ Fra "Kampen om vår Kirke" o.
MÅL

Vi har følgende mål for virksomheten:

- Senteret skal bidra til at Kirkens rike kunst- og kulturtradisjon blir formidlet til barn og unge (0-19 år) gjennom Den kulturelle skolesekken og Den Norske kirkes trosopplæring. > 18 år?
- Senteret skal skape og formidle produksjoner med utgangspunkt i musikk, billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, litteratur, dans og drama. Dette skal gjøres ved å engasjere og involvere lokale, regionale og nasjonale kunstnere og andre ressurspersoner/miljøer både innenfor og utenfor kirken.

- Senteret skal etablere et fast og tett samarbeid med alle instanser som har et formidlingsansvar for Den kulturelle skolesekken og Kirkens trosopplæring:
 - Regionalt: Møre og Romsdal fylke og Møre bispedømme
 - Lokalt: Kommunene i Møre og Romsdal og menighetene i Møre bispedømme
 - Nasjonalt: Trosopplæringen i Den Norske kirke, Norske kirkeakademier, Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Rikskonsertene.

Senterets formidlingsvirksomhet til skoleverket skjer gjennom fylket/Den kulturelle skolesekken.

Til menighetene skjer formidlingsvirksomheten gjennom bispedømmet/Trosopplæringen.

Dette innebærer at produksjonene har to ulike funksjoner og må innrettes mot de to mottakergruppene.

I praksis kan likevel dette bety at noen produksjoner kan være felles for både DKS og Trosopplæringen, mens andre (og kanskje de fleste) må ha et innhold som tilfredstiller de føringer som foreligger for de to mottakergruppene.

- Senteret vil stille sin kompetanse og sine produksjoner til rådighet som en nasjonal ressurs, dvs. gjøre sine ressurser tilgjengelig for alle som vil formidle kirkens kunst og kultur.

typ. "Provekriterium"

ORGANISASJON

Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival er etablert som en stiftelse og har følgende målsetting:

Stiftelsens formål skal være å styrke kontakten mellom kirke, kulturliv og samfunn - og næringsliv, og bidra til en levende dialog mellom kunstnere, kirkeledere og allmennheten gjennom å arrangere en årlig Kirke Kunst Kulturfestival.

Festivalen skal være en arena der samfunn, kunst, kultur og kirke møtes til samarbeid på flere plan.

Festivalen er en nasjonal/internasjonale arena for kirke, kunst og kultur.

Festivalen skal tilby kvalitetspresentasjoner av musikk, bildende kunst, teater, dans og litteratur med tilknytning til kirke og kristendom til et bredt publikum.

Festivalen skal innby kunstnere, forskere og andre fagfolk til konferanser og seminarer der forhold som angår møtet mellom kirken og kunsten utforskes, belyses og drøftes.

Festivalen ledes av et styre som bl.a. velges ut fra kompetansekriterier.

Videre har Festivalen et faglig råd som består av personer med innsikt i de kirkelige, kunst- og kulturelle områdene som er nedfelt i Festivalens målsetting.

Den daglige driften utføres at Festivalensjefen med hjelp av Festivalutvalget.

En tar sikte på at kunst- og kulturformidlingssenteret blir etablert som en avdeling under Festivalen, men med en egen styringsgruppe med representanter fra Møre og Romsdal fylke og Møre bispedømme, evt. også med nasjonal representasjon.

I startfasen ansettes 1 person i halv stilling, men med mulighet til utvidelse av stillingsstørrelsen i takt med veksten i virksomheten.

Med henvisning til Stortingsmelding nr. 7 ønsker Festivalen og Møre bispedømme også å foreslå som et pilotprosjekt at bispedømmet tilføres midler som igjen kanaliseres til menighetene som dermed settes i stand til å motta kunstproduksjoner i sin dåpsopplæring.

Møre og Romsdal fylke har vært et foregangsfylke i arbeidet med Den kulturelle skolesekken. Oppslutningen fra skolene i fylket er i dag tilnærmet hundre prosent.

Fylket får i 2005 overført ca. 7 mill. kroner av statlige midler hvorav en tredjedel, ca 2,3 mill. kroner videresendes til kommunene.

Den kommunale delen av disse midlene forutsettes anvendt til lokale tiltak. Konserter og forestillinger med profesjonelle utøvere til alle skoler i fylket finansieres av fylkets del på ca. 4,6 mill. kroner, pluss en kommunal kontingent per elev, til sammen ca 5,8 mill. kroner.

Uten tilførsel av statlige midler hadde nok ikke DKS blitt allemannseie i norsk skole.

Dette er en modell som kan tjene som mal for Trosopplæringens bruk av kunstnere i sitt arbeid. Den vedlagte skissen anskueliggjør en slik modell.

Møre bispedømme har den høyeste dåpsprosenten i landet (jfr. St.m. no 7 2002/2003, s. 19, dåpsprosent 103) – og derfor særlig store utfordringer når det gjelder trosopplæringen.

Menighetene arbeider systematisk og godt for å finne måter og pedagogiske opplegg som kan nå alle barn og unge. Dette prosjektet skal være en støtte og pådriver i dette arbeidet.

Formidling av ulike kunstuttrykk er trosopplæring som når alle aldersgrupper og alle funksjonsnivåer. – Og denne satsingen er særlig viktig for barn og unge med funksjonshemninger.

Vi ber om å få komme tilbake med en egen søknad fra Møre bispedømme for denne delen av prosjektet når Kirkens Senter for Kulturformidling til Barn og Unge er etablert.

Imidlertid bør detaljplanleggingen av prosjektet **KIRKENS SENTER FOR KULTURFORMIDLING TIL BARN OG UNGE** starte så tidlig som mulig med tanke på at senteret kan komme i drift fra **1. januar 2006**.

Kristiansund, februar 2005.

Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival
Peder A Rensvik
Kantor/festivalsjef

**Statstilskudd – Den Kulturelle Skolesekken (DKS) - (spillemidler):
Møre og Romsdal Fylke 2005 – ca 7 mill. kroner**

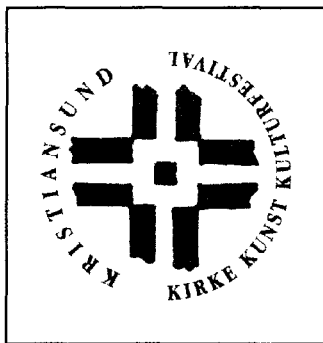
Den Kulturelle Skolesekken i Møre og Romsdal

Andel fylket:
4,6 mill. kr

”Kulturista” – profesjonelle produksjoner til alle skoler i fylket.
Fylket: 4,6 mill. kr
Egenandel fra kommunene: 1,2 mill. kr
Til sammen: 5,8 mill. kr

Andel kommunene:
2,3 mill. kr
Lokale tiltak

Elevavgift til ”Kulturista” – profesjonelle produksjoner til alle skoler i fylket: 1,2 mill. kr

**Kristiansund Kirke
Kunst Kulturfestival**

**Kirkens Senter for
Kulturformidling til
barn og unge**

**Produksjon
Produksjonsassistanse
Produksjonsformidling**

**Trosopplæringen i Den norske kirke
(fullt utbygd 250 mill. kr)
Møre bispedømme 2006 – kr ...**

Trosopplæringen i Møre bispedømme

”Kirkens kunsttilskudd” – profesjonelle produksjoner til alle menigheter i bispedømmet.
Bispedømmet: kr ...
Egenandel fra menighetene: kr ...
Til sammen: kr ...

Andel bispedømmet:
kr ...

Menighetenes egenandel til ”Kirkens kunsttilskudd” – profesjonelle produksjoner til alle menigheter i bispedømmet:
kr ...

Andel menighetene:
Kr ...
Lokale tiltak

**KRISTIANSUND
KIRKE KUNST KULTURFESTIVAL**

BUDSJETT 2006

for

KIRKENS SENTER FOR KULTURFORMIDLING TIL BARN OG UNGE

UTGIFTER:

Lønnsutgifter 1/2 stilling	kr. 200.000,-
Kontorleie	” 50.000,-
Telefon, internett og kontorrekvisita	” 30.000,-
Brosjyremateriell	” 20.000,-
Reiser/hotell	” <u>25.000,-</u>
	<u>Kr. 325.000,-</u>

INNTEKTER:

Prosjektmidler Trosopplæringen	kr 125.000,-
Støtte Kristiansund kommune	” 100.000,-
Produksjonsstøtte Den kulturelle skolesekken x)	” 70.000,-
Tilskudd KKKKfestivalen	” <u>30.000,-</u>
	<u>Kr. 325.000,-</u>

x) Det anses som realistisk å kunne regne med produksjonsstøtte for produksjoner til DKS i Møre og Romsdal .

1D 06/216
05/411-2

Møre og Romsdal fylke

Biskopen i Møre
Julsundveien 13
6412 Molde

Dykkar ref:	Dykkar dato:	Vår ref:	Vår saksbehandlar:	Vår dato:
		MR 1600/2006/223	Øivind Schanche, 71 25 88 54	24.01.2006

"Kunsten å være kirke" oversendingsbrev til Biskopen i Møre

Vedlagt følger etter avtale med Marit Hasselgård Møre og Romsdal fylke si uttale knytt til etablering av regionalt senter for kyrkjelege kulturproduksjonar.

Med helsing

Arvid Blindheim
Kulturdirektør

Øivind Schanche
kst.fagsjef kulturformidling

Møre og Romsdal fylke

Kirkerådet
Postboks 799
0106 Oslo

Dykkar ref:

Dykkar dato:

Vår ref:

MR 1577/2006/223

Vår saksbehandlar:

Øivind Schanche, 71 25 88 54

Vår dato:

24.01.2006

KUNSTEN Å VÆRE KIRKE KULTURMELDING FOR DEN NORSKE KIRKE ETABLERING AV REGIONALE SENTRA I BISPEDØMMENE, UTTALE FRÅ MØRE OG ROMSDAL FYLKE , KULTURAVDELINGA

Viser til prosjektbeskrivelse for "Kirkens senter for kulturformidling til barn og unge" frå Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival.

Møre og Romsdal fylke har hatt tett samarbeid med KKKK festivalen heilt frå starten. Hausten 2005 valde fylket å leggje sin årlege kulturkonferanse til festivalveka og tema for konferansen var kyrkja si kulturmelding. Fylket har vidare etablert godt samarbeid med Biskopen i Møre.

Møre og Romsdal fylke er å sjå på som pilotfylke kva gjeld utvikling av "Den kulturelle skolesekken." (I møre og Romsdal er benemninga Kultursekken.) Vårt utviklingsarbeid med Kultursekken starta alleire i 1996 /97 og formidlingsnettverket var godt etablert rundt om i kommunane lenge før "Den Kulturelle Skolesekken" vart etablert som nasjonal ordning. Dette betyr at vi har utvikla solid kompetanse og erfaring med formidling av kunst og kultur til barn og unge. Vi har også tett samarbeid med fylket si utdanningsavdeling og med skolenettverket ute i kommunane.

Nokre nøkkeltal som seier noko om volumet på fylket sitt engasjement på feltet. Tal frå 2005:
62 turnear
ca 1100 turnedagar
5 tilbod pr elev
ca 30 000 elevar får tilboda
Verksemda utløyser ca 19 årsverk

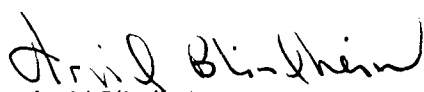
Det er denne strukturen og dette nettverket vi tilbyr kyrkja å formidle sin kultur gjennom.

Det er vidare vår oppfatning at miljøet i og rundt Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival vil kunne være eit kraftsenter for produksjon av kyrkjekunst / kultur. Vi ser og for oss eit tett samarbeid mellom produksjonssenteret og fylket sine fagpersonar innan forskjellige fagfelt, musikk , arkitektur, kunstformidling osv.

Fylket har og eit tett samarbeid med Høgskolen i Volda om etablering av Senter for kulturproduksjonar innan det allmenne kulturfeltet. Det vil etter vår oppfatning ligge naturleg til rette for samarbeid mellom dette senteret og eit framtidig senter for kyrkja sine kulturproduksjonar.

Skulle det vere ønskjeleg frå Kyrkerådet si side stiller vi oss gjerne til disposisjon for å gje supplerande informasjon t.d. i eit møte.

Med helsing

Arvid Blindheim
kulturdirektør

Øivind Schanche
kst.fagsjef kulturformidling

KRISTIANSUND KOMMUNE
RÅDMANNEN

Saksmappe: 06/254/698/06

Arkiv:

Deres ref:

Saksbehandler: JIN

Dato: 19.01.2006

Møre bispedømmeråd,
Julsundveien 13,
6412 MOLDE

**KULTURMELDING FOR DEN NORSKE KIRKE: KUNSTEN Å VÆRE KIRKE
REGIONALE SENTER I BISPEDØMMENE**

Kristiansund kommune har siden Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival ble etablert for seks år siden vært festivalens største bidragsyter, både med hensyn til økonomiske bidrag og gratis tjenesteyting fra kommunens kulturavdeling og økonomiseksjon. Denne støtten er foreslått videreført gjennom hele innværende økonomiplanperiode, dvs fram til og med 2009.

Foruten festivalens konserter og forestillinger på høyt kunstnerisk nivå, har de årlige seminarer og konferanser hatt en sentral plass, hvor festivalen har samarbeidet med bl.a. Norske Kirkeakademier, Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, Møre og Romsdal fylke og Møre bispedømmeråd.

Det kan også tilføyes at festivalen nettopp har mottatt flerårig støtte fra Norsk kulturråd til regional konsertvirksomhet.

Dette samarbeidet har gitt Kristiansund og Nordmøre stor faglig utvikling innenfor dette feltet de siste årene, samtidig som det har gitt samarbeidet mellom kirke og kommune nye dimensjoner.

En vil anta at festivalens virksomhet også har vært et insitamant som bidro til at Den norske kirke fikk sin kulturmelding.

Kristiansund kommune vil på det sterkeste anbefale at Møre bispedømmeråd fremmer forslag om at Kirkerådet etablerer et regionalt senter i Møre bispedømme med tilknytning til Kristiansund og festivalens virksomhet og med prosjektet **Kirkens Senter for kulturformidling til barn og unge** som spesialfelt.

Dette er et prosjekt som tar utgangspunkt i St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skolesekken (DKS) og St.meld. nr. 7, 2002-2003) Trusoppklæring i ei ny tid.

Kristiansund kommune har allerede gitt tilsagn om støtte også til dette prosjektet, og en vil gjerne delta i drøftinger om hvordan forholdene best kan legges til rette for en slik etablering.

Med hilsen
Kristiansund kommune

Dagfinn Ripnes
Ordfører

Postadresse
Rådhuset, Kaibakken 2
6509 Kristiansund

Hjemmeside:
www.kristiansund.kommune.no

Besøksadresse
Kaibakken 2
E-postadresse
postmottak@kristiansund.kommune.no

Telefon
*71 58 60 00
Telefon avd.
71 58 60 00

Telefaks
*71 58 61 44
Telefaks
71 58 61 44

Bankkonto
7441.05.29800
Foretaksregisteret
NO 945 281 871

Møre og Romsdal fylke

KUNSTEN Å VÆRE KIRKE

Fylkeskulturkonferanse for Møre og Romsdal

Kristiansund
22.- 23. september 2005

MØRE BISPEDØMME

Møre og Romsdal fylke, Møre Bispedømme, Kristiansund Kirke Kunst Kulturfestival, Kristiansund kommune, Norsk kulturforum Møre og Romsdal og KS Møre og Romsdal.

Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd
Postboks 799 - Sentrum
0106 OSLO

Dato: 31.01.2006

Vår ref: 05/344-5 SSKO

Deres ref:

Oppfølging av Kunsten å være kirke - kulturmelding for Den norske kirke

Vi viser til Deres brev datert 13. desember 2005.

Nidaros bispedømmeråd har behandlet saken om etablering av et regionalt kompetanse- og ressurscenter for utøvende og skapende kunst i møtet 27. januar 2006.

Som en del av saksforberedelsen inviterte bispedømmerådet til en konsultasjon 12. januar d. å. med en rekke statlige, kommunale og kulturelle instanser og institusjoner i Trondheim. Denne konsultasjonen viste at det er bred regional oppslutning for å etablere et regionalt senter slik Kirkemøtet har vedtatt og at det er bred støtte bak de anbefalinger som bispedømmerådet gir uttrykk for i dette brev.

Bispedømmerådet og Nidaros biskop vil uttrykke både glede og forventning til at det skal etableres regionale kunstfaglige sentra i Den norske kirke og at det ligger svært godt til rette for at et slikt senter etableres i Trondheim. I Trondheim finnes allerede et bredt og kvalitativt sterkt miljø innenfor både kirke og kultur. Det som særlig kjennetegner disse miljøene i Trondheim er den kompetanse og erfaring som ligger i samarbeid og samhandling mellom offentlige, kulturelle og kirkelige miljøer. Denne særskilte kompetanse og erfaring, som er unik i nasjonal sammenheng, vil det være svært viktig å bygge videre på. Dette samarbeid er konkretisert ved at begge fylkeskommunene i Trøndelag og Trondheim kommune har vedtatt en felles fylkesplan for 2005-2008 hvor blant annet videreføring og utvikling av "Olavstradisjonen" er beskrevet.

Bispedømmerådet har i sin anbefaling tatt utgangspunkt i de kriterier som Kirkemøtet vedtok for etablering av regionale sentra:

- Faglig tyngde til møte mellom kirke, kunst og kultur.
- At et senter knyttes opp mot eksisterende fagmiljøer.
- Samarbeide med lokal/regional kunstnerisk virksomhet og gi rom for profesjonell, amatør og frivillig aktivitet.
- Stimulere til lokale kunstneriske prosjekter.

Bispedømmerådet vil peke på at etablering av et ressurs- og kompetansesenter i Trondheim vil oppfylle alle de kriterier som Kirkemøtet har satt for slike sentre:

1. Kirke-, kunst- og kulturfaglig tyngde.

Den kirkefaglige kompetanse i Nidaros og Trondheim er bred og på et høyt nivå. I denne sammenheng vil vi kort peke på de miljøene som særlig har slik kompetanse: Nidaros biskop, Nidaros domkirke, Liturgisk senter og Religionsvitenskaplig institutt (NTNU). Prestetjenesten ved St.Olavs Hospital og Døves menighet i Trondheim er eksempler på andre miljøer som har særskilt kompetanse innenfor mer avgrensede felt.

Kunst og kulturmiljøene er mange og det er ikke mulig å gi en fullstendig oversikt over disse. Vi vil bare peke på noen av dem: Musikk- og kormiljøet knyttet til Domkirken og andre kirkelige miljøer, Trondheim Symfoniorkester, Trondheimssolistene, Institutt for musikk (NTNU), Fakultet for Arkitektur og billedkunst (NTNU), Trøndelag Teater, Stiklestad nasjonale kultursenter, samt en rekke museer og andre institusjoner.

Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (nasjonalt kompetansesenter for bygg i stein og med stor kompetanse innenfor formidling) og Olavsfestdagene (se nedenfor) er institusjoner som på en særlig måte både er kirkelige og kulturfaglige med høy kompetanse.

2. Tilknytning til eksisterende faglige miljøer.

Etablering av et senter i Trondheim vil kunne knyttes til allerede etablerte institusjoner med stor kirke- og kunstfaglig tyngde. I denne sammenheng peker Olavsfestdagene (OFD) seg naturlig ut. Deres eksistens og forståelse er nettopp i skjæringspunktet mellom kirke og kultur. Dette kommer tydelig frem i OFD's strategidokument fra 2003 hvor deres visjon er å være *"et nasjonalt, kirkelig og kulturelt kraftsentrum med internasjonal betydning"*. OFD har i sine målformuleringer forankring i *"Olavstradisjonen"* og vil være *"en arena for nyskapende kunst-, kultur- og kirkeliv"*. OFD er etablert av offentlige myndigheter (kommune og fylkeskommune), kirkelige myndigheter (bispedømmeråd og menighetsråd) og kulturinstitusjoner (Trondheim symfoniorkester, NTNU/Inst. for musikk, Ringve musikkhistoriske museum). Olavsfestdagene er landets eneste kirkelige "knutepunktfestival".

Etablering av et kirkelig senter som en del av, eller i nær tilknytning til OFD vil være en videreføring av den profil som OFD har. Det vil være en stor fordel å kunne knytte seg til en allerede eksisterende veldrevet organisasjon som har stor profesjonalitet knyttet både til det kulturfaglige og kirkefaglige. OFD fremstår i dag med en robust økonomi og er en seriøs og viktig samarbeidspartner for både offentlige og kirkelige myndigheter og kulturinstitusjoner i regionen.

En tilknytning til OFD vil ikke være til hinder for nært samarbeid med andre institusjoner. Tvert imot er OFD en garantist for et bredt samarbeidsnettverk.

Med dette har vi fremhevet Olavsfestdagene som det mest naturlige eksisterende fagmiljø med sikte på å utvikle et regionalt kompetanse- og ressursenter i Nidaros. Et alternativ kunne være å bygge et slikt senter med en sterkere tilknytning til den kirkemusikalske kompetansen ved Nidarosdomen eller den kirkefaglige kompetansen ved Liturgisk senter. Dersom slike alternativer ut fra en helhetskirkelig betraktning vurderes som mer aktuell i Trondheim, er bispedømmerådet sikker på at det også vil la seg gjøre.

3. Samarbeid med kunstnerisk virksomhet med rom for profesjonelle, amatører og

frivillige.

I dag eksisterer det mange samarbeidsrelasjoner som i stor grad er samarbeid om kunstnerisk virksomhet. Olavsfestdagene i Trondheim, Olsokdagene på Stiklestad, konsert- og kulturprogrammet i Domkirken er bare noen eksempler på dette.

”Spelet om Heilag Olav” er kanskje det beste uttrykk for samarbeid mellom profesjonelle, amatører og frivillige. Spelet har også hatt en uvurderlig betydning både for å fremme Olavsarven, og som en inspirator for en lang rekke ”spel” og oppsetninger som har fremmet kunst og kultur som en nødvendig og selvfølgelig del av også en kirkelig virksomhet.

På mange måter er det et særmerke på kulturen i denne landsdelen at samhandlingen mellom profesjonelle, amatører og de frivillige står sentralt. Et ressurs- og kompetansesenter må bygge på denne kulturen og stimulere til videreutvikling.

4. Stimulere til lokale kunstneriske prosjekter.

Et senter som det her skisseres vil nettopp forstå sin rolle som å stimulere til konkrete kunstneriske prosjekter innenfor et bredt felt av ulike kunstarter og med profesjonelle og amatører som aktivt skapende og deltagende.

I Olavsfestdagens målsettinger er stimulering til kunstneriske prosjekter en selvfølge og integrert i den kunstneriske profil. Formuleringer som brukes i denne sammenheng er ”*nyskapende, kvalitet og bredde, bestillingsverk, utstillinger og foredrag, barne- og familieprogram, økumeniske dimensjoner, bred gudstjenestefeiring*”. OFD har gjennom sin virksomhet vist at de stimulerer til kunstneriske prosjekter. Et nytt senter vil kunne bygge på den erfaring og kompetanse som OFD sitter på innenfor dette feltet. Det vil bli et viktig anliggende å stimulere til lokale prosjekter i hele regionen og i landet for øvrig.

Ansvarsfelt

Kirkemøtet legger opp til at særskilte ansvarsfelt må dekkes gjennom den kompetanse de ulike ressurs- og kompetansesentra vil ha.

En etablering i Trondheim knyttet til OFD vil i første omgang ha en bred kompetanse på en rekke ulike kunstarter og med særskilt kompetanse på samhandling og arbeid på tvers av organer og institusjoner og mellom profesjonelle og amatører. Det vil derfor også ligge godt til rette for at dette senteret kan påta seg en koordinerende rolle i et nettverk med andre regionale sentra.

Et regionalt senter i Trondheim vil i tillegg kunne ta på seg rollen som nasjonalt kompetansesenter innenfor flere særskilte kunstarter. Det gjelder i særlig grad innenfor musikk, liturgikk, visuell kunst og ordkunst. Viser i denne omgang til de ulike institusjoner som er etablert og som vil kunne inngå i et nært samarbeid med et regionalt senter og som er delvis beskrevet ovenfor.

Videreutviklingen av Nidaros som pilegrimsmål med etablering av pilegrimsmottak og Nidaros pilegrimsgård kan også bli et interessant samarbeidspartner for et regionalt senter i Trondheim.

I Kirkemøtets vedtak er det pekt på noen særlige ansvarsfelt som skal finnes som en del av nettverket. For flere av dem ligger det godt til rette for slikt ansvar ved et senter i Trondheim:

- Nidaros bispedømmeråd har et nasjonalt ansvar knyttet til sørsamisk kirkeliv med eget sørsamisk utvalg. Dette utvalget er særskilt opptatt av sørsamisk kunst, kultur og identitet og ville kunne bidra med kompetanse og erfaring både i samiske saker spesielt og minoritetsgruppers erfaringer generelt. Samisk kultursenter i Snåsa/Saemien Sijte er et bredt kultursenter innenfor flere kunstfelt og også med særskilt kompetanse innenfor samisk håndverk. I tillegg er det etablert eget sørsamisk kultursenter i Hattfjelldal.

- Etablering i Trondheim med sine 160 000 innbyggere vil også gi legitimitet til det vi i Norge må kunne omtale som storbykultur. En eksperimentell filmfestival og vedtaket om etablering av et nasjonalt rock-senter/museum viser at det er muligheter for å utvikle kompetanse og samarbeid knyttet både mot ungdoms- og storbykultur.

- Det er viktig at bevissthet knyttet til universell utforming og deltakelse av alle er en del av virksomhetens grunnleggende tenkning. Her ligger et stort potensial til å utvikle nye samarbeidsformer med institusjoner og organisasjoner som er opptatt av disse utfordringene. Det kan være miljøer som arbeider med arkitektur og bygg og ulike interesseorganisasjoner. Muligheten for å få dette til i Trondheim bør være gode.

Gjennom denne uttalelsen har vi trukket opp hovedlinjene i det som bør bli ett av kirkens fremtidige regionale kompetanse- og ressursentra. Ved kontakt med statlige, kommunale og kulturelle instanser og institusjoner har vi allerede lagt grunnlaget for en bred regional støtte til etablering av et slikt senter. Nidaros bispedømmeråd ser frem til et videre samarbeid om etablering av et senter i Trondheim.

Med vennlig hilsen

Kristian Stendahl
stiftsdirektør

e.f.

Steinar Skomedal
seksjonsleder
Direkte innvalg:

Kirkerådet
Per Erik Dehlin
Pb 799 - Sentrum

INNSPILL NR. 8: SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME

0106 OSLO

Slettet:

Dato: 25.01.2006

Vår ref: 06/3-2 EV

Deres ref: 05/450-1 PED

Oppfølging av Kunsten å være kirke - kulturmelding for Den norske kirke: regionalt senter for kirkemusikk i Bodø

Det vises til brev av 13.12.2005 med oppfordring til bispedømmerådene om å melde til Kirkerådet hvilke planer og tiltak som finnes for regionale sentra for kirkekultur.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har gjennom lang tid arbeidet for å styrke kirkemusikk-feltet i vårt bispedømme, og har også vektlagt det regionale samarbeidet med hele den nordnorske region, bl.a. gjennom nært samarbeid med Kirkelig utdanningscenter i nord (KUN).

I 2005 ble det satt av kr 255.000,- på Statsbudsjettet til etablering av et regionalt kirkemusikksenter i Bodø, og dette ble fulgt opp med tilsvarende sum i 2006. Senteret er etablert med et styre der det samarbeides nært med Bodø kommune, Nordland fylkeskommune, Bodø kirkelige fellesråd, menighetene, Bodø internasjonale orgelfestival og bispedømmerådet. Særlig må framheves den nære kontakten med Bodø kommune, som også yter kr 200.000,- til senteret i 2006. Nordland fylkeskommune har i en årrekke hatt en fast bevilgning til domkantor II-stillingen, med henblikk på virksomhet for hele bispedømmet/fylket.

Gjennom lang tid har samarbeidet mellom kirkemusikk-livet i Sør-Hålogaland, og Bodø spesielt, være usedvanlig aktivt og nært. Det er en viktig del av bakgrunnen for oppstarten av kirkemusikk-senteret, som var i gang før denne ideen ble synlig i "Kunsten å være kirke" og Kirkemøtets behandling av forslagene derfra.

Innen utgangen av februar 2006 vil fornyet søknad fra Kirkemusikksenteret i Bodø sendes til Kulturrådet, som Kultur- og kirke departementets saksorgan. Vi arbeider nå med å tydeliggjøre profilen som kirkemusikksenter, samt presisere hvordan samarbeidet med andre institusjoner kan tenkes. Dette gjelder Barents- og Nordkalott-samarbeid, samarbeid med utdanningsinstitusjoner – i første rekke KUN, og samarbeid med vårt nabo-

bispedømme Nord-Hålogaland. Vi er gjort kjent med at det arbeides med planer for et regionalt senter for kirkekultur også i Tromsø, og har tatt initiativ til nærmere kontakt om dette. I utgangspunktet har ideen bak kirkemusikksenteret i Bodø vært en satsing på hele den nord-norske region. En mulig satsing på et senter også i Tromsø kan gjøre det aktuelt å konsentrere virksomheten mest om Sør-Hålogaland bispedømme. Uansett vil det være naturlig og nødvendig å arbeide for nært samarbeid.

Som økonomioversikten viser, har vi så langt ikke mottatt økonomisk støtte fra kirkelig hold. Dette har nok vært en bremse i kontakten med statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter – som har etterlyst den kirkelige støtten. Vi har likevel mottatt midler, men ser at det vil kunne være stimulerende også for midler fra andre kilder, om det skulle la seg gjøre å motta støtte fra de kirkelige organer.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd og biskop anbefaler et Regionalt kirkemusikksenter i Bodø som del av Kirkerådets helhetsplan for Den norske kirkes kultursatsing. Vi tror dette kan bli en god historie om synergi-effekt og samvirke med den lokale og regionale kirke, kommunale, fylkeskommunale og statlige myndigheter. Likeledes har vi tro på dette nyetablerte senterets muligheter for å bygge videre på usedvanlig gode samarbeidsforhold med kulturlivets institusjoner og ressurspersoner i vårt bispedømme. Vi ønsker at senteret skal fokusere på hele bispedømmet, og med et klart Nord-Norge-perspektiv – samtidig som det er tjenlig å kunne etablere seg i vårt regionale kraftsentrum kirkemusikalsk sett, Bodø.

Bakgrunn:

Det har over lang tid vært et sterkt kirkemusikkmiljø i Sør-Hålogaland bispedømme, og i Bodø og Bodø domkirke. Dette har bl.a. hatt sammenheng med aktive domkantorer og andre ressurspersoner og god kontakt med det øvrige musikk- og kulturmiljøet i fylket.

Et kirkemusikk-senter i Bodø må bygge på de erfaringene som finnes, og bygge videre på gode tiltak og initiativ som allerede er der.

- Det har over en 20-års-periode vært arrangert ulike typer **rekrutteringskurs** innen kirkemusikk/orgelspill for ungdom. Dette var først tilknyttet domkirken og Bodø musikkfestuke. Over en 3-års-periode ble det utbygd som prosjekt med OVF-midler, der kursene både var knyttet til Bodø musikkfestuke og Bodø internasjonale orgelfestival. De senere årene har kursene vært knyttet til orgelfestivalen. Vi har sett at denne innsatsen har gitt resultater, og en rekke unge mennesker fra Nordland har gått videre til kirkemusikkutdanning.
- Det har, med ulike finansieringsordninger, vært organisert **lærlingeordninger** for ungdom som vil søke kirkemusikerutdanning, tilknyttet Bodø domkirke. Domkirkens musikkråd og rekrutteringsprosjektet har stått ansvarlige. Samtlige lærlinger har gått

videre til utdanning innen kirkemusikk, men denne ordningen har vist seg svært vanskelig å finansiere – tilbakemeldingene fra deltakerne har imidlertid vært svært gode. I alt 7 lærlinger har sidendeltatt i ordningen.

- **Nordland musikkfestuke** ble etablert i Som Olsokfestival, med utspring i det kirkemusikalsk miljøet. Samarbeidet er fortsatt nært, selv om musikkfestuka har vokst ut av rammen som rent kirkelig tiltak. Men kirkehusene er naturlige arenaer under musikkfestuka og kirkelige medarbeidere har til en hver tid hatt plass i styret og staben av frivillige.
- Oppsettingene av ”**Herr Petters lovsang**” må særlig framheves som eksempel på samarbeid og nyskaping med utspring i kirkemusikkmiljøet i Bodø. Denne kirkemusikalen ble skrevet for Bodø domkirke, og har vært oppført en rekke ganger. Der deltar et stort antall amatører fra ulike miljøer i Bodø, sammen med profesjonelle kunstnere innen dans, drama og musikk.
- **Bodø internasjonale orgelfestival** ble etablert i 2001, og har blitt et treffsted for kirkemusikk-studenter fra nordkalotten, for etablerte kirkemusikere fra hele regionen og for publikum i Bodø-området. Festivalen tilbyr master-class og seminarer for musikerne, og konserter og gudstjenesteopplevelser for et bredere publikum. I et aktivt samarbeid med Bodø kommune er festivalen nå etablert som stiftelse, der bl.a. Bodø kommune, Bodø kirkelige fellesråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd er stiftere.
- **Trosopplæringsprosjektet ”Barn i katedralen”** i Bodø domkirke startet i 2004, som en oppfølging av det mangeårige arbeidet i domkirkens sangskole. Et stort antall barn og foreldre deltar der i øving, sosiale aktiviteter, gudstjenester, kirkespill og konserter. Dette prosjektet er en unik mulighet for å videreutvikle et barnekor-virksomhet som trosopplæring, og har resultert i flere nyskrevne produksjoner. Høsten 2005 ble ”Gjøgleren Johannes” framført som kirkespill/gudstjeneste med nattverd, og våren 2006 planlegges framføring av et nyskrevet Mariaspill.
- Ideen om et **Regionalt senter for kirkemusikk** har vokst fram i Sør-Hålogaland og Bodø som et behov for samordning og kompetansedeling. I 2004 ble arbeidet fram mot et slikt senter konkretisert gjennom etableringen av en arbeidsgruppe med medlemmer fra Bodø kommune, Nordland fylkeskommune, Bodø kirkelige fellesråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Domkantor og domprost har ledet arbeidet. Dette resulterte i en søknad til Kultur- og kirke departementet, som gav en plassering i statsbudsjettet. Dette er blitt videreført i budsjettet for 2006, og senteret er nå under etablering. I nært samarbeid med kirkelig fellesråd og Bodø kommune arbeides det nå med å engasjere medarbeidere for å utvikle senteret og virksomhetsideen videre, og starte en begrenset produksjon. Fortsatt er finansieringen ikke stor nok til å igangsette full virksomhet, men det blir en beskjeden start i 2006. Senteret vil ha følgende tre fokuspunkter:

1. **Rekruttering:** videreføre arbeidet med rekrutteringskurs for ungdom, videreutvikle samarbeidet med kommunale kulturskoler og med musikklinjene ved de videregående skolene, fortsette arbeidet med å skape lærlingeordninger for ungdom, legge til rette for at barn og unge kan delta i skapende virksomhet tilknyttet kirkene. Dette arbeidet tenkes knyttet særlig til de tre videregående skolene med musikklinje i Nordland fylke – Sortland, Bodø og Mosjøen, men prosjekter ønskes også andre steder, særlig knyttet til kantorer og andre ressurspersoner.
2. **Produksjon:** videreføre arbeidet med å organisere kirkemusikalske produksjoner, gi tilskudd til lokale/regionale initiativ, bidra med produsentkompetanse og faglig støtte for å kunne realisere produksjoner som også kan være turne-prosjekter. Kirkespill, gjennomkomponerte gudstjenester, konsertprogram kan være aktuelle, og det er et viktig poeng å stimulere til samarbeid mellom amatører og profesjonelle, mellom lokale og tilreisende aktører, og gjerne med et særlig fokus på barn og unge.
3. **Kompetanseutvikling:** Det er tilsatt en rekke organister, både i Sør-Hålogaland og enda tydeligere i landsdelen som helhet, som ikke har fullstendig kantor- eller organistutdanning, og mange av disse har også sin bakgrunn fra andre kulturer enn den norske. Dette gir et særlig behov for oppfølging og kompetanseutvikling, som kan gi større trygghet i møte med den nordnorske kirkekulturen og med de mange utfordringer som en kantorstilling vil by på. Kulturmeldingen "Kunsten å være kirke" framhever kirkemusikeren som en mulig kulturleder i den lokale kirke. Denne utfordringen krever en satsing på kompetanseutvikling, for at dagens kirkemusikere skal kunne aksle oppgaven. I vårt bispedømme er det ikke musikerutdanning på høghskolenivå, med unntak av nystartet faglærerutdanning i musikk, dans og drama ved Høgskolen i Bodø. Sør-Hålogaland bispedømmeråd har et aktivt samarbeid med Kirkelig utdanningsssenter i nord (KUN), og noen kontakter også med andre utdanningsinstitusjoner. Orgelfestivalen har samarbeidet med utdanningsinstitusjonene i Oulo, Finland og Piteå, Sverige, samt selvsagt med KUN og Høgskolen i Tromsø. Dette samarbeidet er det naturlig at et Regionalt senter for kirkemusikk fortsetter og videreutvikler.

Kirkemusikk er kanskje den kulturelle uttrykksformen som har de sterkeste røttene, de lengste tradisjonene og den bredeste deltakelsen innenfor den nordnorske kirke. Det er dette feltet Sør-Hålogaland og en rekke miljøer tilknyttet menighetene i Bodø og andre deler av bispedømmet har åpenbare ressurser innenfor, og det er her Kirkemusikksenteret kan bidra til å øke kompetansen, samordne ressursene og åpne for større muligheter for skaperkraft, initiativ og opplevelser i kirkerommene.

Med vennlig hilsen

Jan-Kjell Jonassen

e.f.

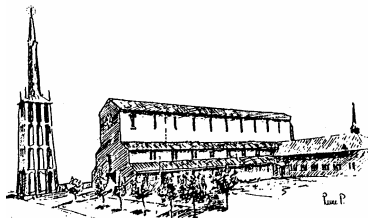
Elin Vangen
stiftskapellan 1.

Direkte innvalg: 75 54 85 62

stiftsdirektør

.....

.....

Regionalt Senter for Kirkemusikk i Bodø, Postboks 198, 8001 Bodø
Tlf. 755 19530

Regionalt Senter for Kirkemusikk i Bodø

Søknad og budsjett for 2006

INNLEDNING

Regionalt senter for kirkemusikk i Bodø er i en etableringsfase, jfr merknadene i Stortingets budsjettbehandling, kap 323, post 78, tittel: Kirkemusikalsk senter i Bodø. Grunnlaget for behandlingen i Stortinget var dokumentet: "Kirkemusikksenter i Bodø – Prosjektbeskrivelse og budsjett" fra februar 2003. Budsjettet som lå til grunn for vår søknad, har en årlig ramme på 2.958.000,-. Vi oppfatter det tilskuddet vi har fått nettopp som et tilskudd til etableringen hvilket muliggjør planlegging av full drift fra 2006 med den budsjetttrammen som vi la til grunn for søknaden.

Til orientering kan vi nevnte at et ansvarlig prosjektstyre nå er etablert med formell organisatorisk plass under Bodø Domkirkes Musikkråd. Medlemmene i styret representerer Bodø Domkirke, Bodø Kommune, Nordland Fylke, Bodø Kirkelige Fellesråd, Sør-Hålogaland Bispedømmeråd og Bodø Internasjonale Orgelfestival. Styrets leder er domprost Tor Jørgensen, sekretær domkantor Magne Hanssen.

Styret har disponert bevilgningen for 2005 dels til konkrete aktiviteter og tiltak dette året og dels til arbeidet med planlegging av full drift fra neste år.

Neste års budsjett er som nevnt innenfor den sum vi la til grunn i søknaden, men disponeringen er justert i lys av en nærmere gjennomgang av budsjettet.

Dette prosjektet bygger på lang tids erfaring med kirkemusikalsk virksomhet, produksjon og aktivt rekrutteringsarbeid også innenfor rammen av et eget rekrutteringsprosjekt som Sør-Hålogaland bispedømme drev i perioden 2001-2003. Både de erfaringene vi har gjort og det nye fokus på kirkemusikk og kirken som kulturbærer slik dette framkommer i kirkens egen kulturmelding, understreker de mulighetene som et slikt senter vil kunne yte til kirkemusikken i Nord-Norge.

For øvrig viser vi til innledningen i det opprinnelige søknadsdokumentet. Når det gjelder de konkrete tiltakene som danner grunnlaget for budsjettet, vil vi her gi en oppdatert og forkortet framstilling.

1 Målsettinger for prosjektet

1. Kirkemusikksenteret skal fremme interessen for og formidlingen av kirkemusikk i Bodø, Nordland og Norge gjennom egenproduksjon, samarbeidsproduksjoner og nettverksbygging.
2. Kirkemusikksenteret skal gjennom egne tiltak og i samarbeid med kirkene i Nordland, Bodø Kommune, Nordland fylkeskommune, Kirkelig Utdanning i Nord og Høgskolen i Tromsø bidra til å øke interessen for og kvaliteten i utdannelsen for kirkemusikere.
3. Kirkemusikksenteret skal særlig legge vekt på kirkemusikk for og med barn og unge.
4. Kirkemusikksenteret skal bidra til fornyelse av kirkemusikken i gudstjeneste- og konsert-sammenheng.
5. Kirkemusikksenteret skal virke som inspirasjons- og servicesenter for alle med interesse for kirkemusikk i Nordland og Nord-Norge.

Forslag til tiltak

Under beskrives de tiltak som foreslås relatert til de enkelte mål for virksomheten. Mange av tiltakene vil bidra til å oppfylle flere av målsettingene. De nevnes allikevel bare en gang.

Kirkemusikksenteret skal fremme interessen for og formidlingen av kirkemusikk i Bodø, Nordland og Norge gjennom egenproduksjon, samarbeidsproduksjoner og nettverksbygging.

Konsserter

Kirkemusikalsk produksjon er en kontinuerlig prosess i Bodø Domkirke. Hvert år arrangeres det 40-50 konsserter med i underkant av 15.000 tilhørere. Korene i Domkirken er sentrale i produksjonen, men også øvrige aktører fra Bodø og tilreisende utøvere er en del av konsertbildet. Noen av de største kirkemusikalske oppsettingene i Norge har vært produsert i Bodø Domkirke. Kirkeoperaen "Herr Petters Lovsang" ble fremført første gang 1989, og har siden hatt 16 fremføringer med omkring 11.000 tilhørere. Denne kirkeoperaen er et godt eksempel på det som har vært fundamentet i kirkemusikkproduksjon i Bodø Domkirke: En god produksjon skapes i syntesen mellom lokal tilhørighet og nasjonal kompetanse. Et annet kjennetegn ved produksjonen av kirkemusikk i Bodø Domkirke har vært vilje til allsidighet. Hvert år er det tilbud for alle aldersgrupper, og innen de fleste musikalske genre. I mange år har man også hatt et allsidig og utviklende samarbeid mellom musikere, skuespillere, sangere, ballettdansere og andre utøvere. Ofte på kryss av vante samarbeidslinjer. Takhøyden for ny produksjon har vært stor. Et godt eksempel på en slik banebrytende produksjon er "Johannespasjonen" i scenisk fremføring som våren 2002 satte en ny standard for hvordan man kan presentere et klassisk kirkemusikkverk i en utgave som gir nytt liv til innholdet, og lar nye brukergrupper få et forhold til sentrale deler av tradisjonell kirkemusikk og til kirkens estetikk og lære. Bodø Domkirke har bygd opp et stort arrangørapparat ved hjelp av ansatte og frivillige, men fordi det ikke finnes tilgjengelige midler til store kirkemusikalske produksjoner vil frekvensen på oppsetninger bli tilfeldig. Både sett ut fra kulturell og kirkelig synsvinkel burde det vært interessant å bygge opp Bodø Domkirke som produksjonssted for kirkelig musikkproduksjon.

Kostnad: 400.000

Turneer

Det fins få muligheter til å bygge opp kirkemusikkturneer i Norge i dag. Tilfeldigheter gjør at man en sjelden gang får sendt internasjonale topputøvere eller viktige lokale produksjoner ut på turne. I Bodø Domkirke har man de siste 15 år hatt som målsetting å besøke hele bispedømmet/fylket med noen av våre kirkemusikalske produksjoner. I realiteten har det først og fremst vært Bodø Domkor og Bodø Domkirkes Ungdomskor som har gjort det. I beskjeden grad har det vært å bidra til at andre utøvere har kunne få til en turne. Men Domkoret og Ungdomskoret har besøkt nesten alle større steder i fylket og særlig Ungdomskoret har hatt en rekke utenlandsturneer. Koret har vært i alle verdensdeler unntatt. Alle turneene har nesten 100% vært finansiert av sangerne selv, og ikke ved hjelp av støtte fra det offentlige. Vi mener vi det er på tide, og god investering ikke minst med tanke på rekruttering av nye musikere, at vi får mulighet til å opprette et senter for kirkemusikk hvor utsending av turneer blir en integrert del av arbeidet. Primært ønsker vi å formidle turneer med profesjonelle utøvere fra landet og verden, men også utvalgte produksjoner fra kirkens egne kor vil kunne sendes på turne.

Kostnad: 560.000 kr

Kirkemusikksenteret skal gjennom egne tiltak og i samarbeid med kirkene i Nordland, Nordland fylkeskommune og Høgskolen i Tromsø bidra til å øke interessen for og kvaliteten i utdannelsen for kirkemusikere

Praktikantår

Kirkemusikalsk utdanning slik den er organisert i dag legger for liten vekt på å gi studentene en grundig innføring i de praktiske kravene til en kirkemusiker både når det gjelder de faglige og de organisatoriske sidene av arbeidet. Dette er sider av arbeidet som man lærer lite om på konservatorier og høyskoler. I andre land, blant annet Storbritannia, er det vanlig å ha praktikantplasser ved domkirkene. I Bodø domkirke har vi i en rekke år hatt slike praktikantplasser. I disse dager skal vi ta i mot praktikant nr. 8. Disse har vært finansiert dels av menigheten, og for den sistes vedkommende gjennom en "overlevelseslønn" fra bispedømmets rekrutteringsprosjekt. Bodø domkirke står gjennom sine tidligere erfaringer godt rustet til å ta på seg ansvaret for den vegledning som må gis for en meningsfull praksis. Den store og varierte aktiviteten gir praktikantene en enestående mulighet til å skaffe seg erfaring både når det gjelder arbeidet overfor kirkens mange kor i alle aldersgrupper, arbeid som egen utøver, arbeidet som musiker ved gudstjenester og kirkelige handlinger og alle de myriader av praktiske og organisatoriske gjøremål som må gjennomføres i kantortjenesten. Et ekstra poeng i ungdomsarbeidet er at praktikantene også fungerer som en rollemodell for ungdommer som ikke er mye yngre enn praktikanten på en måte som de voksne musikkarbeiderne ikke kan gjøre. De tilfører derfor også kirkens musikkarbeid viktige impulser.

Kostnad: 88 000 pr praktikant.

Praksisplass for Kirkelig utdanning i nord

Kirkelig utdanning i Nord har startet undervisning i kirkemusikk som del av et videregående studium. De vil ha behov for praksissted. Bodø Domkirke er i dag et naturlig sted for å legge praksistiden i et slikt studium. I fortsettelsen vil det kanskje kunne utvikles et enda nærmere samarbeid med dette studiet, og det kan tenkes lagt deler av undervisningen for alle studenter til miljøet i Bodø. For å gjennomføre arbeidet med en slik praksisplass trengs det ressurser til en koordinator

Kostnad: 20.000 kr

Kirken har behov for en koordinator for å ivareta arbeidet overfor elevene og samarbeidet med Bodø videregående skole.

Kostnad: 214 000 kr pr år

Orgelfestival

Bodø Kirkelige Fellestråd har sammen med Bodø Kommune lagt opp til en offensiv satsing for å skaffe kvalitetsorgler i kommunens kirker. Bodin kirke og Bodø Domkirke har instrumenter som i stor grad er barn av etterkrigstidens manglende kvalitet innen orgelproduksjon. Tverlandet og Rønvik kirker er nye og har fått bra instrumenter, mens nytt orgel i Bodin middelalderkirke settes inn i år. Bodø Domkirke står for tur til å få orgel til 50-års jubileet i 2006. Da vil sannsynligvis også et nytt klokkespill stå ferdig i Bodø Domkirkes tårn. Alle disse elementer bidrar i stor grad til å legge til rette for at Bodø skal kunne være en ressurs innen kirkemusikk. Rønvik kirke har i forbindelse med innsetting av nytt orgel startet en orgelfestival. Denne ville det være ønskelig å kunne videreføre og utvide etter hvert som nye orgler installeres. Det fins ikke noen norsk orgelkonkurranse. En internasjonal konkurranse, med klasser også for ungdom ville være stimulerende for hele det nasjonale kirkemusikerlandskap. Både en stort anlagt orgelfestival og orgelkonkurranse med tilhørende seminarer og kirkemusikkproduksjoner ville være en sterk rekrutterende faktor, både mht. interessen for kirkemusikk og utviklingen hos de som deltar.

Behov: Produksjonsmidler til orgelfestival og orgelkonkurranse

Kostnad:	Orgelfestival	190.000 kr
	Orgelkonkurranse	100.000 kr

Kirkemusikksenteret skal særlig legge vekt på kirkemusikk for og med barn og unge.

Rekruttering av de yngste

Kirkemusikeryrket er spesielt blant annet ved at man må starte tidlig å forberede seg til et senere formelt studium. Ungdom bør senest ved 12-års alderen ha startet studium på piano eller orgel. Svært mange steder i landet er det liten kirkemusikkproduksjon og lite miljø for kirkemusikk for ungdom. Ungdommene må stimuleres ved å få sjansen til å møte andre likesinnede ved kirkemusikkseminar et par ganger i året slik at man kan ha definerte målsettinger og få møtt andre man kan måle seg med og få ideer fra. Der vil man møte etablerte kirkemusikkutøvere som lærere og lytte til orgelspill på høyt nivå. Det rekrutteringsprosjektet som Sør-Hålogaland Bispedømme har drevet et par år viser klart at det fins ungdommer som er interesserte i kirkemusikk, og når de bare får muligheten til å stimuleres til videre utvikling så vil det være lettere å se et fremtidig kirkemusikkstudium som et realistisk utdanningsalternativ. Over 30 ungdommer – fra Nordland - har vært involvert i seminarene i regi av rekrutteringsprosjektet. Det er svært viktig at de erfaringer som er høstet under dette arbeidet kan videreføres til en permanent mulighet til kirkemusikkseminarer for ungdom. Når man ser responsen som har utløst hos ungdom i Nordland, vil det være sannsynlig at interessen landet rundt vil være omtrent på samme nivå. Behovet burde være sterkt tilstede.

Det foreslås i startfasen 2 årlige seminarer i samarbeid med kommunale kulturskoler, videregående skoler og enkeltpersoner.

Kostnad: 163 000

Kirkemusikksenteret skal bidra til fornyelse av kirkemusikken i gudstjeneste- og konsertsammenheng.

Gudstjenester

I mange år har det vært investert mye i å skape rikere gudstjenestemusikk, mer varierte gudstjenesteformer og gudstjenester tilpasset spesielle behov. Kor, korgrupper, solister, musikere og andre utøvere har vært knyttet til produksjonen av musikk i gudstjenesten. For å kunne dekke et økende behov for profesjonalisering vil vi arbeide for å få større stabilitet i denne produksjonen ved å ha faste sangere til en rekke gudstjenester. Dette er elementer som domkirker i andre land har som en selvfølgelig del av sin gudstjenesteproduksjon. I Norge har det vært lite utviklet. Også utarbeidelse av ny gudstjenestemusikk til spesielle gudstjenester, nye arrangementer av salmer og annen gudstjenestemusikk og pedagogisk tilrettelegging av skolegudstjenester og andre gudstjenester beregnet for barn og ungdom krever ressurser.

Behov: Kantorisangere, produksjonsmidler og tilrettelegging

Kostnad: 135.000 kr

Bestillingsverk

Det er stort behov for bestillingsverk til gudstjenester og til konsertbruk. Ikke minst arrangementer av salmer og liturgi. Nesten hvert år har Bodø domkirke investert i nye verk. Små kirkespill for Sangskolen, konsertrepertoar for Bodø Domkor eller komposisjoner hvor flere av våre sangere er involvert. Ikke minst har behovet for arrangering av folketoner fra landsdelen vært et satsingsområde. I år er det jubileum for Elias Blix og derfor naturlig for Bodø Domkor å få laget arrangementer av flere av hans salmer. Mulighetene til initiativ på denne sektoren blir sterkt hemmet av manglende økonomi. Det går igjen ut over komponistene og arrangørene som er en sårbar del av vår nasjonale musikerressurs. Ved å ha midler til rådighet for nyskrevet musikk vil alle ledd fra komponist via utøvere og arrangører til publikum bygge opp et sterkere forhold til fornyelse av musikk litteraturen og ikke bare til reproduksjon av tidligere tiders "golden hits". Som en del av musikkfornyningen ville det i perioder vært ønskelig å knytte komponister til miljøet som kunne skreddersy også mindre arrangementer, og ha kortere leveringstid.

Behov: Produksjonsmidler, komponist

Kostnad: 80.000 kr.

Kirkemusikksenteret skal virke som inspirasjons- og servicesenter for alle med interesse for kirkemusikk i Nordland og Nord-Norge.

Tjenesteyting for andre menigheter/organister

En rekke av de foreslåtte tiltak over vil ha effekter ut over lokalmiljøet. Vi vil særlig fremheve tiltakene for rekruttering og turneformidlingen. Bodø Domkirke har i alle år vært et sentrum for kirkemusikk også på den måten at mange har hatt nytte av vårt store notearkiv, vårt utstyr og våre erfaringer både på arrangørsiden og utøversiden. Enten det gjelder kopiering av stemme-cd, utlån av notesett og sceneutstyr eller planlegging av stillingsutvidelser, konsertprogram eller ideskaping på det økonomiske området har den samlede stab innen musikkarbeidet en viktig funksjon for hele Nordland. Også ut over fylkets grenser har interessen for våre ideer og organisasjon ført til at flere kirkemusikere har tatt studieturer til Bodø Domkirke. Vi er stolte over den organisasjon vi har klart å bygge opp, men vi ser klart behovet for styrking av deler av dette arbeidet. Vi trenger bl.a å strukturere notearkivet vårt slik at oversikt over tilgjengelig materiale vil være tilgjengelig på Internett. Utvidelse av servicefunksjonen vil tjene de mindre kirkemusikkmiljøene til gode

Behov: Midler til servicetiltak, diverse

Kostnad: 50 000

Budsjett og finansiering

I det følgende gis en oversikt over kostnader og bemanningsbehov knyttet til de enkelte foreslåtte tiltak i prioritert rekkefølge:

Prioritering	Tiltak	Bemanningskonsekvens og andre praktiske og økonomiske konsekvenser	Årlige kostnader (1000-kr)
1	Tilsetting av daglig leder	En stilling	550
2	Praktikantår	1 praktikant	88
3	Rekruttering av de yngste	Kostnader til lærerkrefter, noter, reise overnatting etc	163
4	Praksisplass	Tjenesteyting for undervisningsinst.	20
5	Orgelfestival og konkurranse	Orgelfestival Orgelkonkurranse	190 100
6	Undervisningsansvarlig/kursansvarlig	1/2 stilling	214
7	Tilsetting av sekretær/produsent	En stilling	438
8	Konsertproduksjon	Produksjonsmidler	400
9	Turnestøtte	Støtte til kirkemusikkturneer.	560
10	Gudstjenester	Kantorisangere, produksjonsmidler og tilrettelegging	107
11	Bestillingsverk	Produksjonsmidler, komponist	80
12	Tjenesteyting for andre menigheter/organister	Sevicetiltak, diverse	50
Samlede kostnader			2 960

Finansiering

Vi er av den mening at en nasjonal satsing på kirkemusikk også bør gi seg det uttrykk at finansieringsordningene for de nasjonale/regionale tiltakene på dette området tilsvarer finansieringsordninger på andre av musikk- og kulturlivets områder. Vi tillater oss derfor å foreslå en finansiering for Kirkemusikksenteret slik:

Staten 70% av 2 960 000	2 070 600
Fylkeskommunen 15% av 2 958 000	443 700
Kommunen 15 % av 2 958 000	443 700

De foreslåtte tiltakene representerer en aktivitetsøkning. Vi forutsetter derfor at ovenstående bevilgninger kommer i tillegg til bevilgninger som allerede gis som en fast ordning.

Gjennomføring

Listen over tiltak er satt opp i prioritert rekkefølge. Om tilskuddene innvilges vil de fleste tiltakene kunne iverksettes fra primo 2006.

Bodø, 31/3-2005

For Regionalt Senter for Kirkemusikk i Bodø

Tor B. Jørgensen, styreleder

DEN NORSKE KIRKE

Nord-Hålogaland bispedømmeråd

INNSPILL NR. 9: NORD-HÅLOGALAND
BISPEDØMME

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd
Boks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 01.02.2006

Vår ref: 05/303-9 KYR

Deres ref: 05/450 – 1 PED

Regionalt senter i Nord-Hålogaland: Oppfølging av Kunsten å være kirke - kulturmelding for Den norske kirke

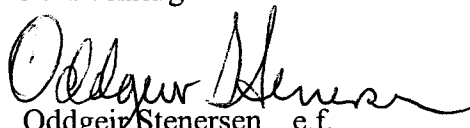
Det vises til Deres brev datert 13.12.05 hvor man ber om tilbakemelding om "aktuelle kandidater og deres spesialområder" mht. regionale kirkelige ressurs- og kompetansesentre for skapende og utøvende kunst.

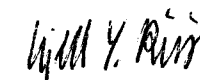
Nord-Hålogaland bispedømmeråd behandlet henvendelsen på sitt møte 26. januar 2006. Følgende ble enstemmig vedtatt:

Nord-Hålogaland bispedømmeråd slutter seg til anbefalingene i saksframlegget, og vedtar å gå inn for å etablere et kirkelig senter for skapende og utøvende kunst i tråd med den framlagte skissen.

∴ Vedlagt følger skissen med vedlegg.

Med vennlig hilsen

Oddgeir Stenersen e.f.
stiftsdirektør

Kjell Y. Riise
stiftskapellan I/seniorrådgiver
Direkte innvalg: 77 60 39 79

Kopi: Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Et kirkelig senter for skapende og utøvende kunst i Nord-Hålogaland - en skisse

Vedtatt av Nord-Hålogaland bispedømmeråd 26. januar 2006

Noas ark – en barneopera av Benjamin Britten ble framført i Tromsø domkirke i 2005 med profesjonelle og med deltakere fra Kulturskolen i Tromsø m. fl., i regi av Opera Nord. Foto: KYR.

1. Om bispedømmet

Nord-Hålogaland bispedømme omfatter Troms og Finnmark fylker samt Svalbard. Nærheten til naturen, til havet og til naboer med annet språk kjennetegner bispedømmet. Ulike kulturelle strømninger preger bispedømmet. Oppslutningen om folkekirken er stor. Enkelte steder står læstadianske tradisjoner sterkt. Samisk brukes ved gudstjenester i det samiske forvaltningsområdet, men også andre steder. Kvænsk kirkeliv er også en viktig del av et helhetsbilde. Sentralisering til voksende bysentra er et tydelig utviklingstrekk. Kirken har et internasjonalt multilateralt samarbeid bl. a. gjennom det kirkelige Barentssamarbeidet (SKKB – Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen). Kirken ser seg som en vesentlig del av kulturen, samtidig som den gjerne vil åpne for flere kulturelle uttrykk i kirkene, både i gudstjenester, kirkelige handlinger og andre arrangementer i kirkene. Nord-Hålogaland bispedømmeråd samarbeider med Sør-Hålogaland bispedømmeråd på enkelte områder. De geografiske avstandene setter imidlertid sine begrensninger for dette.

Tromsø er et stifts- og landsdelssenter med mange institusjoner som har oppgaver for hele regionen. Noen av disse blir særlig nevnt i en oversikt over vårt nettverk.

Planene om et regionalt senter inngår i bispedømmerådets oppfølging av "Kunsten å være kirke" (Kulturmelding for Den norske kirke) og er basert på vedtak i Kirkemøtets behandling i saken.

2. Visjon for et kirkelig senter for skapende og utøvende kunst i Nord-Hålogaland

Visjonen for Nord-Hålogaland bispedømme er *en kirke for framtida*.

Senteret skal bidra til

- En kirke hvor et bredt spekter av kunstuttrykk tas i bruk for å utfordre nye generasjoner på de store spørsmålene, og hvor tradisjonelle og nye kulturuttrykk både fra amatører og profesjonelle gis plass og verdsettes
- En kirke hvor samiske kulturuttrykk gis sin rettmessige plass, og hvor ulike minoriteter også inkluderes

3. Målsetting for et regionalt kirkelig senter i nord

- Senteret skal sette menighetene i Nord-Hålogaland bispedømme bedre i stand til å ta i bruk ulike kunstformer i sin virksomhet, og gi kirken større faglig tyngde i møtet mellom kirke, kunst og kultur
- Senteret skal videreutvikle samarbeid med utøvere av ulike kunstneriske og kulturelle uttrykksformer i bispedømmet, landsdelen, Barentsregionen og i nordområdene med tanke på å
 - bidra til at kirken oppleves som en relevant samtalepartner i kultur- og samfunnslivet
 - ivareta barn og unge både som skapere og brukere av kultur i kirken
 - bidra til fornyelse av gudstjenester og annen bruk av kirkene
 - styrke det mellomfolkelige samarbeidet med kirkene
- Senteret skal bidra til å forme en kirke hvor fysisk funksjonshemmede og psykisk utviklingshemmede anerkjennes som skapere og deltakere i kunstnerisk virksomhet
- Senteret skal stimulere lokale kunstneriske prosjekter i kirken.
Eksempler som involverer profesjonelle: Å videreutvikle bruken av profesjonelle kulturutøvere i kirkene ved gudstjenester, konserter og andre arrangementer i kirkene.
Eksempler som involverer amatører: Økt samarbeid mellom kulturskoler og lokalmenigheter, og bruk av lokale kor
- Senteret skal tilføre kirken kompetanse i forhold til å utvikle samiske kunst- og kulturuttrykk
- Senteret skal sette kirken bedre i stand til å inkludere kvenske tradisjoner i det kirkelige arbeidet
- Senteret skal bidra til at ulike og flerkulturelle uttrykk skal berike det kirkelige arbeidet.

4. Noen piloter

Arbeidet med kirke, kunst og kulturspørsmål gjør at bispedømmerådet allerede i 2006 vil

- arbeide for en stor kulturutveksling hvor samiske, russiske, finske og svenske kulturutøvere møter norske i ulike kirker i bispedømmet – i tilknytning til 10-årsjubileet for det kirkelige Barentssamarbeidet (SKKB)
- støtte den lokale kirke i kirkelig tilstedeværelse gjennom seminarer og på annen måte ved kulturfestivaler
- ta initiativ til kirkelige bidrag til Den kulturelle skolesekken
- utnytte kompetansen ved Trastad samlinger og Nord-Norges Diakonistiftelse med tanke på at mennesker med utviklingshemninger kan berike menigheter og lokalsamfunn gjennom kunstnerisk utfoldelse

5. Senterets organisering og økonomi

Senteret lokaliseres til Tromsø.

I etableringsfasen vil det være naturlig å organisere senteret som et eget prosjekt under Nord-Hålogaland bispedømmeråd. Spørsmålet om hvordan senteret skal organiseres på permanent basis bør avklares seinere.

Det er nødvendig med en minimumsbemanning på ett årsverk fra oppstarten for å ivareta de oppgavene som her er beskrevet. Etter to års drift bør bemanningen økes til to årsverk. Nettverksbygging er en krevende og nødvendig arbeidsform for senteret. Arbeidet må bygge på en trygg kirkelig forankring og en dristighet til å prøve og feile på et område hvor mye er uprøvd.

Ikke minst for å kunne styrke profesjonell kulturutfoldelse er det nødvendig at senteret også har tilgang på midler ut over hva de ulike kunstinstitusjonene bidrar med inn i et samarbeid. Turnéproduksjoner med profesjonelle vil eksempelvis kreve betydelige midler. Dersom kirkens senter skal være en seriøs samarbeidspartner i en slik sammenheng, må den også kunne bidra økonomisk.

Grunnfinansieringen av senteret tenkes i utgangspunktet i sin helhet statlig. I tillegg vil det være aktuelt å søke ekstern finansiering fra flere kilder (f. eks. Interreg-midler, sårkornsmidler m. m.). Prosjekter som igangsettes og finansieres ved hjelp av eksterne midler er ikke tatt med i budsjettskissen nedenfor.

Budsjett, 1. år (en ansatt)

Lønn og sos. kostn., prosjektleder	kr 600 000
Reiseutgifter	kr 100 000
Kontorkostnader	kr 100 000
Tilskuddsmidler	kr 600 000
Sum 1. år	<u>kr 1 400 000</u>

Budsjett, 3. år (to årsverk)

Lønn og sos. kostn., prosjektleder	kr 600 000
Lønn og sos. kostn., prosjektemedarbeider	kr 500 000
Reiseutgifter	kr 150 000
Kontorkostnader	kr 150 000
Tilskuddsmidler til utdeling	kr 1 200 000
Sum	<u>kr 2 600 000</u>

6. Nettverk

Et godt nettverk vil ha stor betydning for om senteret skal lykkes i å realisere sine mål. Senteret vil inngå i et nasjonalt nettverk av regionale sentra. Det er også nødvendig å arbeide nettverksbasert for å utnytte den samlede kompetansen i og utenfor vårt bispedømme. Senteret vil legge vekt på etablere godt samarbeid med og utnytte den kompetansen som ventes å ligge i et kirkemusikksenter i Bodø.

I vårt senters nettverk vil det være instanser med ulike relasjoner til senteret, noen nærmere enn andre. Samisk kirkeråd vil være en vesentlig bidragsyter, bl. a. gjennom sitt arbeid med en kulturstrategi for samisk kirkeliv. Kvæntunet, et nasjonalt senter for kvænsk språk og kultur, har særlig kompetanse å bidra med på sitt felt.

Oversikten nedenfor over instanser som naturlige deltakere i vårt nettverk er ikke ment å være fullstendig, og omfatter bare institusjoner i Troms og Finnmark. Med dette senterets lokalisering vil det være viktig å understreke dets internasjonale orientering mot Barentsregionen og nordområdene. Det arbeides med planer om et kirkemusikalsk senter i tilknytning til "Nordlyskatedralen" i Alta, med vekt på samisk kirkemusikk. Dette vil kunne inngå i vårt senters nettverk innen bispedømmet.

Profesjonelle kunstinstitusjoner

- Beaivváš Sámi Teáhter (Kautokeino)
- Distrikts- og Landsdelsmusikerne (ulike steder)
- Festspillene i Nord-Norge (Harstad)
- Forsvarets Musikkorps Nord-Norge (Harstad)
- Hålogaland Teater (Tromsø)
- Musikk i Finnmark (Vadsø/Alta)
- Musikk i Troms (Harstad)
- Nordnorsk Kunstmuseum (Tromsø)
- Opera Nord (Tromsø/Harstad)
- Tromsø Symfoniorkester (Tromsø)

Utdanningsinstitusjoner

- Høgskolen i Finnmark (Alta m. fl. st.)
- Høgskolen i Tromsø /Avdeling for kunsthøgskolen
- Kirkelig utdanningscenter i nord (Tromsø)
- Sámi Allaskuvlla/Samisk høgskole (Kautokeino)
- Universitetet i Tromsø (f. eks. Inst. for kunsthistorie, Inst. for religionsvitenskap, Senter for fredsstudier, Tromsø museum)

Kirkelige instanser

- Menighetene og deres ansatte, samt diverse kirkelige organisasjoner
- KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (Oslo)

- Kirkeakademiene i Tromsø (under etablering) og i Harstad
- Kirkemusikalsk senter i Bodø (under etablering)
- Kirkerådet – Mellomkirkelig råd – Samisk kirkeråd (Oslo)
- Nord-Norges Diakonistiftelse (Harstad)
- SKKB (Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen)
- Tromsø døvekirke (under etablering)
- Øvrige regionale sentra (når disse er etablert)

Andre

- Barentssekretariatet (Kirkenes)
- Festivaler som f. eks. Varangerfestivalen (Vadsø), Riddu Riddu (Kåfjord), Nordlysfestivalen og Tromsø internasjonale filmfestival (begge i Tromsø), Iliosfestivalen og Festspillene i Nord-Norge (begge Harstad), Márkomeannu markasamisk festival (Skánland)
- Frie grupper som Samovarteateret (Kirkenes)
- Kvæntunet - Norsk senter for kvænsk språk og kultur (Pyssyjoki/Børselv i Porsanger)
- Nordnorsk Kulturråd (Alta)
- Perspektivet museum (Tromsø) o. a. museer
- Trastad samlinger (Kvæfjord)
- Tromsø kommune (vertskommune)

kyr
01.02.2006

FRA FESTSPILLENE I NORD-NORGE:

Et kirkelig regionalt senter for skapende og utøvende kunst i Nord-Hålogaland

Vi er kjent med at Nord-Hålogaland bispedømmeråd ønsker å legge et regionalt senter for skapende og utøvende kunst til Tromsø. Dersom et slikt senter blir realisert, vil det være naturlig og ønskelig å etablere et samarbeid med senteret om de oppgaver som ligger innenfor vårt ansvarsområde. Vi ser positivt på de foreliggende planer, og håper at de kan la seg realisere.

Vennlig hilsen

Birger Carlsen
Festspillene i Nord-Norge

(pr e-post til KYR)

FRA HØGSKOLEN I TROMSØ, AVDELING FOR KUNSTFAG:

Til Nord- Hålogaland bispedømmeråd

Et kirkelig senter for skapende og utøvende kunst i Nord-Hålogaland

Høgskolen i Tromsø, Avdeling for kunstfag, er kjent med at Kirkemøtet ønsker at det etableres kirkelige ressurs- og kompetansesentre for skapende og utøvende kunst for å gi faglig tyngde til møtet mellom kirke, kunst og kultur utover landet. Dette er meget interessant for høgskolen som innen sine utøvende og pedagogiske bachelorutdanninger i musikk gir tilbud om utdanning med orgel som hovedinstrument. Dette studiet gir kompetanse som kantor i Den norske kirke. I desember 2005 vedtok Stortinget at det opprettes visuell kunstutdanning ved Høgskolen i Tromsø. Avdeling for kunstfag har også utdanninger i dans og drama rettet inn mot pedagogisk virksomhet i skole og frivillig kulturliv.

Sett på bakgrunn av at ressurs- og kompetansesentrene skal samarbeide nært med lokal og regional kunstnerisk virksomhet og ved siden av den profesjonelle kulturutfoldelse gi rom for amatørbasert og frivillig kulturaktivitet, vil det være naturlig å etablere ett av ressurs- og kompetansesentrene i Tromsø.

Dersom et slikt senter blir realisert, vil Høgskolen i Tromsø, Avdeling for kunstfag, etablere et samarbeid med senteret om de oppgaver som ligger innenfor høgskolens ansvarsområde.

Vennlig hilsen
Håkon Stødle

Håkon Stødle, dekan
Avdeling for kunstfag
Høgskolen i Tromsø
N-9293 Tromsø

Telefon: +47 77 66 05 51
Mobil: +47 975 92 760
Telefaks: +47 77 61 88 99
Hjem: +47 77 68 63 76

www.hitos.no

FRA UNIVERSITETET I TROMSØ, INSTITUTT FOR RELIGIONSVITENSKAP:

Til Nord- Hålogaland bispedømmeråd

Et kirkelig senter for skapende og utøvende kunst i Nord-Hålogaland

Vi er kjent med at Nord-Hålogaland bispedømmeråd ønsker å legge et regionalt senter for skapende og utøvende kunst til Tromsø.

Senteret skal i følge en skisse vi har fått presentert bidra til

- En kirke hvor et bredt spekter av kunstuttrykk tas i bruk for å utfordre nye generasjoner på de store spørsmålene, og hvor tradisjonelle og nye kulturuttrykk både fra amatører og profesjonelle gis plass og verdsettes
- En kirke hvor samiske kulturuttrykk gis sin rettmessige plass, og hvor ulike minoriteter også inkluderes

Dersom et slikt senter blir realisert, vil det være naturlig og ønskelig å etablere et samarbeid med senteret om de oppgaver som ligger innenfor vårt ansvarsområde.

Vi ser meget positivt på de foreliggende planer, og håper at de kan la seg realisere.

Hilsen fra

Institutt for religionsvitenskap

Kristin Joachimsen
Instituttleder

KIRKELIG UTDANNINGSSENTER I NORD
Girkolaš Oahpaáhusguovddáš Davvin

Nord-Hålogaland bispedømmeråd,
Pb 790 Sentrum,
9251 TROMSØ

Deres ref

Vår ref

200600976-
1/SLÆ/008

Dato 01.02.2006

UTTALELSE OM SENTER FOR SKAPENDE OG UTØVENDE KUNST I TROMSØ.

Vi er kjent med at Nord-Hålogaland bispedømmeråd ønsker å legge et regionalt senter for skapende og utøvende kunst til Tromsø.

Senteret skal i følge en skisse vi har fått presentert bidra til:

- En kirke hvor et bredt spekter av kunstuttrykk tas i bruk for å utfordre nye generasjoner på de store spørsmålene, og hvor tradisjonelle og nye kulturuttrykk både fra amatører og profesjonelle gis plass og verdsettes
- En kirke hvor samiske kulturuttrykk gis sin rettmessige plass, og hvor ulike minoriteter også inkluderes

Dersom et slikt senter blir realisert, vil det være naturlig og ønskelig å etablere et samarbeid med senteret om de oppgaver som ligger innenfor vårt ansvarsområde. Vi ser meget positivt på de foreliggende planer, og håper at de kan la seg realisere.

Vennlig hilsen

Stig Lægdene
rektor

Nord-Hålogaland bispedømmeråd
Postboks 790
9258 TROMSØ
Att: Kjell Riise

Deres ref.:	Vår ref.:	Saksbehandler:	Dato:	Min telefon:	E-post:
	507.1/076.05	Nils Johnson	01.02.2006	+47 77 60 64 18	nilsj@ht.tr.no

KUNSTEN Å VÆRE KIRKE SAMARBEIDE OM KUNSTNERISKE PROSJEKTER I KIRKENS REGI

Hålogaland Teater har i løpet av det siste året vært i en dialog med Nord Hålogaland Bispedømmeråd med utgangspunkt i kulturmeldingen for Den Norske Kirke *Kunsten å være Kirke*.

Vi har drøftet muligheter for samarbeide om kunstneriske prosjekt i kirkens regi og etter intensjonene i meldingen.

I de senere år er det fra politisk hold i Norge klare intensjoner om at de eksisterende kunst og kulturinstitusjonene i landets regioner skal samarbeide om forskjellige prosjekter. Det gjelder for vår del å samarbeide om operaproduksjon, samarbeide med frie scenekunstnere og nå samarbeide om en styrking av kunstneriske prosjekter i kirkens regi i og utenfor kirkerommet.

Som den største kunstinstitusjon i landsdelen ser vi at teatret har mye å bidra med i kraft av kompetanse. Vår erfaring med forestillinger i kirkerommet er begrenset både praktisk og med tanke på innhold og form, men vi er åpne for å utforske de muligheter som ligger her. I teatrets vedtekter og i tildelingsbrevet fra Kultur og kirke departementet er vår hovedoppgave klart definert. Vi skal gi et likeverdig teater tilbud til Troms og Finnmark som landet har for øvrig. I forbindelse med at vi åpnet nytt teaterbygg i Tromsø høsten 2005 har vi store organisatoriske og økonomiske utfordringer.

Vi legger følgende forutsetninger til grunn for et samarbeide:

- Kirken må være premissleverandør for de kunstneriske prosjekter det skal samarbeides om når det gjelder tema og innhold
- Samarbeide må være tuftet på et økonomisk grunnlag fra kirkens side. Hålogaland Teater har ikke rom i budsjettet til å finansiere forestillinger laget for Kirken.
- Det må være en nær dialog mellom kunstnerne og kirkens folk om hvor grensene går for hva som er akseptabelt i kirkerommet – her ligger utfordringen.

Vi ser frem til å fortsette dialogen med tanke på å prøve ut enkeltstående prosjekter som senere kan legge føringer for et mer formalisert samarbeide.

Med vennlig hilsen
for Hålogaland Teater

Nils Johnson
teatersjef